

MMM - Ruoka2030 toimeenpano- suunnitelman valmistelu

Sidosryhmien osallistaminen verkkoaiivoriihellä

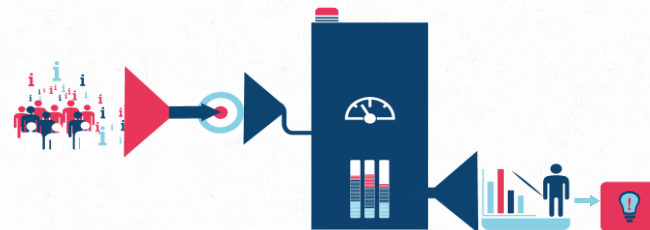
6.6.2017

Fountain Park Oy/ Jarkko Kuusinen, Maarit Viik-Kajander

Sisältö

Tavoite, kutsuminen ja osallistuminen	3
Osallistuminen käytännössä	6
Havaintoja vastaamisesta	7
Arvontaan osallistuminen	9
Teemakohtaiset tulokset	
• Alkutuotanto	11
• Ruuan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat	58
• Tutkimus, neuvonta ja osaamisen kehittäminen	66
• Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus	78
• Ruoka ja kansanterveys	94
• Ruokaturva ja huoltovarmuus	99
• Kilpailukyky	103
Liitteet	120-171

Tavoite, kutsuminen ja osallistuminen

Tavoite:

Selvittää Ruoka2030 toimeenpanosuunnitelman laadinnan tueksi sidosryhmien näkemyksiä ja ajatuksia.

Kutsuminen:

Sähköpostitse, uutiskirjeitse, sosiaalinen media

Osallistumiseen käytetty aika:

18 min / oman palautteen antamiseen ryhtynyt osallistuja

Osallistumisaika:

9.5.–30.5.2017

Osallistumiset:

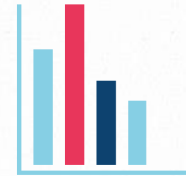
1 444 osallistumista

Tavoitteet ja avainlukuja

- Tavoitteena oli
 - tavoittaa ruokajärjestelmän toimijat
 - tehdä Ruoka2030 tavoitteita tutuksi kohderyhmille
 - kerätä ideoita ja näkemyksiä konkreettisiksi toimenpiteiksi Ruoka2030 osa-alueille
 - kerätä ajatuksia yhteistyöhön ja toimijoihin liittyen
- 1 444 osallistumista (kaikkiaan 1 691 käyntiä verkkosivustossa)
 - 3 520 omasanaista vastausta (256 A4 -sivua)
 - 13 216 tärkeysarviointia yhteensä 46 ennakkoon tunnistettuun ”Mitä pitää tehdä” -asiaan
- Kutsu lähetettiin 2 471 sähköpostiosoitteeseen
- Sosiaalinen media toimi hyvin osallistujien rekrytoinnissa

Osallistuminen

- Vastaamisaika 9.5. - 30.5.2017
- Taustamuuttujatiedon antaneita osallistujia 1.444
 - Lisäksi 247 kävijää etusivulla

Rooli, jossa vastaan	Määrä	% -osuus
Maatalousyrittäjä	480	33 %
Yrittäjä	93	6 %
Työntekijä yrityksessä/maataloudessa	128	9 %
Kuluttaja	198	14 %
Opiskelija	53	4 %
Kunnan tai kaupungin työntekijä	51	4 %
Poliittinen päättäjä	19	1 %
Media	11	1 %
Ministeriön työntekijä	26	2 %
Tutkija, kehittäjä	109	8 %
Muu asiantuntija	219	15 %
Muu rooli	57	4 %

Sektori/toimiala	Määrä	% -osuus
Alkutuotanto	602	42 %
Elintarviketeollisuus	141	10 %
Ruokapalvelut	54	4 %
Kuljetus, logistiikka ja kauppa	13	1 %
Muu ruokaketjun yritystoiminta	25	2 %
Kunta tai kaupunki	62	4 %
Ministeriö, muu valtionhallinto	81	6 %
Järjestöt, yhdistykset, kolmas sektori	100	7 %
Tutkimus, koulutus, opetus ja neuvonta	164	11 %
Muu	198	14 %

Ikäryhmä	Määrä	%-osuus
alle 25 vuotta	61	4 %
26-50 vuotta	766	53 %
51-65 vuotta	521	36 %
yli 65 vuotta	96	7 %
YHTEENSÄ	1444	100 %

Osallistuminen käytännössä

**Ruoka2030
lyhyt esittely**
Kunkin seitsemän
teeman osalta
keskeisten
asioiden esittelyt

Arviointi:
Mitkä
teemakohtaisesti
tunnistetuista
toimenpiteistä
ovat tärkeimpiä?

**Kolmen
tärkeimmän
konkretisointi:**
Mitä asian
edistämiseksi
konkreettisesti
pitää tehdä?

Ideointi:
Millä
konkreettisilla
keinoilla voitaisiin
tehostaa teema-
alueen
tavoitteiden
toteutumista?

Lopuksi:
Mitä muita
ajatuksia asiaan?
Tai terveisiä
toimenpideohjelman
tekijöille?
Kenen tulisi tehdä
/ millä
aikataululla?

Havainnot ja vastaamisesta

- Vastaamisen positiivisuus / negatiivisuus
 - Alkutuotannon asioiden kommentoinnissa oli eniten negatiivisuutta. Pääasiassa alhaisten tuottajahintojen ja tuotannon kannattamattomuuden takia. Pistemäisesti myös asenteet, valvonnan aiheuttamat turhaumat ja byrokratia ongelmallisia
 - Positiivisena esiin nostettiin uusia aloitteita yhteistyön lisäämiseen pientuottajien kesken (yhteistilat jne)
 - Mahdollisuuksia nähdään yhtä lailla ja huolena on osataanko niitä hyödyntää
- Ongelmista syytelyä suuntautuu lähinnä kaupan ja keskusliikkeiden aktiiviseen tuottajien etujen vastaiseen toimintaan
- Tukijärjestelmään ja valvontaan liittyy useita puutteita, mutta ne ovat tyypiltään enemmän ”olosuhde-tyyppisiä”
- Pientuottajan asema on heikko ja puolustajaa ei oikein näy

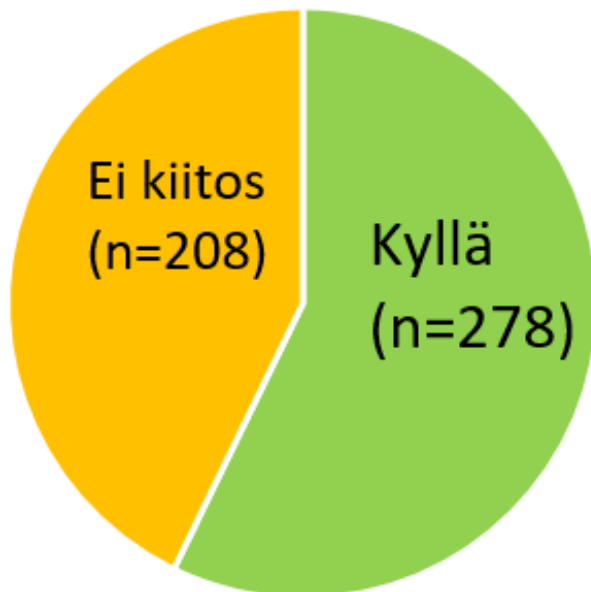
...jatkuu

- Osa piti luomuun liittyvää puhetta hypenä ja ylilyöväänä
- Median esiin nostamat asiat näkyvät kommentoinnissa, esim. nyhtökaura, kotimainen mustikka (superfood)
- Aikaperspektiivi / Ajatukset ovat parannusehdotuksissa
 - tuotannon osalta enimmäkseen lähellä olevissa asioissa, tässä hetkessä ja lähiajassa
 - pitempi aikajänne liittyy huoliin tuotannon kehityssuunnasta ja roolista Suomen tasolla, mutta siellä tulevat esiin myös mahdollisuudet
 - muilta osin lähiajassa ja tulevaisuudessa
- Ongelmien ratkaiseminen
 - Omaan vastuun ottamista ongelmien ratkaisemisesta paikallisella tasolla näkyy jonkin verran, mutta ei ylemmällä juurisyiden tasolla
 - Viranomaisilla on keskeinen rooli systeemitason parannuksissa
- Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä kaivattiin lisää

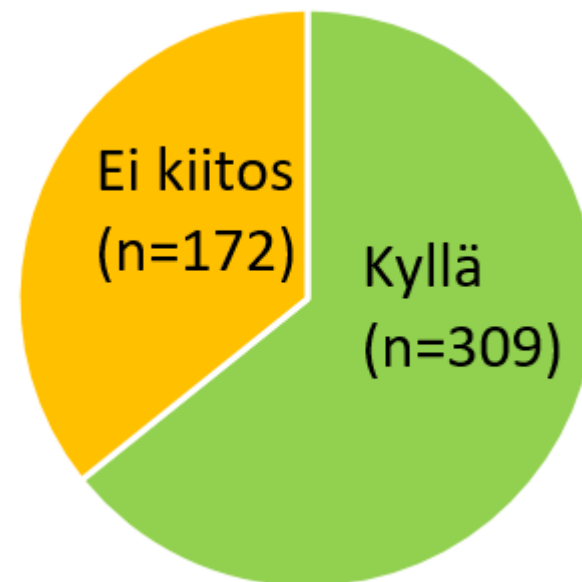
Arvonta ja osallistuminen jatkossa

- 278 haluaa mukaan arvontaan
- 309 haluaa osallistua jatkossakin vastaaviin verkkokyselyihin
- 332 sähköpostiosoitetta

Haluan osallistua
kirjapalkinnon arvontaan

Minulle saa jatkossa
lähettää kutsuja

YHTEENVETO TULOKSISTA

Teemoittain

Alkutuotanto

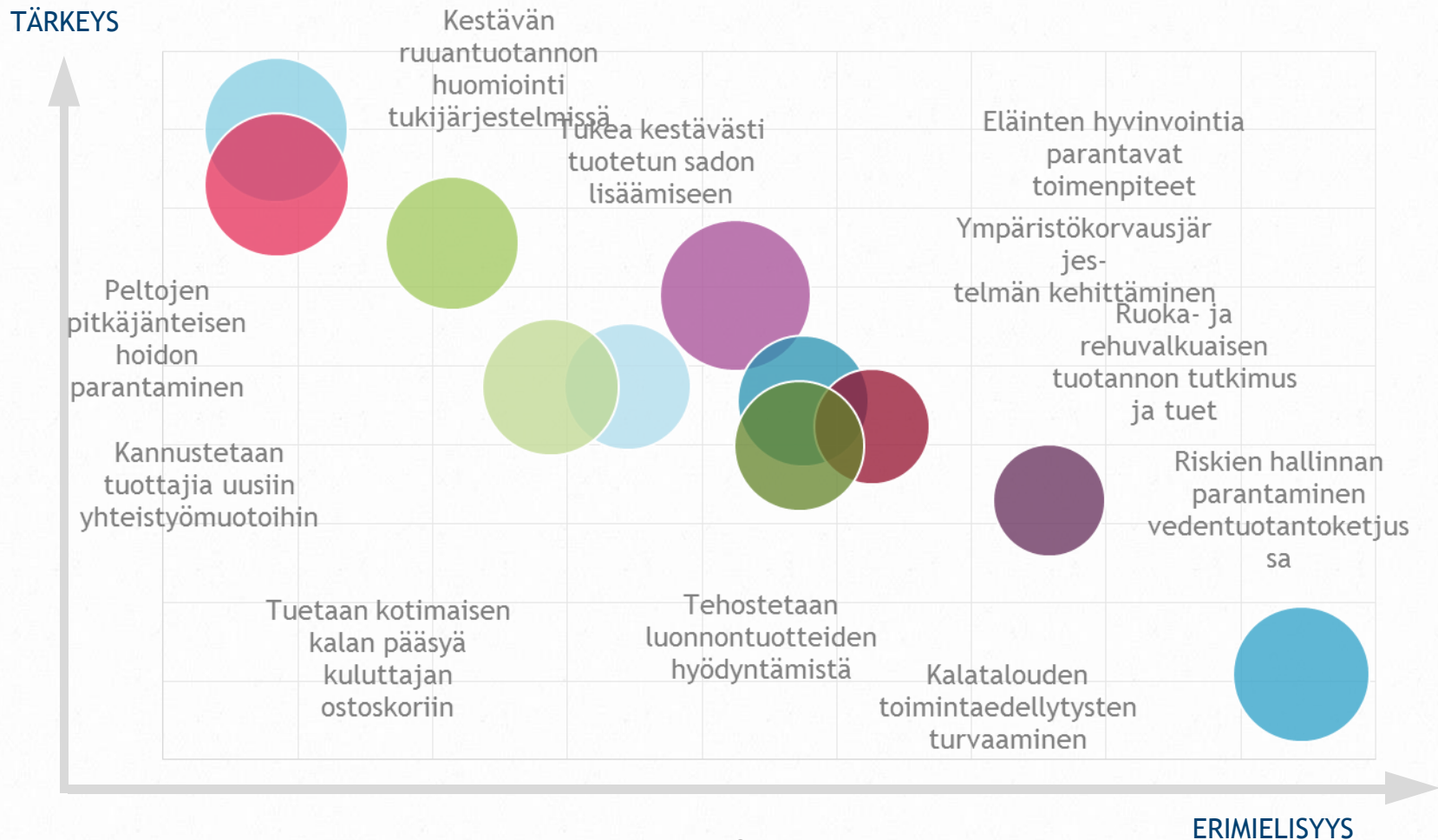

Alkutuotanto

Toimenpiteiden tärkeysjärjestys

#	Toimenpide	Kuvaus	Tärkeys
1	Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä	Otetaan tukijärjestelmien suunnittelussa huomioon kestävän ruuantuotannon tavoitteet ja kulutuskysynnän muutokset.	Korkea
2	Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen	Parannetaan peltojen pitkäjänteistä hoitoa edistämällä muun muassa maaperän hiilen lisäämistä, ravinnekierrätystä ja vesitalouden hallintaa.	Korkea
3	Tukea kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen	Panostetaan voimakkaasti kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen ja edistetään viljelykasvien keskisatojen merkittävää parantamista maaperän hyvällä hoidolla, kuivatus- ja kastelujärjestelmien kehittämisellä...	Korkea
4	Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet	Ennaltaehkäistään ja torjutaan eläintauteja ja kasvintuhoojia sekä parannetaan eläinten hyvinvointia, jotta kasvin- ja eläintuotannon perusedellytykset saadaan varmistettua.	Korkea
5	Tuetaan kotimaisen kalan pääsyä kuluttajan ostoskoriin	Varmistetaan, että kotimainen kala terveellisenä ja turvallisena tuotteena löytää tiensä kuluttajan ostoskoriin.	Korkea
6	Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyömuotoihin	Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyömuotoihin tuottavuuden ja resurssitehokkuuden lisäämiseksi, kiinteämmän tuottaja-kuluttajayhteistyön luomiseksi ja siten markkinoiden kehittämiseksi.	Korkea
7	Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen	Ympäristökorvausjärjestelmän yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen siten, että käytettävissä on tehokas ja tarkoituksenmukainen järjestelmä.	Korkea
8	Ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotannon tutkimus ja tuet	Lisätään kotimaisen ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotantoa tutkimuksen ja kasvinjalostuksen keinoin sekä tukijärjestelmiä kehittämällä.	Korkea
9	Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä	Tehostetaan luonnontuotteiden talteenottoa ja laajennetaan luomukeruualueita. Viestinnän keinoin lisätään kiinnostusta kotitarvekeruuta kohtaan, kannustetaan keruuverkostojen luomiseen.	Keskitaso
10	Riskien hallinnan parantaminen vedentuotantoketjussa	Varmistetaan korkealaatuisen talousveden häiriötön tuotanto sekä alkutuotannon ja elintarvikkeiden jatkojalostuksen tarvitsema vesi parantamalla riskien hallintaa koko vedentuotantoketjussa.	Keskitaso
11	Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen	Huolehtimalla kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta, luomalla kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö kalatalouden arvoketjulle sekä panostamalla uusien korkean lisäarvon tuotteiden kehittämiseen ja toimialan uudistumiseen.	Matala

Alkutuotannon asioiden tärkeysvaihteli matalasta korkeaan (n=520-580)

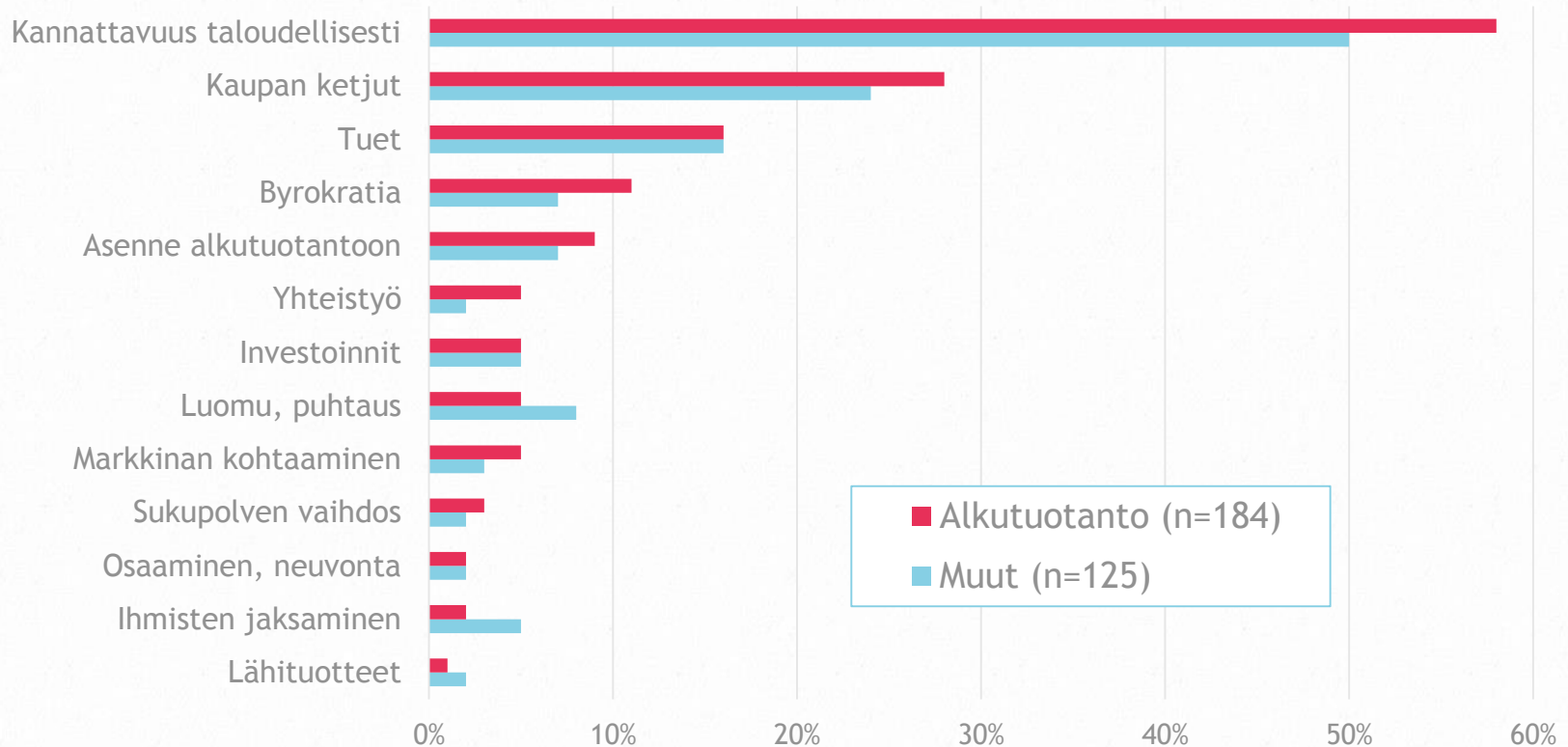

Alkutuotannon haasteet

Mihin alkutuotannon haasteet liitetään (Alkutuotanto vs. muut kuin alkutuotanto)

- Alkutuotannon kannattavuus on ylivoimaisesti keskeisin haastealue
- Kaupan ketjujen toiminta ja tukipolitiikka kannattavuushaasteiden syitä

Alkutuotannon kannattavuushaasteista sanottua

- *”Rahan puute alkutuotannossa. Maatalous loppuu Suomesta 50 vuoden sisällä, ainakin kotimaisin voimin. Saattaa olla että ruotsalaiset, tanskalaiset ja saksalaiset, jotka ovat ostaneet suomalaisen maatalouskaupan tulevat viljelemään tänne kiinalaisten lisäksi. erittäin harva suomalainen nuori jatkaa enää maanviljelijänä ja en ymmärrä miksi sivutoiminen maanviljely ja tilanjatkaminen on tehty mahdottomaksi.*
- *Pellon korkea hinta, alhaiset tuottajahinnat, korkeat kustannukset (mm.koneet) -> investointiriskit liian suuret*
- *Kilpailu tuottajien ja tuotantosuuntien välillä estää yhteistyötä ja antaa esim. viljan ostajatahoille mahdollisuuden painaa hintoja alaspäin, koska satoa on tuloutettava*
- *Toiminnan taloudellinen kannattavuus heikko”*

Kannattavuushaasteista sanottua

- ”*Satotaso ja huono kannattavuus.*
- *Tuotannon huono kannattavuus.*
- *Tuottajahinnat”*
- *Ruokaketju ja- järjestelmä toimivat tälläkin hetkellä, mutta alkutuotannossa on nykyisin arvostuspula ja tuotteista ei makseta kohtuullista hintaa. Sen sijaan muu elintarvikeketju ja -teollisuus sekä kauppa tekevät voittoa alkutuotannon kustannuksella. Arvostuksen lisääminen ja kohtuulliset korvaukset tehdystä työstä ovat suuria haasteita maataloudessa.*
- *Tämän hetken suurin haaste on tilojen liian huono kannattavuus. Maailman parhaalle ja puhtaimmalle ruualle ei saada sen ansaitsemaa hintaa. Investointeja ei tapahdu tarvittavaa määrää nykyisillä talousnäkyillä.”*

Haasteita kaupan ketjuihin liittyen

- *”Kaupan merkit ovat kilpailun este. Kuluttaja ei ole kuningas vaan kauppa. Se päättää mitä kuluttajat voi ostaa. Uusien myyntikanavien etsintä myös isoille toimijoille.*
- *Tällä hetkellä alkutuotteiden niiiiiin kovin alhainen hinta on suurin uhka. Monilla tiloilla ei ole muuta mahdollisuutta kuin laittaa pillit pussiin ja yrittää löytää palkkatyötä. Tämän talvinen kasvisten halpuuttaminen on hyvä esimerkki tästä. Kun kaalia myydään ulos 49 cmt/kg, niin voidaan kysyä, että mitä siitä alkutuottajalle (kenellekään) jää. Kaupalla on liian vahva rooli hinnanmuodostuksessa. Viime talven kasvisten halpuutuskampanjan aikana esim. kasvihuonekurkun hinta ei noussut, vaikka siitä oli sellainen pula, että hyllyt jäivät väliin tyhjiksi. Tietävästi aidosti markkinaehtoisessa toiminnassa hinta laskee silloin, kun tuotteesta on ylitarjontaa ja nousee, kun tavarasta on niukkuutta.”*

Haasteita kaupan ketjuihin liittyen

- ”Kaupan, tuotantoketjun ja tuottajien oikeudenmukainen tulonjako...
- Surkeat tuottajahinnat niin lihassa kuin kasveissa eivät kannusta kehittämään tuotantoa vaan kehitys junnaa paikallaan. Hyvä esimerkki on lampaanlihan tuotanto. Tuottajahintaa on surkea, eikä kata mitään kustannuksia. Silti kaupoista ei löydy kotimaista lampaan lihaa, koska se on kaupoille liian kallista ostaa sisään. Ketju ei toimi lainkaan.
- Kaupalla nyt liian suuri osuus asiakkaan ostohinnasta. Jatkossa tuetaan erilaisia "suoramyynti" ja osuuskunta ja yhteishyödyllinen osakeyhtiö malleja uusien kilpailevien myyntikanavien luomiseksi”
- Sadon arvo. Suomi tuottaa tutkitustikin (EFSA) maailman puhtainta ruokaa, mutta kotimainen elintarviketeollisuus ei halua maksaa tuottajille siitä käypää hintaa. Tuottajahinnat laahaavat monissa tuoteryhmissä EU:n pantkan pohjimmaisina. Lisäksi kauppa käärii voitot välistä.”

Tuista ja tukijärjestelmästä sanottua

- *”Suuri haaste on tukipolitiikan uudistaminen ilman monimutkaistumista, kuitenkin siten että tuet kohdentuisivat aktiivisille maataloille, eikä kesantoviljelijöille.*
- *Maatalousyrittäjien toimeentulon riittävyys on haaste tukisummien ja tuottajahintojen pienentyessä ja kustannusten noustessa.*
- *Tilojen huono kannattavuus. Nyt kannattaa keskittyä tukien kalasteluun.*
- *Taloudellinen ahdinko on merkittävin haaste. Härdelli tukien maksatuksissa, muutokset maksatusaikatauluissa ja eri tukimuodoissa ovat johtaneet siihen, että viljelijä ei saa rahaa silloin kun olisi aika investoida. Tuotanto ei kehity, kun on kyse hengissä pysymisestä. Tuottaja tarvitsee sekä parempaa hintaa tuotteistaan että sujuvampaa tukipolitiikkaa.*
- *Tuotantoon sitomattomat tuet ovat taannuttaneet suomalaista tuotantoa pahoin. Kestävän kehityksen pitää olla markkinavetoista. Harrastelijaviljelijöiltä ja luomutuotannosta tuet pois. Ne pitää kohdistaa tuotannon kehittämiseen ei ylläpitoon. Olemme pahasti takamatkalla naapurimaihin nähden. Luomutuotanto ei ole kannattavampaa jos sitä tuetaan verovaroin.”*
- *”Tuotet aktiivisille ja päätoimisille tiloille.”*

Haasteet / Byrokratia

- Regulaatio, monimutkainen säädösviidakko, valvonta nousevat ongelmina esiin jokaisessa teemassa
 - erilaisuudet tulkinnassa ja soveltamisessa
 - eri säännösten epäyhtenäinen valvonta
 - huomio epäolennaisen valvonnassa ja tarkastamisessa
 - maalaisjärjen puuttuminen
 - alkutuotannon kokemus ja ymmärrys paremmin mukaan järjestelmien suunnitteluun

- *”Kannattava maataloustuotanto on suurin haaste. Valtiovaltakin lisää kaikenmaailman kustannuksia. Esimerkkeinä. kiinteistövero, yle-maksu, rakennusluvut, ympäristölainsäädäntö, erilaisten valvontojen (ely-keskus, ymp.lupa, palotarkastus jne) hinnat, sähkövero, polttoainevero, kaikenmaailman lupakortit. Lisäksi joutuu tekemään kaikenmaailman selvityksiä ja kirjanpitoja monille eri tahoille ja vähän eri tietoja; siis osittain päällekkäin. Lisäksi yleinen negatiivinen suhtautuminen alkutuotantoon ja sen toimintaan.”*

Asenteista sanottua

- ”Yleinen negatiivinen suhtautuminen alkutuotantoon ja sen toimintaan.
- Puolueettoman tutkimustiedon rajallisuus ja ennakoasenteet.
- Asenneilmapiiri etenkin yhteistyön osalta.
- Se että ministeriössä ja lukessa ja muissa virastoissa on niin paljon maatalousvastaista viranomaista että jo pelkästään he vaikeuttavat alkutuotannon tavoitteisiin pääsemistä. Tarkoituksella luodaan näissä em mainituissa tahoissa negatiivista kuvaa alkutuotannosta
- Tuottajien jähmeä asennoituminen muutokseen.
- Syiden hakeminen oman tekemisen ulkopuolelta. Syytetään toimimattomia markkinoita (jotka toimivat ihan oikein, kun ylitarjonta painaa hintoja alas ja vähentää tuotannon kannusteita...) ja maatalouspolitiikkaa (joka on toki yksi keskeinen syy mm. pellon hinnan karkaamiseen kestävämmälle tasolle)
- Viljelijöiden asenne, jos ikääkin jo on, miksi kehittää, jollei jatkajaa. Nostelee tuet pois, onhan se hyvää eläkkeen/palkan lisää.
- Muutosvastarinta, asenteet”

Haasteet

Luomutuotannosta sanottua

- ”Esim. nautapuolelta puuttuu luomukasvattamot. Miksi näin? Ongelma on jatkunut niin kauan samana, että nyt olisi jo aika ratkaista tämä kriittinen luomulihan hukkakohta.
- Luomutuotannon oppiminen.
- Saadaan tuottajat ymmärtämään luomutuotannon tärkeys.
- Luomuviljelyn koneellistamisen kehittymättömyys ja löydettävissä olevien koneiden hintataso.”
- Tuotannon ja kysynnän kohtaaminen. Tälläkin hetkellä luomutuotannolle olisi kysyntää, mutta uusia luomutuottajia ei ole ilmaantunut riittävästi.
- Kotimaisen ruoan arvostusta pitäisi lisätä, eikä sitä ainakaan auta tällaiset liberan tyyppiset ”ajatushautomot”:
<http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka/ajatushautomo-liberan-johtaja-kotimaisen-ruuan-suosimisesta-p...>
- Luomutuotannon oppiminen.”

Alkutuotannon yhteistyökuviot

Yhteistyöstä

- Eniten esille nousee kaupan ylivahvan aseman ja vaikutuksen heikentäminen yhteistyön kautta
- Yhteistyön kautta vastapaino kauppaketjuille / kauppojen ylivallan suitsiminen
- Kauppa mukaan yhteistyöhön Ruotsin mallin mukaisesti
- Tuottajien keskeinen yhteistyö vastustamaan sanelupolitiikkaa
- MTK:n ja kilpailuviranomaisten yhteistyötä lisättävä
- Ympäristöviranomaisten ja MMM alaisten viranomaisten yhteistyö.
- Valtion ja kuntien pitäisi yhdessä sopia esim. keinoista, miten tuottajien tilannetta voitaisiin avittaa. Ei jatkuva kiinteistöverojenkaan hilaaminen ylöspäin varsinkaan maaseudulla asuvien osalta auta. Asia on myös laajempi, koska maalla pitää myös viihtyä voidakseen viljellä ja tuottaa ruokaa. Jos tuottajia (ja asukkaita) on erittäin harvassa siellä täällä, enpä tiedä, viihtyisinkö itsekään. Vaikka netit ja facebookit onkin.
- Alkutuottajien liittojen yhteistyö
- MTK, MMM, MHY, ProAgria jne. yhteen

Yhteistyökohteita

- Koneisiin liittyvä yhteistyö (hankinta, käyttö, rahoitus...)
- Tilojen välinen yhteistyö / Tuotantotilayhteistyö
- Osuuskunnat / tuotannon ketjuuntuminen

- Tilojen ja yritysten yhteistyö / Tuotteiden suoramyynti vähittäismyyntiin
- Jatkojalostajan ja tuottajan yhteistyö

- Suoramyynti kuluttajille / tuottajien osuuskunnat
- Tuottaja-Kuluttajayhteistyö / Kuluttajat mukaan tuotantoketjuun
- Yhteistä tiedottamista kuluttajille (esim. satokausikalenteri) / Suoramarkkinointi

- Tilavierailuja kouluille
- Päätäjien lobbaaminen
- Luomujärjestöt / Sosiaaliset verkostot
- Tutkimus / Tilat ja tutkimuslaitokset yhteistyöhön

- Vientimarkkinayhteistyö

Yhteistyöstä sanottua

- ”Suunnitelmallisempi tuotanto, jossa toiminnot on järkevästi ketjutettu ja tuotetaan markkinoiden mukaan. Jokaisen ketjun osalle on laskettu kannattavuusvaade ja siihen pääsemistä seurataan.”
- Toimivat lähiruokaketjut, joissa alkutuotannon lähellä on tarvittavat teurastamot ja kasvinkäsittelylaitokset esimerkiksi osuuskunta yms. toimintamallilla.
- Yhteiset foorumit keskeisille toimijoille. Vastakkainasettelusta tulisi jokaisen pyrkiä eroon, vaikka se onkin mediaseksikästä. Ehkä kumppanuusmaatalouden kaltainen laajempi systeemi?
- Ketju alkaa rakentumaan jo alkutuotannossa, kun pienten tuottajien täytyisi yhdessä määritellä esim. tuotantotavat, toimitusajat ja yhteiset sopimukset. Tuotantorenkaiden kehittäminen alkutuottajille on tärkeää. Tulee kehittää helpompia toimintatapoja ja vähentää yhteistyön esteenä olevaa byrokratiaa.”

Yhteistyöstä sanottua

- ”Elintarvikeketjun yhteinen vientiyhtiö olisi esim. Kiinan markkinoille pyrittäessä tehokkaampi ratkaisu, kuin erikseen toimivien ja maailmanmarkkinoiden näkökulmasta pienten yritysten omatoimiset ponnistelut.
- Panostetaan toimivien aktiivitulojen liikkeenjohdon koulutukseen --> syntyy aktiivisten toimijoiden verkosto, joka mahdollistaa myös yritystoiminnan harjoittamisen yhteistyössä. Toimivaa yhteistyötä voi syntyä vain, jos ihmiset luottavat toisiinsa ja näkevät muuttuvan toimintaympäristön haasteet samalla tavalla.
- Yhteismarkkinointi voisi tuoda lisäarvoa sekä myyjille että ostajille, mutta nykyisellä kaupan ja teollisuuden rakenteella viljelijälle jäävä lisäarvo on lähinnä marginaalinen”

Alkutuotannon toimenpiteiden kommentointi

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

Otetaan tukijärjestelmien suunnittelussa huomioon kestävän ruuantuotannon tavoitteet ja kysynnän muutokset.

Monissa kommentteissa esiin nousevia asioita

- Eettisesti ja ekologisesti kestävien tuotantomuotojen huomioiminen
- Kestävyyttä lisäävien toimenpiteiden huomioiminen
- Kysynnän mukaan suuntautuminen
- Fokus tuotannossa siihen mitä kuluttajat haluavat
- Lisää joustavuutta tukijärjestelmään
- Kasvihuonetuotannon tukiin joustoa
- Kokonaisuuden huomiointi
- Tuki ei ohjaa laadun tuottamiseen
- Byrokratia

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Otetaan käyttöön laatujärjestelmätuki, jossa huomioitu kestävä ruuantuotanto.*
- *Maksetaan tukea tuotantoon sidottuna. Laatu ratkaisee, ei määrä.*
- *Tukien kohdistamien oikeille ruuan tuottajille.*
- *Jos saa tukea pitää sato kerätä.*
- *Kannustetaan markkinoiden mukaisesti, ei niitä vastaan.*
- *Aitojen ja konkreettisesti olemassa olevien kuluttajatrendien tutkiminen ja uuden bisneksen luonti.*
- *Nyt tukijärjestelmä mahdollistaa tukituotolla maataloustulon muodostuksen, mutta järjestelmään voitaisiin lisätä myös satomääritelytuki, jolloin satotasoja saataisiin korkeammaksi joka myös kannustaa paremmin hoidettuihin viljelysmaihin sekä maanviljelyyn perehtymiseen.*
- *Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kansainväliset sitoumukset vaikuttavat tukipolitiikkaan. Kestävä kulutusksynnän mukainen ruuantuotanto tulee olla keskiössä. Etujärjestöjen omat intressit eivät saa olla politiikka ohjaavia.*
- *Luomutuotannolle myös samat tuet kuin tavanomaisellekin; asiakas voi sitten maksaa luomutuotteista mitä haluaa.”*

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Tuotetaan aidosti tuotteita; viljan viljelyä, rehun tuotantoa. Tässä vaiheessa ”hömppäheinän”-tuki olisi jätettävä pois, sillä tuhotaan pellot.*
- *Tukijärjestelmän tulee kannustaa tuottamaan, saamaan satoa ja kiloja. Tukijärjestelmän ei pidä tukea ”hömppäheiniä”, mikä ei edes ole ruuantuotantoa.*
- *Lopetetaan hömppäheinien tukeminen ja siirretään tuki kokonaisuudessaan lihan, maidon, viljan, rehujen, kalan jne. tukemiseen litra/kilotukena*
- *Yhteiskunnan ei pidä tukea luomua sen enempää kuin tavanomaistakaan, koska annetaan asiakkaan päättää mitä hän pitää tärkeänä.*
- *Ympäristönsuojelunäköhohdalla ei pidä luomua suosia tukijärjestelmässä, koska tuotettua yksikköä kohden päästöt ovat samat tai jopa suuremmat luomussa.*
- *Luomun tukijärjestelmää on luotava kannustavammaksi. Nyt luomujatkojalosteita valmistavalta, joka viljelee luomuna ja kerää luomukeruualueilta viljeljä luomuraaka-aineita peritään luomutarkastuksen perusmaksu vuosittain kolme kertaa. Ja yhteen toimijaan kohdistuu kolme luomutarkastusta. Byrokratiaa ja sen hintaa on alennettava.*
- *Tukijärjestelmän täytyisi tukea esim. IPM-menetelmien käyttöä ja eläinten ulkoilumahdollisuuksia paremmin ilman luomuvaatimuksia.”*

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

Parannetaan peltojen pitkäjänteistä hoitoa edistämällä muun muassa maaperän hiilen lisäämistä, ravinnekierrätystä ja vesitalouden hallintaa.

- *”Salaojituksiin lisätukea. Karjanlannan käyttö pelloilla tulee sallia.*
- *Vesitalouden hallintaan panostusta. Ympärykset kuntoon. Nykyään aivan liian suosittua jättää pientareet hoitamatta ja ojitus tekemättä.*
- *Yliopisto-opiskelijana minun on helppo sanoa, että tutkimustietoa tarvitaan lisää ja tutkimusten tulosten selittämistä ymmärrettävästi viljelijöille. Viljelijöiden on helppo tarttua tuotteisiin ja toimiin, jotka markkinoidaan hyvin heille, joten esimerkiksi salaojayrittäjät ovat tärkeässä asemassa peltojen pitkäjänteisen hoidon parantamisessa.*
- *Viljelykierto tulisi asettaa todelliseksi ehdoksi ympäristökorvausjärjestelmälle.*
- *Kierrätyslannoitteiden tutkimusta ja käyttöä tulee voimakkaasti edistää.*
- *Ravinteiden käytön tehokkuuden (ravinnejalanjäljen) laskenta käyttöön*
- *Hiilijalanjäljen laskenta käyttöön - sitä saat mitä mittaat!*
- *Säätösalaojitukselle lisää vauhtia”*

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- ”Vuokrapeltojen suuri osuus ja näennäisviljely ovat johtaneet merkittävän peltoalan jäämisen rappiolle. Peltojen peruskuivatus on monin paikoin jäänyt heitteille. Samalla tulvariskit kasvavat. Viimeinen todellinen salaojitusbuumi oli 1980-luvulla. Nyt monin paikoin on vaikea saada enää edes tekijöitä. Nuo ojitukset alkavat olla korjausten tarpeessa. Peltojen vesitalouden hallinta on kaiken muun toiminnan perusta ja se on nähtävä kokonaisuutena, johon kuuluu tulvasuojelu (hulevesien hallinta rakennetuilla mailla), peruskuivatus ja sen tukijärjestelmän uudistaminen (valtaojat, vesistöt) sekä salaojituksen ja erityisesti salaojituksen huollon kehittäminen.
- Peltojen pitkäaikaista hoitoa on huolehtia ojituksesta, kalkituksesta ja rakenteesta.
- Huonompaan suuntaan on peltojen kunto mennyt viime aikoina, noin yleisesti. Kun tuotteista saatu hinta on mitä on, ja tuetkin pienenee koko ajan, jokainen tekee mahdollisimman vähän tappioiden minimoimiseksi.
- Pellot pois rikkaruohonviljelijöiltä. Tukien kohdentaminen aktiiviviljelijöille. Sadonkorjuuvelvoite takaisin.”

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- ”Viljelijällä on oltava riittävästi vaihtoehtoja eri maalajeille, tuotantosunnille että lajikkeille.
- Joka paikassa on hakelämmityksiä, joka tuottaa esim.kaupunkeihin kaukolämpöä. Niistä saatava tuhka olisi saatava jalostettua peltokäyttöön. Kalkin ohella tuhka on hyvä maanparannus ja ravinteiden lähde. Tuhkan paikka ei ole kaatopaikka.
- Myöskin biojätteen lisääminen/kerääminen olisi pelto käyttöön sopiva. Tuhkan, kalkin ja biojätteen käytöllä saataisiin taas lisää työpaikkoja ja teolliset lannoite varannot eivät enää niin kuluisi loppuun. Tuhkan ja biojätteen käyttöä pelloilla voisi tukea tai muulla tavalla saada edullisesti peltojen käyttöön. Samalla tällä lannoituksella maatalouden kustannuksia saisi alennettua.
- Jos esim.peltolohko tai lohkot ovat vuodesta toiseen keväällä ja syksyllä veden valtaamia osittain tai kokonaan, niin esim.tarkastajien velollisuus on esittää viljelijälle pellolle muuta käyttöä, kuin viljelyä. Viljelijä saisi menetetyistä peltoalasta korvauksen ja halutessaan voi raivata tilalle uutta peltoa, johon saisi menetetyt tukioikeudet siirrettyä ja tukea uuden pellon raivaamiseen. Näin vesien suojelu parantuu, eikä ravinnevalumia/huuhtoutumia tule.”

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- *”Viljelijät ovat avainasemassa. Jotta orgaanisten lannoitteiden käyttäminen yleistyisi, ympäristökorvausjärjestelmän ja nitraattiasetuksen fosfori- ja typpirajat on muutettava niin että orgaanisia lannoitteita ja maanparannusaineita on mahdollista käyttää ja tuottaa samalla markkinakelpoisia satoja kannattavasti. Nyt näin ei ole. Orgaanisten kierrätyslannoitteiden käyttö täytyy tehdä yhtä helpoksi kuin kemiallisten mineraalilannoitteiden, osto, levitys, koostumus. Tässä ovat avainasemassa yritykset.*
- *Edullisia ja tehokkaita logistisia ratkaisuja isomassaisten orgaanisten tuotteiden hyödyntämiseen taloudellisesti pellon kasvukunnon ja hiilitalouden hoitamiseksi. Tukea siirtotyön, väliavarastoinnin, konsentroinnin ratkaisuihin. Viljelijät mukaan suunnittelu- ja kehittämistyöhön.*
- *Tukea hankevaroin tehtävää viljelijäkoulutusta, nostaa asioita esille alan oppilaitoksissa*
- *Koulutus ja tiedon lisääminen myös avainasemassa.*
- *Luomutuotantoa lisää. Kehitetään hivenaine tarpeisiin luomulle sopivia lannoitteita.*
- *Luomun toimivien käytäntöjen siirto tavanomaiseen tuotantoon yhä vahvemmin.”*

3. Tukea kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen

Panostetaan voimakkaasti kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen ja edistetään viljelykasvien keskisatojen merkittävää parantamista maaperän hyvällä hoidolla, kuivatus- ja kastelujärjestelmien kehittämällä, sopivilla viljelykierroilla ja hyödyntämällä uusinta tuotantoteknologiaa.

- *”Tutkimuksien kautta saatava tieto on siirrettävä viljelijöille konkreettisesti ymmärrettävässä muodossa. Maatalouden neuvontaorganisaatiot tarvitaan tutkijoiden ja viljelijöiden väliin, jotta sanoma menee perille. Neuvontaorganisaatioiden lisäksi mukaan tarvitaan yritykset, jotka tekevät esimerkiksi kuivatus- ja kastelujärjestelmiä. Uudet viljelytekniikat ja uusi teknologia tarvitsee lobbaajansa, jotta viljelijät ottavat ne tosissaan.*
- *Luomuviljelyn tekniikan kehittäminen*
- *Tarvitaan puolueetonta mm. lajiketutkimusta -> rahoitusta esim. Lukelle. Lisää tutkimustietoa tarvitaan esim. integroidun kasvinsuojelun toteuttamiseen.*
- *Viljelijä saisi tuettua asiantuntia palvelua, jonka kanssa kävisi läpi peltolohkot ja niille sopivat viljelykasvit maalajien/sijainnin perusteella. Samalla tekisivät esim.5vuoden kunnostusohjelman, joka parantaa peltojen kuivumista ja satoa.*
- *Salaojien kunnostukseen ja huuhteluun myös saisi olla avustusta.”*

3. Tukea kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen

- *”Tarvitaan tiedottamista, koulutusta ja käytännön esimerkkejä joiden avulla olemassa olevat hyvät käytänteet voidaan saada laajasti käyttöön. Ainoa kouluttava taho ei saa olla kasvinsuojeluaineita myyvä yritys.*
- *Tuet kohdennetaan kuivatus- ja maanparannustoimiin.*
- *Jos keskiössä on sadon kasvattaminen, niin kestävä kehitys jää lapsipuolen asemaan. Ennemmin pitäisi keskittyä siihen, miten nykyinen satotaso pidetään yllä paremmalla maan hoidolla ja miten viljelyteknisin keinoin hyödynnetään mm. kasvien sitomaa tyyppiä.*
- *Korostetaan maan kasvukuntoa koulutuksissa, ja pyritään vaatimaan uusilta viljelijöiltä enemmän koulutusta alaan. Valmistuvana agrologina osaan ymmärtää nyt kuinka suuri merkitys sillä on, millaisessa kasvukunnossa maa on ja mitä korkeammat sadot vaativat.*
- *Tuki kohdennettava viljelijöille, jotka kehittävät tuotantoaan.*
- *Ongelmallista pienille alle 50ha tiloille investoida, koska tuotteiden hinnat halpuutettu kipurajojen ylitse. Viljelijöiden aikoinaan perustamat osuuskunnat muodostuneet viljelijöiden riistäjiksi. Osuuskunnista on muodostunut S ja K - ketjut, jotka sanelevat alkutuotannon tuotteiden hinnat.”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

Ennaltaehkäistään ja torjutaan eläintauteja ja kasvintuhoojia sekä parannetaan eläinten hyvinvointia, jotta kasvin- ja eläintuotannon perusedellytykset saadaan varmistettua ja eläimistä ja kasveista saatavien tuotteiden vientiedellytyksiä saadaan kehitettyä.

Monissa vastauksissa esiin nousevia asioita

- Fokus aidosti eläinten hyvinvointiin
- Tuki kannustamaan hyvinvointia
- Tolkkua säännösten laadinnassa ja valvonnassa
- Huomio tarkastuksissa eläimen hyvinvointiin eikä ikkunan millimetreihin
- Joustavuutta
- Systemin kehittämiseen aktiivituottajia mukaan

- Tulisi muistaa että tuotantoeläimet ovat tuotantoeläimiä
- *”Nämä asiat ovat Suomessa erittäin hyvällä mallilla, mutta aina löytyy parantamisen varaa.”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- *”Tuotantoeläimet mieluummin siittiöinä suomeen kuin valmiina nisäkkäinä.*
- *Eläintautien tuonnin torjuminen on edelleen tärkeää.*
- *Keskitytään eettiseen eläintuotantoon bulkkituotannon sijaan, tuottajille maksetaan kunnan korvaus eettisesti tuotetusta lihasta. Liha brändätään eettisesti tuotetuksi, eettisen tuotannon pitäisi olla vaihtoehto luomulle.*
- *Nykyhallituksen epäeettisen eläinsuojelulain valmistelu on lopetettava ja aloitettava uudelleen puhtaalta pöydältä. Valmisteilla oleva laki olisi huonnonus jopa nykyiseen epätoivottavaan tilanteeseen verrattuna.*
- *Kaikki lähtee pellostä, kun rehut ovat laadukkaita pysyvät eläimet terveinä ja lääkitysten tarve vähenee.”*

5. Tuetaan kotimaisen kalan pääsyä kuluttajan ostoskoriin

Varmistetaan, että kotimainen kala terveellisenä ja turvallisena tuotteena löytää tiensä kuluttajan ostoskoriin.

- *”Kalatalousalalle pitää luoda myönteisempi mielikuva kalastuksesta, kalankasvatuksesta sekä kasvatetusta kotimaisesta kalasta. Arvostus syntyy rakentamalla aktiivisesti myönteistä mielikuvaa kotimaisesta, ympäristöystävällisestä, hyvin, rakkaudella ja ammattiylpeydellä kasvatetusta tai kalastetusta kalasta avoimella viestinnällä, mainonnalla ja koulutuksella.*
- *Kaikki alan toimijat pitäisi ottaa mukaan positiiviseen, avoimeen ja informatiiviseen julkisuuskampanjaan ”kaikille on tilaa” hengessä kotimaisen kalan myönteisen ja vetovoimaisen brändin synnyttämiseksi, tunnettuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi. Eri kanavissa kuten ”somessa” tulisi korostaa muun muassa kalan terveellisyyttä, ulkomaista tuotantoa tai muita tuotantosuuntia ”mustamaalaamatta”. Kaikille on tilaa. Riitelyä tulisi välttää ja erilaiset näkemykset ottaa huomioon (esim. kiertovesi- ja avomerikasvatus) ja viestiä avoimesti kotimaisen kalan hyvistä puolista ja uudesta tiedosta.*
- *Keskusliikkeiden kalatiskien työntekijöitä tulisi kouluttaa, jotta kasvattajan viesti hyvin kasvatetusta ja laadukkaasta kotimaisesta kalasta aidosti kerrotaan ostajille.”*

5. Tuetaan kotimaisen kalan pääsyä kuluttajan ostoskoriin

- *"roska" kalojen nuottausta helpottaa verovaroilla hankituilla tai tuetuilla nuotilla.*
- *Elvytetään monipuolisesti kauppahalli- ja torikulttuuria kaupungeissa*
- *Lisätään yleistä infoa kotimaisen kalan turvallisuudesta verrattuna seitiin ja Chilessä kasvatettuihin kassilohiin.*
- *Höllennetään naurettavia byrokraattisia sääntöjä esim. katkeamaton kylmäketju 40 asteen pakkasessa!*
- *Sallitaan kotitarvekalastajien kalojen myynti ravintoloille ja kaupolle.*
- *Aina ihmettelee, kun käy ulkomailla, että ollaanko todella EU_maassa, kun säännöt muualla tuntuvat olevan aivan erilaiset, huomattavasti käytännön toimintaa helpottavia ja kannustavia.*
- *Jokin tukijärjestelmä tähän pitäisi luoda, nyt kotimainen kala on niin kallista, että isompi lapsiperhe ei sitä voi kalatiskiltä ostaa.*
- *Parannetaan kotimaisen kalastuselinkeinon mahdollisuuksia tuotantotukien avulla ja taataan siten kannattavuus kalastajille ja kohtuullinen hintataso kuluttajille.*
- *Lainsäädäntö on luotu asian tiimoilta lähes järjettömäksi ja lisää järjettömyyttä asiaan tuovat valvonnasta vastaavat viranomaiset jotka tulkitsevat lakia hyvin eri tavoin ja välillä myös hyvin kyseenalaisin tavoin."*

6. Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyömuotoihin

Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyömuotoihin tuottavuuden ja resurssitehokkuuden lisäämiseksi, kiinteämmän tuottajakuluttajayhteistyön luomiseksi ja siten markkinoiden kehittämiseksi.

- *”Digitalisaatio hyötykäyttöön, lisää koulutusta, jotta tiedetään, mitä kaikkia mahdollisuuksia netin kautta toimiminen tarjoaa.*
- *kiertotalousklusterit kuntoon*
- *Pienyrittäjän on vaikea palkata yksin riittävää henkilömäärää tuotekehittelyyn, tuotantoon, markkinointiin, myyntiin ym. He kokevat myös etteivät saa nykyisin riittävästi käytännön apua alan järjestöiltä. (MTK, ProAgria)*
- *yhteistyön suosiminen tukimuodoissa (on jo nyt, voisi jopa lisätä)*
- *Kannustimia ajattelemaan omaa peltolohkoa pidemmälle, yhteisviljelmät, yhteiset viljelykierrot jne. Ajattelua isompiin kokonaisuuksiin kuin omiin peltolohkoihin.*
- *Byrokratian tulee joustaa, jotta aloitteellisuus inspiroisi.*
- *Täytyy uskaltaa rohkeasti kyseenalaistaa totut käytännöt, jotta voidaan löytää toimivat tavat ja hyljätä toimimattomat.*
- *Lähtisin kyllä siitä, että viranomaisten reiviirajattelua tulisi ensin vähentää ja edellyttää hallinnossa yhteistyötä ruokaketjun elinkeinojen edistämiseksi.”*

6. Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyömuotoihin

- ”Otetaan käyttöön oikea aktiivitalan määritelmä, joka perustuu tuotetuista tuotteista saataviin myyntituloihin. Viimeisin maatalouspolitiikan uudistus johti tilarakenteen kannalta negatiiviseen kehitykseen ja johti pellon vuokra- ja kauppahintojen nousuun. Yhteistyö lisääntyy, kun pellolla ei enää voi ansaita tuottamatta mitään.
- Otetaan käyttöön hallitusohjelmaankin kirjattu toimintamuodon muutoksen varainsiirtoverovapaus. Samoin pitäisi poistaa varainsiirtovero kaikissa muissakin tilanteissa, joissa yritys kasvaa yhdistymällä.
- Vahvistetaan markkinaosaamista aktiivisella koulutuksella ja neuvonnalla - yhteistyötä on vaikea rakentaa, jos sen tarvetta ei ymmärretä.
- ProAgrian monopolin pönkittämisen sijaan maatalousneuvontaan pitää saada uutta luovaa kilpailua, joka haastaa myös neuvonnan kehittämään palveluaan toimintaympäristön haasteiden mukaisesti.
- Maatalousopetuksessa painopistettä pitää siirtää hitsaamisesta ja kyntämisestä liikkeenjohdon osaamisen kehittämiseen.”

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

Kehitetään ympäristökorvausjärjestelmää yksinkertaisemmaksi ja selkeämmäksi siten, että käytettävissä on tehokas ja samalla viljelijöiden kannalta tarkoituksenmukainen järjestelmä.

- Useita ehdotuksia koko järjestelmän lopettamisesta/korvaamisesta toisenlaisella järjestelmällä
- *”Koulutus ja tiedon levittäminen ovat avainasemassa tässä. Tieto pitää saada viljelijöille mahdollisimman lähelle, koska kynnys lähteä kauas koulutukseen on korkea niillä, jotka uusista tiedoista on eniten hyötyä.*
- *Ympäristökorvausjärjestelmän pitää olla mahdollisimman yksinkertainen, mutta kuitenkin rahavirtojen on kuljettava sitä kautta.*
- *Hömppäheinät sun muut turhanpäiväiset peltoalaa turhaan vievät helevettiin!*
- *Keskitetään tuet aktiiviviljelijöille.*
- *Sadonkorjuuvelvoite takaisin ja pellot pois rikkaruohonviljelijöiltä.*
- *Mavi töihin, nyt tarvitaan asioiden selkeyttämistä. Tukihakujärjestelmä sekava ja hallinnon asiat vielä sekavampia, yksinkertaisuutta, selkeyttä ja helpompaa kokonaisuutta tarvittaisiin, jotta järjestelmästä saataisiin niin viljelijöille kuin hallinnolle parempi!”*

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- ”Ympäristökorvaus ei saa olla hyvän sadon este. Nykyiset kasvulohkokohtaiset rajat eivät tee oikeutta huonojen vuosien jälkeen, satotason saaminen taas normaalisti on vaikeata samalla hyvälaatuisen sadon kanssa.
- En usko että vain ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen riittää, vaan lait ja asetukset, täydentävät ehdot, viherryttäminen ja ympäristökorvausjärjestelmä täytyisi nivoa jonkinlaiseksi linjakkaaksi kokonaisuudeksi. Laki antaisi selkeän pohjan (ilman kansallisia tiukennuksia!) ja tukiehdot olisivat jotain selkeästi tämän päälle, ei limittäin kuten nyt.
- Kokeiluluonteisesta järjestelmästä pois ja toiminnot perustuvat oikeasti faktoihin ympäristön parantamiseksi, eikä niin, että kokeillaan tämä kausi josko tämä säädös olisi hyvä ja sitten mennessään pieleen muutetaan se sitten päinvastaiseksi.
- Täydentävien ehtojen tentti toi sen kunnolla esille, kuinka monimutkainen tukijärjestelmä nyt on. Sitä täytyy yksinkertaistaa, koska kaikilla nykyisillä direktiiveillä ei ole ympäristön kannalta mitään merkitystä.
- Säännösten yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen sekä yhteensovittaminen (yhteen viljelytoimenpiteeseen kohdistuvat säännökset pitää löytää yhdestä paikasta). Toimijat Ministeriö, Evira, Luke”

8. Ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotannon tutkimus ja tuet

Lisätään kotimaisen ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotantoa tutkimuksen ja kasvinjalostuksen keinoin sekä tukijärjestelmiä kehittämällä.

- Tutkimuksen lisääminen saa vahvaa tukea
- Suomeen sopivien lajien- ja lajikkeiden jalostukseen panostettava.
- Viestintä tutkimustuloksista / Tulokset ja informaatio jakeluun nykyistä tehokkaammin
- Viljelijöiden koulutus

- Härkäpapu nousee esille erittäin monissa vastauksissa
- Hyönteisten viljely

- Tukijärjestelmän vakiinnuttaminen
- Mahdollisuus ulkomailta tuodun soijan / muun valkuaisen korvaamiseen kotimaisella

8. Ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotannon tutkimus ja tuet

- ”Kehitetään lajikkeita jotka ovat satovarmoja ja jotka pysyvät pystyssä.
- Tutkimuksen lisääminen apiloiden hyödyntämisessä lannoitteiden korvaajana ja valkuaiskäytön lisäämisessä
- uusia viljelykasveja ja lajikkeita ennakkoluulottomasti kokeiluun
- hyönteisten tuotanto linkitettyinä erilaisiin muuten vaikeasti hyödynnettäviin sivuvirtoihin
- yksisoluproteiinin tai levein tuotanto käytöstä poistetuissa rakennuksissa
- Myös viljojen valkuainen on kotimaista ja hyvin merkittävää valkuaisuotantoa. Tähän pitää panostaa poistamalla keinotekoiset lannoitusrajat, jotta tyyppi riittää valkuaiseen. Koko maan kattava nitraattiasetus on osasyllinen huonoon valkuaisomavaraisuuteen. Tanskassa tähän on nyt havahduttu ja lannoitusmahdollisuuksia parannettu.
- Härkäpavun tutkimus ihmisravinnoksi on olematonta. Papua jalostetaan jo tuotteiksi, mutta yrittäjillä ei ole tutkimustietoa pavun koostumuksesta, kuoren merkityksestä tai haitta-aineista. Härkäpavussa olisi suuri potentiaali soijatuotteiden korvaajana. Lisää panostusta tutkimukseen ja tieto myös julki. Kotieläinten ruokinnassa esimerkiksi lypsykarjatilat voisivat luopua soijasta täysin käyttämällä härkäpapua, hernettä, viljoja ja rypsiä ruokinnassa. Papua on tutkittukin paljon lehmien ruokinnassa, mutta tiedon jalkauttaminen tiloille ontuu. Siihen panostusta ja uusia avauksia. Neuvojilta ei löydy tähän asiantuntemusta riittävästi.”

9. Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä

Tehostetaan luonnontuotteiden talteenottoa ja laajennetaan luomukeruualueita. Viestinnän keinoin lisätään kiinnostusta kotitarvekeruuta kohtaan, kannustetaan keruuverkostojen luomiseen ja edistetään sujuvaa ja vastuullista menettelyä kaupallisessa poiminnassa.

- Potentiaali on valtava luonnontuotteissa
- Tuotteistaminen / brändäystä tulisi kehittää
- Luonnontuotteiden jatkojalostuksen kehittäminen
- Poimintakoulutukset
- Poiminnan tehostaminen käsityötasolta
- Yhteistyöverkostoja keruuseen / yhteiskuljetuksia / yrittäjien tukeminen
- Luomukeruualueiden kartoitus ja tiedotus

- Evira ym. sääntäjien keventäminen/purkaminen
- Nuorten ja lasten saaminen lähemmäs luontoa ja luonnontuotteet tutuiksi
- Voiko työttömiä työnhakijoita kannustaa poimijakoulutuksiin?

9. Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä

- ”Luomukeruualueiden sijaintiin liittyvän tiedon keruun helpottaminen teknologisin ratkaisuin mm. metsätietojärjestelmissä olevan tiedon siirron ja hyödyntämisen kautta. Paikkatiedon käyttötapojen laajentaminen luonnontuotealaan liittyvien raaka-aineiden halinnassa.
- Luonto on luontoäidin lähikauppa, joka on auki 7/24 kaikkialla Suomessa. Suomalaisen elintarvikkeiden vientiä pitää tehostaa kotimaisin yrtein sekä marjoin eli maustaa juomamme, juustomme ja uudet innovatiiviset terveystuotteet niillä. Metsäteollisuutemme tuotteet on myynty perinteisesti tonneina ja kuutioina. Biojalostetehtaista pitää saada gramma tai litrapohjaisia tuotteita elintarviketeollisuuden terveysvaikutteisiksi raaka-aineiksi.
- Erittäin tärkeä juttu, sillä metsiin mätäneä miljoonia. Haasteena on Suomessa se, että ammattikeittöläiset tuntee vain marjat, joten osaamisen kehittämistä sillekin puolelle tarvitaan.
- Luomulle olisi markkinoita viennissä, erit. Kiina ja Japani. Kunhan nyt saataisiin muidenkin kuin marjojen kaupallinen poiminta käyntiin, niin sen jälkeen voi keskittyä tuohon vastuullisuuteen.
- Nyt metsäteollisuus tekee eniten tuhoa, kun repii kannot maasta ja tappaa samalla mustikkakasvustot. Niiden määrä on vähentynyt puoleen viimeisten vuosikymmenten aikana.”

9. Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä

- *”Suomen olisi luotava puhtaiden marjojen ja luonnontuotteiden vientistategia ja mieluusti pitkälle jalostettuina.*
- *Sertifioitava yritykset, nyt mukana yrittäjiä joilla mustikkaa muutama prosentti, ja pilaavat mainetta vientimarkkinoilla.*
- *Vastuullisuus ymmärrettävä, koska ristiriitoja jokamiehen oikeuksen ja paikallisen väestön kesken.*
- *Myös yrtit, kuusenkärkät, ruusunmarjat ja sienet ym huomioitava. Näillä suurta kaupallista potentiaalia oikein markkinoituina. Sekä viljellyt marjat huomioitava. Samalla muistettava luonnoneläimet ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, riistokeruuta ei tule kannustaa tai sallia.*
- *Luonnontuotteilla Suomella on vientipotentialia. Tulisi keskittyä niiden tuotannonalojen tuotannon ja saatavuuden + volyymien ja laadun turvaamiseen, joita voimme viedä kansainvälisille markkinoille.*
- *Koneellisen poiminnan kehittäminen (marjanpoimurin seuraava sukupolvi, sille ei ole tehty mitään sitten keksiminen), esimerkiksi aurinkoenergialla toimiva poimuri-puhdistin.”*

10. Riskien hallinnan parantaminen vedentuotantoketjussa

Varmistetaan korkealaatuisen talousveden häiriötön tuotanto sekä alkutuotannon ja elintarvikkeiden jatkojalostuksen tarvitsema vesi parantamalla riskien hallintaa koko vedentuotantoketjussa.

- Pohjavesien suojeleminen ja määrittely kansalliseksi omaisuudeksi
- Vesivarojen omistus ja hallinta tulee pitää kotimaisena
- Vedellä bisneksen tekemiselle rajat
- Niukkuus vedestä pahenee globaalisti
- Vesivessoihin muuta kuin juomavettä

10. Riskien hallinnan parantaminen vedentuotantoketjussa

- *”Varmistetaan sekä pintavesien valumien että kiintoaineiden joutuminen vesistöihin.*
- *Vapo on omalla toiminnallaan jo pilannut liian monta puhdasta järveä humuspitoisuuden lisäämisellä. Mielestäni vapo käyttää väärin yhteistä omaisuuttamme puhdasta luontoa.*
- *On väärin , että teiden uusimisessa/kunnostamisen yhteydessä käytetään jätevedenpuhdistamoiden ”lietettä”. paikallisesti kuormitus on suurta vaikka se onkin yksi tapa päästä eroon lopputuotteesta, joka ei onneksemme enää päädy pelloille saastuttamaan luontoa. Tälle ”lietteen lopputuotteelle” pitäisi kehittää uusi käyttömuoto.*
- *suurin tuhoaja on vesivessa ja samalla puhtaan veden käyttö. Pitäisikö esim pesuvesiä puhdistaa jotenkin ja sitten käyttää kiinteistöjen wc-istuimissa? Silloin jätevettä syntyy huomattavasti vähemmän puhdistamoissa puhdistettaviksi ja vesimäärä on pienempi.*
- *Vedenkulutus tottumuksiin vaikuttaminen, mm tiedottamalla ja kannustamalla välttämällä vedenkulutuspiikkejä. Tiedottaminen käytettävän vedenmäärästä mm kasteluun kasvihuoneessa ja vertaamalla avomaaviljelyyn. MMM voisi olla alkuunpaneva voima, ely-keskukset, paikalliset yhdistykset, mtk”*

10. Vesialueiden omistus ja hallinta

- *”Monet maat ovat rajoittaneet vesialueiden ulkomaisia omistusoikeuksia, mm. Australia. Suomessa on paljon vesivaroja, kun taas muualla vesivarat ovat niukkeeneva luonnonvara. Kansallinen etu on turvattava ja lainsäädännöllisesti rajoitettava ulkomaisten toimijoiden omistusoikeutta vesialueisiin.*
- *Pohjavesivarantoja ei saa luovuttaa ulkomaiseen omistukseen eikä hallintaan.*
- *Kuntien vesihuolto yhtiöitetty. Vaarana on, että kunnat rahanpuutteessa myyvät ne ulkomaisille rahoitustahoille.*
- *Pohjavesi pidetään yksinomaan kansallisessa omistuksessa, sen myyminen ulkomaille tai ylikansallisille yrityksille kielletään.*
- *Maailmassa on jo nyt huutava puute puhtaasta vedestä, ei vie aikaakaan, kun niitä ollaan vaatimassa/ottamassa isommille alueille. Vesilaitokset voivat olla seuraava terrorismin kohde, eli vesilaitoksien ja jakeluverkostojen turvallisuuteen tulee panostaa.*
- *Suomalainen talousvesi on huippua ja se pitäisi turvata tulevaisuudessa. Riskien arvioimista ja varautumista, ennakointia ja suunnittelua.*
- *Vesivarantoja ei saa kaupata, pohjavettämme voi toki myydä ostajille, mutta omaisuutena se kuuluu suomalaisille.”*

10. Riskien hallinnan parantaminen vedentuotantoketjussa

- *”En oikein ehkä ymmärrä mitä otsikko varmuudella tarkoittaa, mutta olen äärimmäisen huolissani siitä, että vedestä tulee kauppatavaraa (mitä se jo maailmalla monesti on) jotta vedestä käytävien sotien mahdollisuus minimoitaisiin!*
- *Vesiensuojelu ja vedenkäyttö tulisi ottaa huomioon ihan kaikessa tuotannossa, kaikilla elinkeinoaloilla. Arvokkaampaa luonnonvaraa ei olekaan kuin puhdas vesi. Puhdas vesi ei myöskään ole rajaton luonnonvara, vaikka Suomessa sitä vielä suhteellisen runsaasti onkin.*
- *Lakeja pitää muuttaa niin etteivät kaupungit voi tehdä veden myynnistä rahasampoa itselleen vaan suurempi osa vesituotannon ja jakelun tuloista saadaan ohjattua turvallisen veden hankintaan.*
- *Vesihuoltoverkoston korvausinvestointien rahoituksen varmistaminen rajoittamalla tuloutusta.*
- *Talousvesi tulee ottaa elintarvikelainsäädännön piiriin ja priorisoida talousvedn juoma- ja ruokaveden käyttö.*
- *Vesihuollon viranomaisvalvontaa tulee opettaa yliopistossa myös vesihuollon ammattilaisille, diplomi-insinööreille.”*

11. Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

Kalatalouden toimintaedellytykset turvataan huolehtimalla kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta, luomalla kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö kalatalouden arvoketjulle sekä panostamalla uusien korkean lisäarvon tuotteiden kehittämiseen ja toimialan uudistumiseen.

- Ympäristö- ja lupaviranomaiset pitäisi saada ymmärtämään kalankasvatuksen merkitys suomalaisessa ruoantuotannossa. Vaikutusten siirto ulkomaille ei ole ympäristövastuullisuutta. Ekoteko on kehittää omaa tuotantoa.
- Roskakalat pois vesiä rehevöittävästä
- Byrokratian ja turhien säädösten karsiminen
- Lupakäytäntöjen sujuvoittaminen
- Kalaviljelyalueiden osoittaminen ja priorisointi.

11. Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

- *”Lupakäytäntöjen yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen.*
- *Investointitukea uudenaikaisille ympäristöystävällisille ja tehokkaille hankkeille.*
- *Pakkaus- ja säilytysmuotoja kalaa säilymiseksi myyntituoreena kehitettävä.*
- *Tavoitellaan useita suuria kalankasvatustiloja (> 1 milj kg) Suomeen olemassa olevaan infraan tukeutuen. Riittävän suuret tuotantomäärät mahdollistavat kasvatuksen yhteydessä tapahtuvan jalostuksen.*
- *Tiettyyn rajaan asti, pitäisi luonnonkalojen myynti olla verovapaata toimintaa (vert. marjanpoiminta). Tämä mahdollistaisi kotitarvekalastajan myydä ylijäämäsaaliinsa laillisesti. Lisäksi se antaisi ansiomahdollisuuksia monille työttömille ja nuorille, joista mahdollisesti kasvaa tulevaisuudessa korvaajia vanheneville ammattikalastajille.*
- *Kalastuksen arvostusta ja mahdollisuuksia parannetaan. Kalastajille tulee korvausten olla kannattavia. Kauppaketjut eivät saa olla ainoat hyötyjät.*
- *Kotimaisen kalan arvostuksen lisäämiseen pitää tehdä pitkäjänteinen asennemuutos kampanja.”*

Ruuan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat

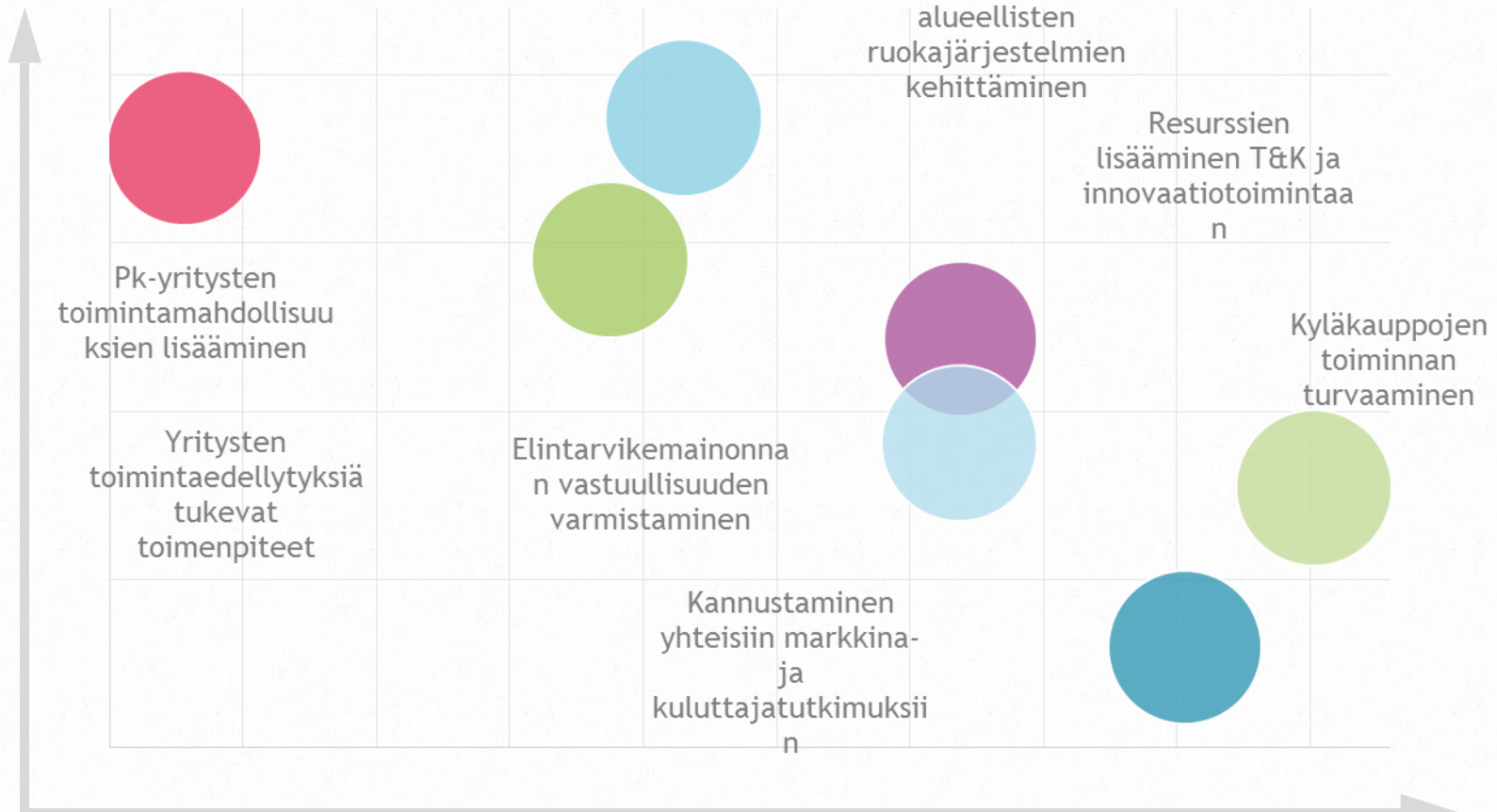
Ruuan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat

Toimenpiteiden tärkeysjärjestys

#	Toimenpide	Kuvaus	Tärkeys
1	Paikallisten ja alueellisten ruokajärjestelmien kehittäminen	Kehitetään alueellisia ja paikallisia ruokajärjestelmiä sekä monimuotoisia jakelukanavia.	Erittäin korkea
2	Pk-yritysten toimintamahdollisuuksien lisääminen	Vaikutetaan kaupan rakenteen monipuolistamiseen lisäämällä pk-yritysten toimintamahdollisuuksia.	Erittäin korkea
3	Yritysten toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet	Käynnistetään elintarvikealan muutosta, kasvua ja yhteistyötä edistäviä toimenpiteitä, joiden avulla parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä sekä luodaan edellytyksiä suomalaisten korkean lisäarvon elintarvikkeiden viennille. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi maaseutuohjelman ja rakennerahastojen EU-osarahoitteiset keinot ja kansalliset hankkeet.	Korkea
4	Resurssien lisääminen T&K ja innovaatiotoimintaan	Ohjataan elintarvikealan resursseja fyysisten investointien lisäksi nykyistä enemmän tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kuten uudenvuotisiin toimintatapoihin, teknologiaosaamiseen, digitalisaatioon, tuotekehitykseen, kaupalliseen testaamiseen, viestintäosaamiseen ja vientimarkkinatuntemukseen sekä riskinarviointiin (osana tutkimustoimintaa).	Korkea
5	Elintarvikemainonnan vastuullisuuden varmistaminen	Varmistetaan, että elintarvikemainonta on vastuullista ja noudattaa sille asetettuja ohjeistuksia.	Korkea
6	Kyläkauppojen toiminnan turvaaminen	Selvitetään mahdollisuudet ja välineet kyläkauppojen toiminnan turvaamiseksi.	Keskitaso
7	Kannustaminen yhteisiin markkina- ja kuluttajatutkimuksiin	Kannustetaan elintarvikealan erikokoisia yrityksiä ja vähittäiskauppaa yhteisten markkina- ja kuluttajatutkimusten laatimiseen markkinoiden ja asiakasymmärryksen lisäämiseksi.	Matala

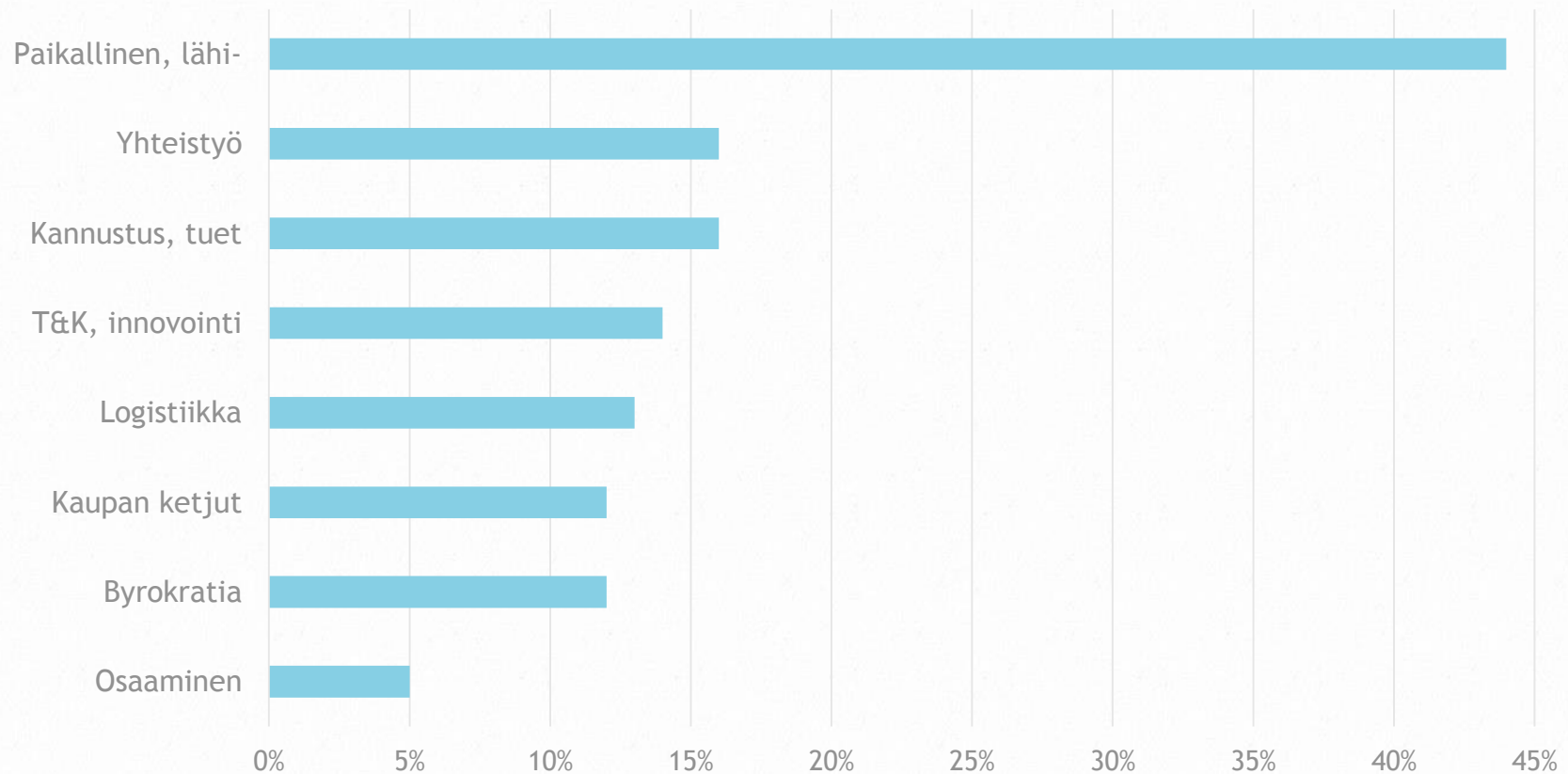
Ruuan reitit pellolta pöytään (n=217)

TÄRKEYS

Mistä puhutaan? Kuinka tehostaa ruuan reittejä pellolta pöytään? (n=249)

- Ensisijaisesti painotetaan ruokajärjestelmän paikallista toimintaa
- Tärkeitä ovat yhteistyö, kannustimet ja tuet sekä uusien toimintojen kehittäminen

Paikallinen, lähi- Suoramyynti

- *”Paikallisten tuotteiden saatavuus Paikallisten pienellä volyymillä tuottavien tuotteiden jakelu pitäisi olla helpompaa myös suurten kauppaketjujen kautta (yksittäisissä S- ja K-marketeissa myynnissä olevat tuotteet voisivat vaihdella huomattavasti nykyistä enemmän ja sisältää enemmän paikallisten tuottajien tuotteita)”*
- *”Pienten toimijoiden markkinointi Ruuan arvostus lähtee lähellä tuotetuista ja jalostetuista tuotteista. Omien tuotteiden paikallinen arvostaminen on tie tunnettuuden ja laatukuvan syntymiseen. Pienillä toimijoilla on mahdollisuus saada yhteiskunnan apua investointeihin mutta tuki tärkeimmälle, eli tunnettuuden rakentamiselle ja markkinoinnille on käytännössä laissa KIELLETTY ! Tai ainakin todella huonosti lakiin kirjoitettu ja hanketoimijat ymmärtävät sen ymmärtämättömyyttään tai taitamattomuuttaan väärin ja hankepanokset valuvat turhaan hömppään koska hanketoiminnasta EI SAA OLLA TALOUDELLISTA HYÖTYÄ YRITYKSILLE ! Moni pieni elintarvikejalostaja on investointinsa tehnyt, eikä pysty pienellä kassavirrallaan tekemään tarpeellista markkinointia tuotteilleen ja monen yrityksen tuotantokapasiteetti on reilusti vajaakäytöllä.”*

Paikallinen, lähi-

- ”Lähi-ruokakunnat ja/tai maakunnat voisivat suosia lähituottajien ruoantuotantoa esim. laitosruokaloissa (tai lisätä tämän kilpailuvaltiksi esimerkiksi tarjouskilpailuita tehtäessä yksityisten laitosten kilpailuttamisessa).
- Lähi-ruokatorien mahdollistaminen kasvukeskuksiin (etukäteen tiedotettu mitä torille tulossa tai mitä sieltä toivotaan jne).
- Ketjuyrittäjäyys maatalojen suoramyyntiin Maatalojen ja tuotejalostajien järjestäytyminen ketjuyrityksiksi, joilla yhteinen brändi ja tuotelupaus. Tuotannossa yhtenevät ohjeet ja vaatimukset, esimerkiksi eläinten hyvinvointiin liittyen. Mahdollistaisi ammattimaisen markkinoinnin pienillekin tiloille.
- Paikallisten ruokajärjestelmien vahvistamisella Paikallisen ruokajärjestelmävission kehittäminen ja siihen liittyvien toimijoiden yhteistyön rakentaminen sekä yhteisinvestointi puuttuviin osiin. Paikallisen pääomapaan avaaminen ja investointien suunnittelu pääomapaan näkökulmasta. pääomapaan näkökulma antaa hyvän realisttisen pohjan investointien suunnittelulle. Ruokajärjestelmään liittyä vahvasti paikalliset energiaratkaisut, jotka ovat ylsi pääomapaan osatekijä. Paikalliset energia ja ruokajärjestelmäratkaisut kehitettävä yhdessä. Alueen ulkopuolelta ostettavan ruuan osalta paikalliset kumppanuudet ja siinä sesonkisuuden vaihdanta. Paikallisen ruokajärjestelmän voimakas digitalisaatio, jolla turvataan, että kuluttajat saavat mitä tarvitsevat juuri oikeaan paikkaan, oikeaan aikaan, oikeassa muodossa.”

Yhteistyö

- ”Erikoistuminen + yhteistyö Valittava asiakasegmentti ja rakennettava kokonaisuuksia juuri kyseiselle segmentille. Hyvä jos segmentti on globaali, tulee harjoiteltua vientiä varten.
- Paikallisten ruokajärjestelmien vahvistamisella Paikallisen ruokajärjestelmävision kehittäminen ja siihen liittyvien toimijoiden yhteistyön rakentaminen sekä yhteisinvestointi puuttuviin osiin. Paikallisen pääomapaan avaaminen ja investointien suunnittelu pääomapaan näkökulmasta. pääomapaan näkökulma antaa hyvän realisttisen pohjan invertointien suunnittelulle. Ruokajärjestelmään liittyy vahvasti paikalliset energiaratkaisut, jotka ovat ylsi pääomapaan osatekijä. Paikalliset energia ja ruokajärjestelmäratkaisut kehitettävä yhdessä. Alueen ulkopuolelta ostettavan ruuan osalta paikalliset kumppanuudet ja siinä sesonkisuuden vaihdanta. Paikallisen ruokajärjestelmän voimakas digitalisaatio, jolla turvataan, että kuluttajat saavat mitä tarvitsevat juuri oikeaan paikkaan, oikeaan aikaan, oikeassa muodossa. .
- Julkiset hankinnat Laadun, kotimaisuuden ja paikallisuuden painottaminen julkisissa hankinnoissa. Täällä hankinnoissa on paljon volyyymiä ja sitä kautta myös vaikuttavuutta monella eri tasolla. Haasteena toki myös se, että isoissa hankintamäärissä pienikin hinnanaero muuttuu usein merkittäväksi valintaperusteeksi. Paikallisten tuotteiden hankinnoissa tarvitaan myös tuottajien verkottumista ja yhteistyötä, jotta tarvittava määrä saadaan koottua ja saatavuus varmistettua.”

Kannustus ja tuet

- *”Pienyritysten markkina-asema Kannustetaan ja mahdollistetaan kauppajien, ravintoloiden yms. hankinnat myös pienyritysten kautta, jottei vain isoimmilla yrityksillä ole mahdollisuus vastata kysyntään. Helpotetaan tilojen suoramyyntiä.*
- *Satokausi ajattelu Kannustetaan kuluttajia hyödyntämään satokauden parhaimmista, jolloin säilytystarve voisi pienentyä, tällä saattaisi olla myös ruokahävikkiä pienentävä vaikutus.*
- *Lähi-ruoka nousuun Apua ja kannustusta tarvitaan kauppahalli-tyyppisten tai tilapuotien perustamiseen. Markkinointiapua ja säännösten purkua. Uusien tai pienten tuottajien voi olla vaikea saada tuotteitaan kaupan hyllyyn kun joko säädökset estävät tai volyymit ovat liian suuret keskittyneillä kauppaketjuilla. Valtakunnalliset ruoka-nettikaupat eivät vielä ole yleisön suosiossa joten markkinointikoulutusta pitäisi enemmän tarjota suoraan pientiloille.*
- *Paikallisuus Arvostetaan myös pienempää ja erikoistunutta tuotantoa. Olisi kannattavaa tuottaa paikallisille markkinoille raaka-ainetta, joka jatkojalostettaisiin taas ”lähellä” tai jopa tilalla. Lyhyet ruokaketjut. Korkeintaan yksi toimija välissä. Turvattaisiin ruuan tuoreus ja tunnettaisiin tuottaja ja tuotantotapa.”*

Tutkimus, neuvonta ja osaamisen kehittäminen

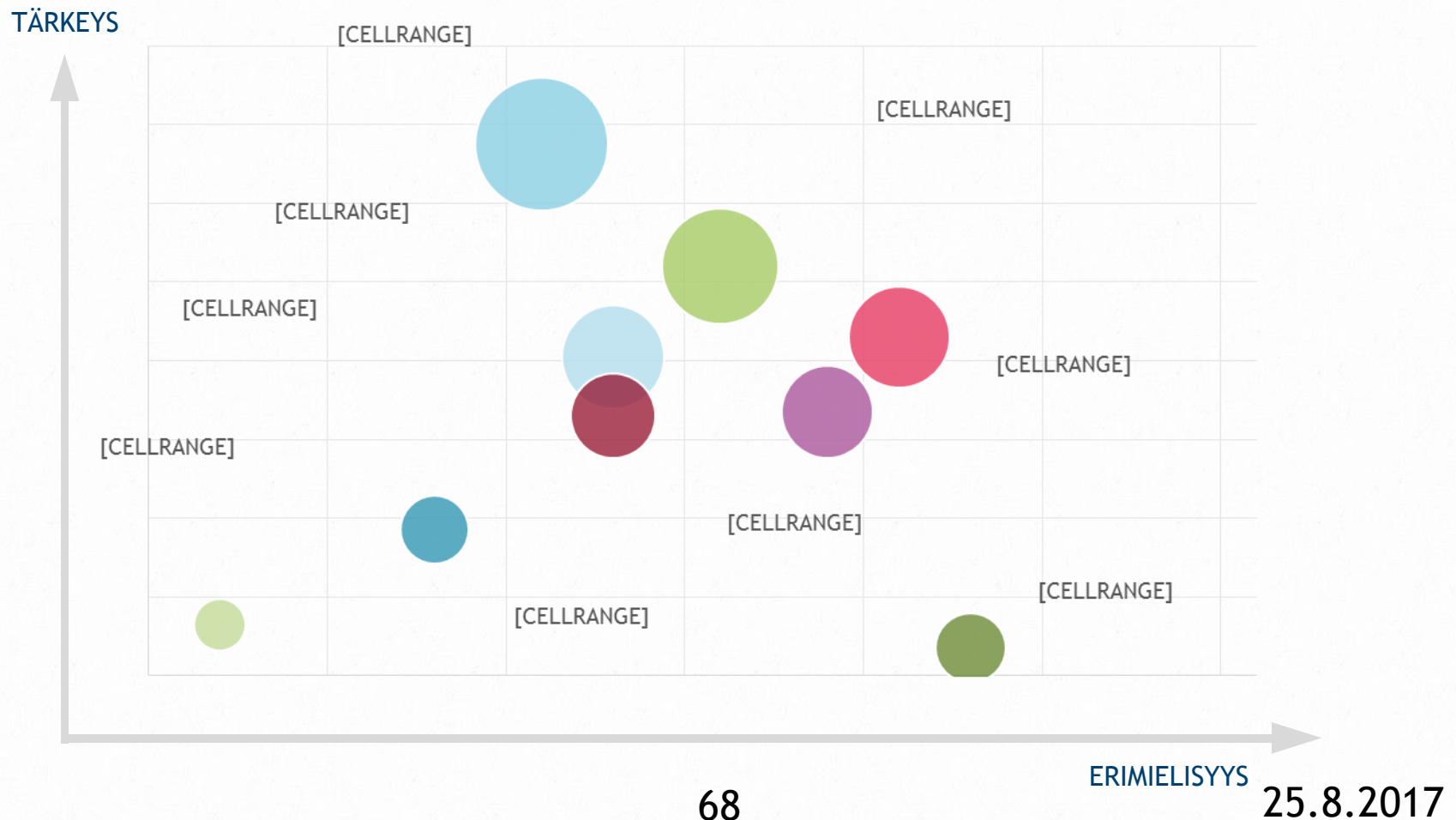

Tutkimus, neuvonta ja osaamisen kehittäminen

Toimenpiteiden tärkeys

#	Toimenpide	Kuvaus	Tärkeys
1	Ruoka-alan laadukas, monitieteinen perus- ja jatkokoulutus	Varmistetaan ja kehitetään ruoka-alaan liittyvä laadukas ja monitieteinen perus- ja jatkokoulutus.	Erittäin korkea
2	Kohtuuhintainen, ammattitaitoinen ja kattava neuvonta	Turvataan yrityksille ja maatalouden harjoittajille kohtuuhintainen, ammattitaitoinen ja kattava neuvonta. Turvataan myös riittävät resurssit kuluttajaneuvontaan.	Korkea
3	Lisää viestintää suomalaisesta ruokajärjestelmästä	Toteutetaan biotalouden viestinnän osana tiedonvälitystä suomalaisesta ruokajärjestelmästä, tutkimuksesta ja riskinhallinnasta.	Korkea
4	Hyödynnetään ja avataan olemassa olevia tietovarantoja	Hyödynnetään ja avataan olemassa olevia tietovarantoja aiempaa paremmin ja tehokkaammin.	Korkea
5	Elintarvikevalmistuksen sivuvirtojen hyödyntäminen	Edistetään tutkimusta ja tuotekehitystä elintarvikevalmistuksen sivuvirtojen hyödyntämiseksi osana biotaloutta sekä esimerkiksi kosmetiikkatuotteissa.	Korkea
6	Lisää koulutustarjontaa ruokajärjestelmän kaikilla tasoilla	Vastataan monipuoliseen osaamistarpeeseen laadukkaalla ja ajantasaisella koulutustarjonnalla ruokajärjestelmän kaikilla tasoilla tuotannon kestävyys-, tuotantovarmuuden ja tuottavuuden sekä elintarvikkeiden jalostusasteen nostamiseksi.	Korkea
7	Riskinarviointi merkittävimmistä ruokajärjestelmän riskeistä	Laaditaan kokonaisvaltainen riskinarviointi kansantaloudellisesti merkittävimmistä ruokajärjestelmän riskeistä (mikrobiologiset, kemialliset, ravitsemukselliset sekä tuotanto- ja ympäristöriskit) ja mahdollisesta resurssien suuntaamisesta näiden torjumiseen.	Korkea
8	Lisätään riskienhallintakeinojen vaikuttavuustutkimusta	Lisätään ruokajärjestelmän eläin- ja kasvintuotantoon liittyvien riskien sekä elintarviketurvallisuus- ja ravitsemusriskien riskinhallintakeinojen vaikuttavuustutkimusta (mukaan lukien kustannus-hyötyanalyysit).	Keskitaso
9	Tuetaan terveystieteiden käyttämistä elintarvikkeissa	Edistetään tutkimusta, joka auttaa osaltaan terveystieteiden käyttämistä elintarvikkeissa.	Keskitaso

Tutkimus, neuvonta ja osaamisen kehittäminen (n=210-233)

1. Ruoka-alan laadukas, monitieteinen perus- ja jatkokoulutus

- *”Ravitsemusosaamista tulee parantaa kaikilla koulutusasteilla: Paino monitieteellisessä ja markkinalähtöisessä koulutuksessa sekä yrittäjyydessä ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.*
- *Tuetaan ammattikorkeakoulutason koulutusta ja annetaan sinne resursseja luoda ruokajärjestelmämalleja, oppimispaikkoja ja tiedon keruuta.*
- *Alkutuotanto, ruoan jalostus ja valmistus samaan koulutusputkeen.*
- *Rahoitusta koko ketjua tutkiville hankkeille ja alkutuotantoon kestävien viljelykeinojen tutkimukseen. Opetusta enemmän peruskouluihin esim. MTK:n kautta.*
- *Luonnonmukaisen tuotannon perus- ja jatkokoulutuksen laatua tulisi kehittää.*
- *Koulutusta markkinoihin, tukijärjestelmään, politiikan päätöksentekoon, globaaliin maailmaan ja rahoitussektoriin, työhyvinvointiin ja riskienhallintaan sekä tulevaisuuden tutkimukseen.*
- *Elintarviketeknikkokoulutus palautettava.*
- *Elintarvikehygienian koulutus tulee suunnata elintarvikealan opiskelijoille.*
- *Peruskoulutukseen viestinnän ja markkinoinnin opetusta.*
- *Ruoka-alan koulutuksen jälkeen mahdollista työllistyä ruoka-alan valvonta-alalla kärkivalvojaksi (tällä hetkellä mahdollista vain eläinlääkäreille).*
- *Perusopetusta oltava saatavilla eri puolilla Suomea.”*

2. Kohtuuhintainen, ammattitaitoinen ja kattava neuvonta

- ”Kolmannen sektorin neuvontajärjestöille riittävä rahoitus.
- Kuluttajaneuvontaan ja -viestintään kokonaiskuvaa nostava ote.
- Kansallinen neuvontaverkosto, johon kaikilla yrittäjillä ja toimijoilla on mahdollisuus.
- Tuetaan yksityisneuvojien verkostoitumista.
- Maksetaan neuvontatukea tuottajille myös talouslaskelmiin ja neuvontaan.
- ProAgria ja yrittäjäjärjestö mukaan neuvonnan suunnittelupöytään.
- Neuvontaa pitää hajauttaa ettei ProAgria kannaa koko vastuuta.
- Lisää luonnonmukaisen tuotannon neuvonnan voimavaroja.
- Tutkimuksen ja neuvonnan välistä yhteistyötä tiiviimmäksi.
- Neuvonnan digitaalisten palveluiden kehittämiseen tulee kohdistaa valtionapua.
- Maataloussektorille lisää uusia neuvontapalvelujen tarjoajia.
- Pientuottajille edullista opastusta tuotekehityksestä, markkinoinnista, kannattavuuslaskennasta.
- Hyödynnetään enemmän valtakunnallisia kotitalousneuvontajärjestöjä.
- Tulevaisuudessa tilaa neuvotaan räätälöidysti ja kokonaisuutena ja eri osa-alueiden vaikutuksia toisiinsa arvioidaan ja optimoidaan tilakokonaisuutena.
- Neuvonnan valtionapujärjestelmän jatkaminen.
- Maataloustukia ohjataan neuvontaan.”

3. Lisää viestintää suomalaisesta ruokajärjestelmästä

- ”Suomalaisen ruokajärjestelmän hyvien puolien tuominen esiin ja vertailu muihin maihin.
- Ruokajärjestelmän ja energiatalousjärjestelmän sekä hyvinvointi- ja terveydenhuoltojärjestelmän viestintä kokonaisuudessaan.
- Yksi portaali josta kaikki relevantti tieto & valtakunnallinen ohjelmapaikka asioiden esiin tuomiseen.
- Tiedotusta tutkimuksista ymmärrettävällä kielellä.
- Faktapohjaista tietoa koko ketjun toiminnasta - aina tuottajalta kuluttajalle asti.
- Nopea reagointi julkisiin keskusteluihin (esim ruokaturvallisuusasiat).
- Hyvää Suomesta -merkki, kansallinen laatujärjestelmä, joka todentaa suomalaisten elintarvikkeiden laadun, puhtauden ja vastuullisuuden.
- Visualisoitava data Suomalaisen ruokatuotannon puhtaudesta, antibiootittomuudesta ja vähäisistä jäämistä: Sen hyödyntäminen Suomen kuluttajien sekä viennin vakuuttamisessa.
- Ympäristö- ja terveystietojen viestintä ja niiden seuranta yhdessä ympäristöjärjestöjen kanssa.
- Ruokaketjun riskienhallinnasta viranomaisviestintää.
- Viestintätiedon tuottamista palvelemaan yritysten markkinointia.”

4. Hyödynnetään ja avataan olemassa olevia tietovarantoja

- *”Maatalouden tietopankit (Yliopistot, VTT, Evira, Luke jne.) yhteen osoitteeseen kaikille avoimiksi jossa tieto kansantajuisesti ilmaistuna.*
- *Hyvää Suomesta -merkin toimeenpano yritysten, viranomaisten ja neuvontasektorin kesken (esim. Norja www.matmerk.no; KSL kvalitetsystem, Nyt Norge).*
- *Terveyden- ja sairaanhoidossa, kaupan ryhmillä, horeca-toimijoilla ja koko ruokaketjun varrella kertyy esim. omavalvontatietoja ja digitaalisesti kerättyä tietoa hyödyksi ruokahävikin välttämiseksi, kuluttajakäyttäytymisen ymmärtämisessä sekä ravitsemuksen ja sairauksien syy- ja seuraussuhteiden selvittämisessä.*
- *Kaupan tuotesektorikohtaiset myyntitiedot pitäisi saada kaikille elintarvikesektorissa toimiville yrityksille saataville.*
- *Finelin laaja hyödyntäminen ja kehittämisen sekä ylläpidon rahoituksen varmistaminen.*
- *Tietoa tuoteryhmien markkinoiden kehittämisestä; Tarvitaan uusi Nielsen tai vastaava.”*

5. Elintarvikevalmistuksen sivuvirtojen hyödyntäminen

- *”Biomassasta energiaa: Energiapolitiikan monipuolistaminen ja energiantuotannon hajauttaminen maatalolle.*
- *Hyödynnetään sivuvirtoja rehuteollisuudessa ja energian tuotannossa biokaasuksi.*
- *Yritysten ja toimijoiden välinen yhteistyö sivuvirtojen hyödyntämisessä.*
- *Ennen tuotekehitystä kattava ja monitieteinen riskinarviointi.*
- *Vapautetaan teurastuksen sivutuotteet pannasta.*
- *Metsä- ja viljeltyjen marjojen lehtien polyfenolien hyödyntäminen elintarvikkeissa, lemmikkieläinten ruoissa ja kosmetiikkateollisuudessa.*
- *Luontaisten säilöntäaineiden eristäminen kasvimateriaaleista maito-, liha ja kalateollisuuden tuotteisiin.*
- *Puubiomassan tutkiminen ja niiden arvoainesosien hyödyntäminen elintarvike-, ravintolisä-, lemmikkieläin- ja kosmetiikkateollisuudessa.*
- *Itsesäilöviinien pakkausten kehittäminen luontaisten säilöntäaineiden avulla.*
- *Sienibiomassasta eristettävien arvoaineiden käyttö kasvipohjaisten elintarvikkeiden valmistuksessa.”*

6. Lisää koulutustarjontaa ruokajärjestelmän kaikilla tasoilla

- ”Joukkorahoituksen keinojen sekä hankintaosaamisen sekä prosessiteollisuuden ja teknologiaymmärryksen lisäämistä - pelkkä ravitsemustiede ei riitä.
- Vientikaupan osaamista pk-yrityksiin.
- Jokaiseen peruskouluun luomukoulutus/kurssi pellolta pöytään.
- Ruokalukio.
- Ammatillisissa oppilaitoksissa koulutusta elintarvikealalla keskittyen eri ydinosaamiinsa (tuotteiden jalostus, ruoanlaitto, asiakaspalvelu, tuotekehitys jne.).
- Luomutuotannon ja biodynaamisen viljelyn, mikromuovien määrän pienentämisen sekä kestävän kehityksen/tuotannon ja teurastuksen etiikan koulutuksia.
- Koulutustarjonnasta joustavaa ja huomioiden trendivaihtelut ja pienimuotoisuus.
- Alkutuotantoon liittyvään koulutukseen kytketään laaja-alaistavia opintoja.
- Artesaanikoulutusta (Novia) myös Suomeksi.”

7. Riskinarviointi merkittävimmistä ruokajärjestelmän riskeistä

- *”Riskien hahmottamisessa monitieteistä lähestymistapaa: Sisällyttäen koko arvoketjun panosteollisuudesta alkaen, sisällyttäen tuontielintarvikkeet ja raaka-aineet.*
- *Kemiallisten riskien, elintarvikepetoksien, viljanviljelyn yksipuolisuuden, poliittisten riskien, radioaktiivisen laskeuman riskin, sääolojen vaihtelujen sekä sään ääri-ilmiöiden sekä antibioottien käyttämisen vaikutuksien arviointia.*
- *Suunnitelmat miten toimitaan erilaisissa ruokaketjun häiriötilanteissa (myös tuontielintarvikkeet sekä Venäjän energian toimitus).*
- *Isoin riski Suomessa on se, että tartumme em. riskitekijöihin pääsemättä eteenpäin markkinoinnissa, kehittämisessä ja myynnissä.*
- *Varautuminen kaikissa portaissa. Pitää olla selvät suunnitelmat, miten toimitaan erilaisissa ruokaketjun häiriötilanteissa, niin että kansalle pystytään takaamaan peruselintarvikkeet eikä mm. tukijärjestelmien kaatumisten tai markkinahäiriöiden takia elintarviketuotanto lamaannu.”*

8. Lisätään riskienhallintakeinojen vaikuttavuustutkimusta

- ”Ruokajärjestelmä on osa globaalia taloutta, tarvitaan uudenlaista varautumista ja ajattelutapaa markkinoiden hintavaihteluista ja poliittisista riskeistä.
- Uusien tuoteturvallisuusasioiden vaikuttavuusarviointia olisi tehtävä laajemmin.
- Eläinten tuontiin tiukennuksia ja valvontaa.
- Valistusta ulkomailta kulkeutuvista taudeista eläinten ja siementen mukana.
- Vaikuttavuustutkimuksella voidaan riskienhallintakeinoja ja tehtäviä priorisoida ja motivoida toimijoita, kun vaikuttavuus on nähtävillä.
- Kohdennetaan tähän tutkimusrahoitusta
- Riskienhallintakeinojen vaikuttavuustutkimuksella voidaan riskienhallintakeinoja ja tehtäviä toimenpiteitä priorisoida ja toisaalta myös motivoida toimijoita, kun vaikuttavuus on nähtävillä.”

9. Tuetaan terveystuotteiden käyttämistä elintarvikkeissa

- ”Tutkimusta Suomalaisen ruoan puhtaudesta ja pohjoisen luonnon aromikkuudesta, jotta kansainvälisesti voisi käyttää kilpailuvaltteina (esim. kauran terveystuotteet).
- Kannustetaan monitieteelliseen ja puolueettomaan tutkimukseen suomalaisista raaka-aineista
- Haasteena, että terveystuotteet ilmenevät pitkällä aikavälillä, jopa ylisukupolvisesti - tarvitaan pitkäjänteistä tutkimusta.
- Luomututkimus ulkomailla todentaa, että luomuruoka terveellisempää. Suomessa näitä tutkimuksia ei julkaista. Entäs meidän omat tuotteet? Vähiten jäämiä, vähiten antibiootteja! Lisää tutkimusaineistoa, niin johan luomukin saa sille kuuluvan terveystuotteen!
- Hömpä-tuontiruuan vastineeksi todellista tutkittua tietoa Suomalaisesta terveellisestä ruuasta.
- Terveystuotteet samoin kuin ympäristömerkinnät tuotteissa auttavat vastuullisten valintojen tekemisessä. Niiden pitää kuitenkin perustua puolueettomaan ja luotettavaan tutkimukseen. Neuvonnan laadulle tutkimus on ensiarvoisen tärkeää.”

Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus

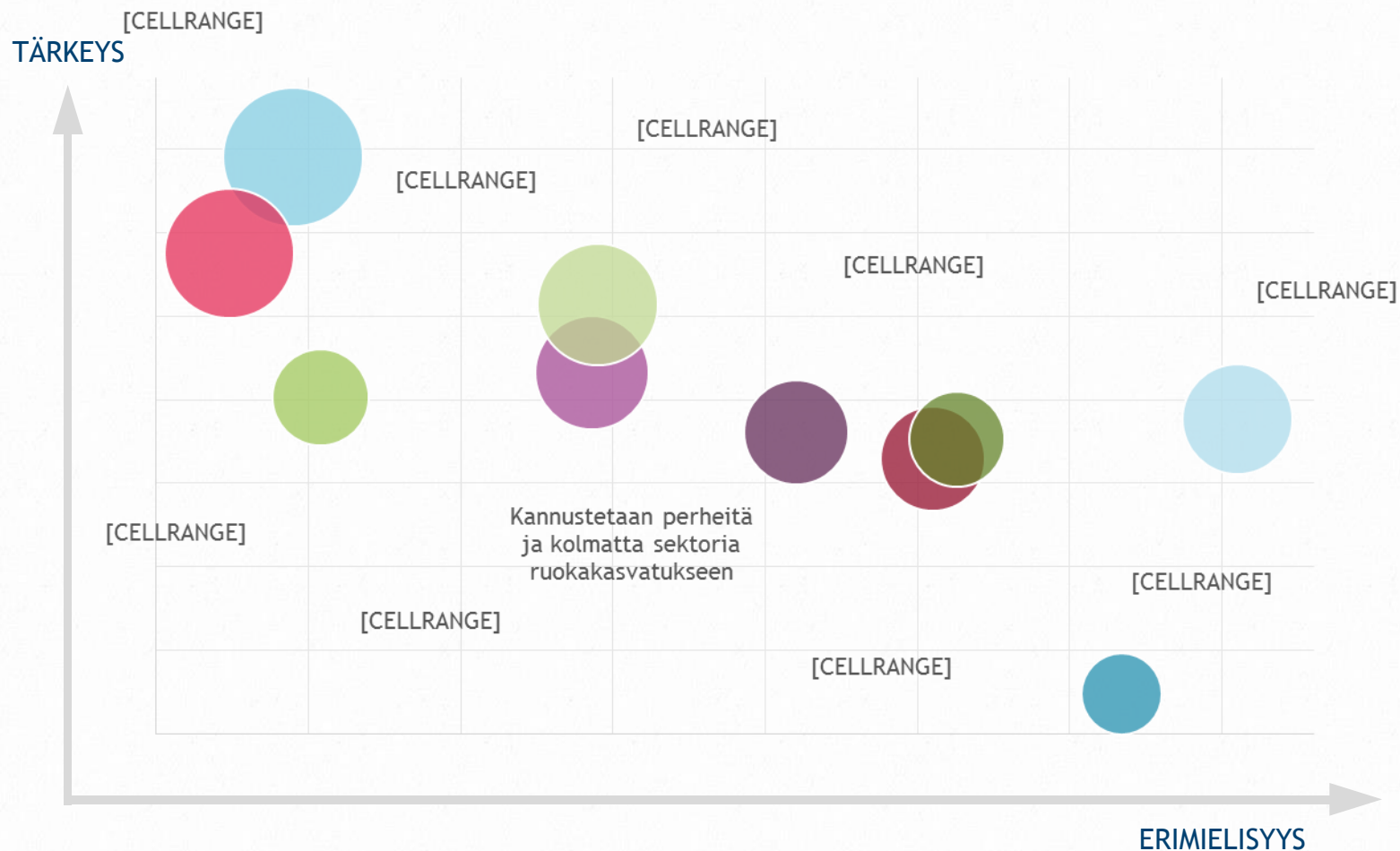

Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus

Toimenpiteiden tärkeysjärjestys

#	Toimenpide	Kuvaus	Tärkeys
1	Vähennetään hävikkiä elintarvikeketjussa	Vähennetään hävikkiä elintarvikeketjussa ruuan arvostusta lisäämällä ja parannetaan mittaamista ja hävikin määrän seurantaa elintarvikeketjussa.	Erittäin korkea
2	Kannustetaan lasten ja nuorten osallistumista kouluruokailuun	Kannustetaan kaikkien lasten ja nuorten osallistumista terveyttä tasa-arvoisesti edistävään kouluruokailuun ja varmistetaan tuetun kouluruokailun jatkuminen.	Erittäin korkea
3	Edistetään ruokakasvatusta eri koulutustasoilla	Edistetään ruokakasvatusta sisällyttämällä ruoka- ja ravitsemusnäkökulmaa sekä kestäväen kehityksen näkökulmaa vahvemmin varhaiskasvatukseen, peruskoulun ja lukion eri oppiaineisiin, opettajankoulutukseen ja toisen asteen ammatilliseen koulutukseen sekä oppilaitosten käytäntöihin.	Erittäin korkea
4	Kouluissa koko henkilöstö osallistuu ruokakasvatukseen	Otetaan kouluissa käyttöön ”koko koulu kasvattaa” -malli, jossa koulun koko henkilöstö osallistuu ruokakasvatukseen.	Korkea
5	Lasten ja nuorten ruokakasvatukseen uusia keinoja	Käytetään erilaisia viestinnällisiä ja osallistavia keinoja lasten ja nuorten ruokakasvatuksessa esimerkiksi ruokalähettilästoiminnan avulla.	Korkea
6	Nostetaan kotimaisen talousveden arvostusta	Nostetaan kotimaisen talousveden arvostusta brändäämisellä ja ravintoloille suunnatuin kampanjoin.	Korkea
7	Kannustetaan perheitä ja kolmatta sektoria ruokakasvatukseen	Kannustetaan perheitä ja kolmatta sektoria ruokakasvatukseen.	Korkea
8	Tuetaan kuluttajien ruokaosamista ja -tietämystä kampanjoin	Tuetaan kuluttajaosaamista erilaisin ruoka- ja ostotietoisuutta lisäävin kampanjoin.	Korkea
9	Ruokakulttuurin mielikuvien muokkaaminen mediayhteistyöllä	Tehdään yhteistyötä tiedotusvälineiden kanssa suomalaiseseen ruokakulttuuriin liittyvien myönteisten mielikuvien esiin nostamiseksi.	Korkea
10	Edistetään ruokakansalaisuutta laajalla keinovalikoimalla	Edistetään ruokakansalaisuutta esimerkiksi kaupunkiviljelyn, korttelikeittiöiden, ruokapiiritoiminnan ja kumppanuusmaatalouden ja -kalastajien sekä koulujen kummitilatoiminnan keinoin sekä syventämällä ruokapolitiikassa eri tahojen kumppanuutta.	Keskitaso

Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus

1. Vähennetään hävikkiä elintarvikeketjussa

- *”Lounaspaikoissa ja buffetpöydissä käyttöön pienemmät lautaset ruoalle.*
- *Kampanjat ja viestintä: Ravintoloihin ja kouluihin ovensuuhun humoristinen kampanjajuliste (MMM) ruokahävikistä.*
- *Kaupoille ”Ranskan malli” - rikos heittää ruokaa pois.*
- *Kaupalle mahdollisuus myydä myös päiväyksen yli menneet tuotteet.*
- *Kaupalle mahdollisuus antaa ilmaiseksi parasta-ennen tuotteita köyhille.*
- *Kaupoissa kuluttajille tarjolle myös pienempiä pakkauskokoja.*
- *Jaetaan syötäväksi kelpaava ruoka mieluummin eteenpäin kuin heitetään roskeen! Tässäkin monesti turha byrokratia esteenä!*
- *Horeca-puolen hävikkiin tulisi löytää joustavia ratkaisuja, jälleen digitalisaatio voisi olla avuksi.*
- *Kouluruokailun ja vanhusten ruokailun yhdistäminen, ravintoloiden take-away -annokset jne. kehityskelpoisia ideoita.*
- *Hävikkiä kaupassa vähentäisi nykyistä kapeampi valikoima. Kun tuotteita on ”miljoona”, niin väistämättä joku menee aina vanhaksi.”*

2. Kannustetaan lasten ja nuorten osallistumista kouluruokailuun

- ”Teemaviikot
- Toiveruokapäiviä kouluihin
- Lasten ja nuorten ruoanlaitto koulussa
- Ruokailutilanteen kehittäminen: Ruokailuun tulisi varata tarpeeksi aikaa & ilman häiritsevää metelöintiä.
- Vähennetään muita kouluruoan kanssa kilpailevia asioita kuten karkkiautomaatteja.
- Pelisäännöt: Koulun alueelta ei saisi poistua hakemaan herkkuja kaupasta.
- Arvostuksen lisääminen kouluruokadiplomeja kouluille ja opettajille jotka panostavat kouluruokailun kehittämiseen yhdessä oppilaiden kanssa.
- Kannustus kouluruokailuun osallistumisesta lähtee kotoa. Kun vanhemmat itse arvostavat lastensa kouluruokailua ja tekevät selväksi sen, ettei viikkorahaa käytetä kouluruoan korvaaviin lähikaupan välipaloihin, on lapsilla ja nuorilla oikea asenne ja arvostus kouluruokailuun.”

3. Edistetään ruokakasvatusta eri koulutustasoilla

- ”Joka kouluun maatilapäiviä, joissa tutustutaan käytännössä siihen mistä ruoka tulee.
- Ruokalähetit: oikeaa tietoa suomalaisesta tuotannosta.
- Tuotantotapoja tulee esitellä objektiivisestikotitalouden, yhteiskuntaopin ja opinto-onhjauksen tunneilla hyödyntäen MTK, SEY, MMM, ELY sekä agrologi- ja agronomiopiskelijoita.
- Työharjoitteluja ravintoloissa joissa käytetään monipuolisia raaka-aineita.
- Kokkien kouluvierailuita.
- Opetusmaatiloja ja vierailuja maatiloille.
- Korvamerkittyä valtion rahoitusta ruoka- ja ravitsemuskasvatuksen tutkimiseen ja kehittämiseen varhaiskasvatuksessa ja kouluympäristössä.
- Opetellaan suomalaiset perinneruuat ja niiden valmistus. Lasketaan näiden annosten hinta, ravintoarvot ja kalorit sekä raaka-aineiden ja valmistuksen hiilijalanjälki.
- Sisällytetään ruokakasvatus (ja ruokakansalaisuus) opetussuunnitelmaan ja opetukseen koulutustasoon sopivalla tavalla ja oppiaineiden yhteistyötä edistävästä.”

4. Kouluissa koko henkilöstö osallistuu ruokakasvatukseen

- ”Matematiikan tunnilla voisi laskea ruokien energia- ja ravintoainemääriä. Esimerkiksi verrata kalapuikkoaterian ja suklaapatukan & limun eroja ravintoaineissa. Biologian tai terveystiedon tunnilla voisi verrata viikon aterioiden vitamiini- ja hivennäisaineiden eroja ja pohtia sopivia ruoka-annosmääriä.
- Kouluille omia viljelypalstoja, laatikoita joissa voisi kasvattaa osan vihanneksista.
- Henkilöstön pitäisi ruokailla lasten kanssa, ruokailuun pitää varata aikaa.
- Leppoisa, rauhallinen ruokailutilanne. Tapakasvatusta ruokailun yhteyteen.
- Ruokapalveluhenkilöstön tulisi olla ruokailutilanteessa opettajien kanssa tasaveroinen kasvattaja.
- Koululaiset suunnittelevat ruokalistat yhteistyössä keittiöhenkilökunnan kanssa. Keittiöhenkilökunta mukana opetustapahtumissa ja teemapäivissä.
- Koululaiset keräämään kesälomalla marjoja koulun tarpeisiin.
- Kouluruokailusta poisjääminen aiheuttaisi merkinnän wilmaan ihan samaan tapaan kuin pinnaaminen tunnilta.
- Oppilaille keittiövuorot.
- Käytetään kouluruoassa ko. alueen tyypillisiä raaka-aineita edes silloin tällöin
- Henkilöstölle tarjotaan myös ilmainen ruoka ja ruokailevat oppilaiden kanssa.”

5. Lasten ja nuorten ruokakasvatukseen uusia keinoja

- *”Vapaaehtoistyötä maatiloilla, koulupuutarhija & retkiä tuotantotiloille.*
- *Julkiskokit ruokalähettiläiksi.*
- *Erilaiset vuodenaikoihin liittyvät juhla- ja teemapäivät huomioon ja näkyviin.*
- *Vanhemmille mahdollisuus tulla ruokailemaan kouluun.*
- *Ravintoloiden lastenpäivät.*
- *lapset mukaan ruuanvalmistukseen taaperoiästä alkaen.*
- *Päiväkodista alkaen lapsille opetusta ruuasta*
- *Osallistetaan nuoret mukaan: esim. kasvimaatoiminta, kummipossu, vapaaehtoistyötä maatiloilla*
- *Sapere-makukoulu kaikille*
- *Koulupuutarhat yms konkreettinen on parempaa sekä köksäntunteja jo nuoremmille. Valistusluennot yms ovat menneestä.”*

6. Nostetaan kotimaisen talousveden arvostusta

- *”Myydään talousvettä ulkomaille.*
- *Brändätään Suomalainen juomavesi: MTK tai muu toimija mukaan suunnittelemaan & kampanja jolla ihmisten tietoisuus tästä asiasta kasvaa.*
- *Tuontivedelle haittavero, Suomen vesivarat suojataan lailla.*
- *Katastrofiapua ulkomaille ei rahana vaan puhtaana vetenä.*
- *Kerrotaan mm. ruokalistassa Suomen vesien puhtaudesta ja hanaveden edullisuudesta.*
- *Yksinkertaisia viestejä/ väittämiä ravintoloiden ja kauppojen käyttöön niin, että ne voivat tietää, että näillä lauseilla ja viesteillä on lupa tuotteita markkinoida ja että väittämät perustuvat tutkittuun tietoon. Nykyään on niin paljon sääntöjä, ettei kukaan uskalla tehdä mitään eikä sanoa mitään, kun ei kenelläkään ole aikaa perehtyä niihin kaikkiin.*
- *Suomen vesivarat tulee suojata lailla. Tuontivedelle haittavero.”*

7. Kannustetaan perheitä ja kolmatta sektoria ruokakasvatukseen

- *”Neuvolat ja kotitalousneuvontajärjestöt (esim. 4H) tukemaan lapsiperheitä terveystavoissa, järjestämään ruokakursseja lapsiperheille sekä yhteisruokakursseja koululaisille.*
- *Kauppoihin ruokalistoja, tarjouksia ja tapahtumia terveellisyyden kannalta.*
- *Ruokapalvelut kertomaan vanhempainiltoihin ruokaan liittyvistä asioista.*
- *Ravintopyramidin ja terveellisten ruokailutottumusten opettaminen uuden kehitettävän nettipelin avulla.*
- *Tietoa vanhemmille jo neuvolavaiheessa ja kouluterveydenhoitajan luona näistä teemoista. Kannustetaan vanhempia miettimään oman esimerkkinsä vaikuttamista lasten kasvatuksessa niin hyvässä kuin pahassa.*
- *Kolmannelle sektorille lisää pitkäaikaista rahoitusta ruokakasvatukseen liittyviin hankkeisiin. On paljon toimivia ja tuloksellisia hankkeita, jotka ovat päättyneet sen vuoksi, että järjestöt eivät ole enää saaneet rahoitusta ko. hankkeen jatkamiseen. Se ei ole menestyksellinen tie. Hyvää ja pitkäjänteistä työtä hautautuu näin jäljettämiin, koska järjestöillä ei ole omarahoitusta hankkeiden jatkamiseen.”*

8. Tuetaan kuluttajien ruokaosaamista ja -tietämystä kampanjoin

- *”Viestinnässä ja markkinoinnissa symboleilla korostetaan ruoan alkuperän merkitystä, esim. mustikan terveysvaikutuksista ja verrataan sitä kanadalaiseen pensasmustikkaan.*
- *Lisää jatkuvaa yhteistyötä tuotantotilojen kanssa ympäri vuoden: Avoimien ovien päiviä; Päiväkot-, kouluryhmien tai työyhteisöjen kummieläimiä, joiden kasvua seurataan; Keväällä katsomaan pellolle kevättöitä, ja syksyllä sadonkorjuuta & maistetaan tuotteita ja raaka-aineita.*
- *Kotimaisiin raaka-ainesiin perustuvien ruokareseptien julkaisemista sanoma- ja aikakauslehdissä.*
- *Maistiaisia uusista herkuista jotka tuotettu aikaisemmin vähemmän käytetyistä eläinruhon osista.*
- *Yleisemmän tason kattava vastuumerkintä tai mittari joka selkeä ja helppo kuluttajalle.*
- *Järjestetään kaikille avoimia tilaisuuksia kuluttaja- ja perustason ravitsemusosaamisesta.*
- *Yhteistyötä lisää kauppojen kanssa (esim. tiedotuskampanjoita REKO-toiminnasta).”*

9. Ruokakulttuurin mielikuvien muokkaaminen mediayhteistyöllä

- *”Ruokajärjestelmälle viestintästrategia, Suomalaisen ruuan brändäys.*
- *Pienille tuottajayhteisöille, osuuskunnille ja muille ”voimiensa yhdistäjille” koulutusta markkinointiviestinnästä, jotta voivat voimansa yhdistämällä toteuttaa mielikuvamainontaa suomalaisesta super foodista.*
- *Tukea pientuottajien tuotepakkausten suunnitteluun mainostoimistoilla ja tuotteen brändäämiseen.*
- *Tuottajien parempi esilletuonti: Tuottajien kasvullisuuden ja yrittäjyyden korostaminen.*
- *Nuoria kiinnostavia kampanjoita esim. julkkiksen avulla.*
- *Julkinen vuoropuhelu kampanjan voimin jossa haastetaan kuluttajien mielipiteet ja toiveet ja kauppa sekä elintarviketeollisuus vastaamaan näihin.*
- *Uutisoidaan näyttävästi suomalaisia ruokainnovaatiota, hyvänä esimerkkinä nyhtökaura.*
- *Kilpailuja, joissa tuotaisiin ruokakulttuuria esille; ruokapalveluorganisaatiot, media, oppilaitokset yhteistyössä.”*

10. Edistetään ruokakansalaisuutta laajalla keinovalikoimalla

- *”Ne leivän juuret, joita on jäljellä, kerätään juuripankkiin, tarinoineen.*
- *Koululaisvierailut maatiloille pakollisiksi.*
- *Joka kunnalla ns. ruokatyöryhmä, joka laatii kunnan ruokapolitiikan joka sisältää toimia miten kestävää paikallista ruokajärjestelmää rakennetaan.*
- *Ruokapiiritoimintaa edistettävä (myös koulut, sairaalat mukaan).*
- *Kauppojen hyllykartalle ensimmäiseksi kotimaiset elintarvikkeet.*
- *Kotimaisuus esille näyttävästi: Lähiruualle omat myyntihyllyt & tuottajien nimet näkyviin.*
- *Kaupun omat nimikkeet Pirkat, Rainbowit ym. kiellettävä.*
- *Kaupunkilaisille enemmän mahdollisuuksia viljellä joutomailla (viherkatot jne.) & kaupunkiviljely huomioidaan kaupunkisuunnittelussa.*
- *Jakamistalous suuremmaksi: Konkreettisia neuvoja miten asioita voi toteuttaa; kaupungit voisivat kaavoittaa esimerkiksi määrääjäksi joutomaata kaupunkiviljelyyn. ”*

Onko sinulla muita ajatuksia liittyen ruokakulttuuriin ja ruuan arvostukseen tai haluatko lähettää Ruoka2030 toimenpideohjelman tekijöille terveisiä? Tai voit ottaa kantaa siihen kenen pitäisi konkreettisesti viedä asioita eteenpäin ja millä aikataululla.

Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus

- *”Teollisuuden oligopolin avaaminen alkutuotannon ja kuluttajan välillä.*
- *Ruokakulttuuri syntyy kaupan tarjonnasta: Pitää olla valikoimaa, eri vaihtoehtoja, nopeasti muuttuvia pakkauksia, hauskoja tuotenimiä, pitää olla houkuttelevuutta, silmäniloa, makunautintoja.*
- *Kuntapäätäjille valtion toimesta iltakoulutusta tai verkko-opetusta kotimaisuuden ja lähellä tuotettujen elintarvikkeiden arvostamiseen.*
- *Koulut tarjoisivat ainoastaan kotimaista lihaa ja maitotuotteita.*
- *Huomio ikäihmisten ruokailuun: tulee jatkossa olemaan entistä suurempi ja ravitsemustarpeiltaan laveampi. On ratkaistava, miten entistä paremmin hoidetaan kotona asuvien iäkkäiden ravitsemus ja miten hyvällä ravitsemushoidolla voidaan ehkäistä sairauksien syntyä tai ikäihmisten sairausjaksojen pitkittymistä. Lisäksi selvitettävä, miten luoda lisää ikäihmisille yhteisöllisiä tapoja ruokailla.*
- *”Maatilacamppejä, joihin perheet, sinkut, pariskunnat, koulut jne voivat tulla viettämään aikaa ja osallistumaan. Valistamista mahdollisimman vähän, se on mennyttä maailmaa.”*
- *”Mikroyrittäjille pidempi strattiraha. Kunnan nostavat omia paikallisia tuottajia esille ja tilaavat tietyn %-määrän oman kunnan alueelta. Kunnat julistavat syksyllä julistaa kunkin kunnan maakuntaruuan ja kertovat mistä sitä saa pientuottajan tuottamana.”*

Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus

- ”Yhteistyötä ELO-säätiön, Suomen Gastronomien Seuran jne. kanssa.
- Kotimaassa tuotettujen elintarvikkeiden verotusta keveämmäksi. Julkisen sektorin hankinnoissa mahdollisuus käyttää kriteerinä suomalaisia elintarvikkeita nykyisen lähes pelkästään hinnalla kilpailemiseen.”
- Matkailukoulutuksessa ruuan arvostukseen huomiota & tärkeä merkitys matkailupaketissa ohjelmopalvelun ja majoituksen ohella kerrottava selkeästi.
- Ruokakulttuurin lisäksi puhetta myös juomakulttuurista. Muutenkin kuin talousveden arvostuksen nostamisen kannalta. Tabuja on aika rikkoo eikä mystifioida asioita: Ruoan pitää maistua ja siitä pitää nauttia. ”
- Rahoitusinstrumentteja, jotka mahdollistavat ruoka- ja ravitsemuskasvatukseen liittyvän tieteellisen tutkimuksen ja niiden tiedeperustaisen kehittämisen. Myönteinen ruokasuhde ja syöminen taito tukevat tervettä ja kestävästä syömistä. Hyvä kansallinen ruokaitsetunto on kasvatuksen tulosta - se ei synny tyhjiössä.”
- Ruuanlaitto koulussa pakollinen aine ja opettajat lisäkoulutukseen.
- Leivänjuurihotelleja myös Suomeen (lanseerattu jo Ruotsissa).
- Tuontituotteille hiilijalan jäljet kuljetuksineen selvästi näkyviin & miten jakautuu.
- Opetus- ja kulttuuriministerit yhteistyössä maa- ja metsätalousministerin rinnalla.”

Ruoka ja kansanterveys

Mitä tulee käytännössä tehdä, jotta toimijat koko ruokajärjestelmässä sitoutuvat edistämään väestön terveyttä ja hyvää ravitsemusta?

- *Konkreettista, käytännönläheistä, havainnollistavaa ravitsemusneuvontaa lisää neuvoloihin, varhaiskasvatukseen, perheill-suunnattuihin tapahtumiin, oppilaitoksiin, työpaikkaruokaa tarjoaviin pisteisiin, someen, eläkeläisten tiklaisuuksiin jne.*
- *Kehitetään terveystaloudellista verotusta: tukea terveellisille elintarvikkeille, kuten kouluhedelmätuki, tuki rasvattomille maitotuotteille*
- *Kannustimia kunnille, maakunnille terveyden ja terveellisen ravitsemuksen edistämiseksi (seuranta esim. Teaviisarin, ATH ja Kouluterveyskyselyn ym. avulla)*
- *Kehitetään pienempiä pakkauksia.*
- *Terveellisyys nostetaan enemmän brändiksi, myyntivaltiksi.*
- *Kansanterveyspalkinto: Yritysten palkitseminen väestön terveyden edistämisestä.*
- *Sydänmerkki kriteeri lounaille varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työpaikoilla.*
- *Kehitetään ja lisätään suositusten mukaista elintapaohjausta ja ravitsemusneuvontaa.*
- *Koulutusta eri ammattiryhmille, ei vain terveydenhuollolle: esim. ravitsemussuosituksista.*

Mitä tulee käytännössä tehdä, jotta toimijat koko ruokajärjestelmässä sitoutuvat edistämään väestön terveyttä ja hyvää ravitsemusta?

- *Ravitsemuksen asiantuntijat/laitokset/järjestöt tuottavat koulutukseen valmiita koulutusmateriaaleja/materiaalipaketteja.*
- *Lasten suojelu epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnilta kaikilla mediakanavilla, myös internet.*
- *Sokerivero, suolavero*
- *Terveelliseksi määritellyn ruoan arvonlisäveroa alennetaan ja ns. roskaruoan arvonlisäveroa nostetaan.*
- *Suolan käytön vähentäminen esim. lainsäädännöllisesti.*
- *Vastaava kuin Liikkuva koulu -ohjelma varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen mutta ruoasta.*
- *Jokaiselle suomalaiselle kerran elämässä yhteiskunnan/työnantajan tarjoama mahdollisuus henkilökohtaiseen ravitsemusneuvontaan, jossa kartoitetaan miten ruokavalio vastaa suosituksia ja miten sitä tulisi muuttaa terveyden edistämiseksi.*
- *Lounastukien (lounassetelit) suunnataus ravitsemussuosituksien täyttäviin aterioihin.*
- *Kaikkiin tuotteisiin qe-koodi, jonka takana tuotteiden alkuperä.*
- *Säännölliset terveystarkastukset kaikille, joissa voidaan todeta elintavoista aiheutuva sairastumisriski.*

Kuinka toimien saadaan yrittäjiä kannustettua käyttämään elintarviketurvallisuutta tukevia vastuullisuusjärjestelmiä?

- *Kauppaketjut tekevät niistä kauppaan pääsyn ehdon.*
- *Omat järjestelmät suuryrityksille ja pienyrityksille.*
- *Tuomalla yrittäjille hyötyjä esille & hankerahoitusta ko. teeman aiheisiin.*
- *Mahdollisuus saada valtiolta tukea, jos vastuullisuusjärjestelmät ovat käytössä (kannustinjärjestelmä).*
- *Tehdään jäljitettävyydestä kilpailuvaltti.*
- *Antamalla toimiin sitoutuneille medianäkyvyyttä ja sertifikaatti.*
- *Vastuullisuusjärjestelmien noudattaminen asetetaan ns. yritystukien yhdeksi myöntämiskriteeriksi.*
- *Jatkuvaa viestintää mediassa kuluttajien suuntaan siitä, että he suosisivat vastuullisesti tuotettujen / toimivien valmistajien tuotteita; esim. mitä käytännössä tarkoittaa kun käytetään lapsityövoimaa, tuhotaan sademetsiä jne.*
- *Merkki (vrt sydänmerkki tai joutsenlippu) informoi nopeasti ja helposti kuluttajaa.*

Kuinka toimien saadaan hyödynnettyä uutta teknologiaa elintarviketurvallisuuden edistämiseksi ja valvonnassa?

- *Aurinko- ja tuulienergiaa viljojen kuivatuksessa.*
- *Ultraääntä mikrobien tuhoamisessa ja lisäaineiden käytön vähentämisessä.*
- *Kamerat teurastus- ja leikkuutiloihin.*
- *Nopeasti luettavat mittariliuskat käyttöön kylmäketjun varmistamiseksi.*
- *Bakteeritoiminnan lisääminen pintakompostoinnin avulla, silloin maan hedelmällisyys paranee nopeasti ja humuskerros kasvaa (www.humusfarming.de).*
- *Luodaan liikennevalot tai pistejärjestelmä valmisruualle, joista saa vitamiineja, hiven- ja kivennäisaineita (punainen valo sokeria jne.)*
- *Laajakaista jokaiseen kuntaan ja edullisesti, yhteinen ohjelma pellolta pöytään.*
- *Fineli-tietokannan uudistaminen ja parempi hyödyntäminen.*
- *Pakkaukset, jotka kertovat ruuan lämpötilan ja kylmäketjun eheänä pysymisen*
- *Julkista rahaa älypakkausten kehittämiseen. Osa antureista pakollisiksi.*
- *Kouluissa kotitaloustunneilla tai yhteiskuntaopintunneilla ajankohtaisen elintarviketurvallisuus-uutisoinnin käsittely ja työkalujen käyttöönotto*
- *Automaattinen lämpötilaseurantajärjestelmä elintarvikehuoneistossa & elektroniset etälukulaitteet käsiseurannassa.*

Ruokaturva ja huoltovarmuus

Mitä tulee käytännössä tehdä, jotta saadaan turvattua väestön ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus?

- Tuottajahintojen nostaminen - alkutuotanto houkuttelevammaksi
- Tuotannon pysyminen maanlaajuisena
- Rohkaistaan nuoria elintarvikealalle , erityisesti alkutuotantoon
- Kannustetaan kaupunkiviljelyyn ja luonnontuotteiden keräämiseen
- Pienyrittäjien hajautettua alkutuotantoa ja jalostustoimintaa
 - Lähimarkkinoiden ja suoramyyntin tukeminen
- Varmuusvarastojen kasvattaminen, hajautettu varastointi
- Ohjaus kierrätysravinteiden täysipainoiseen hyödyntämiseen - ei riippuvaisuutta tuontilannoitteista
- Kannustetaan elintarvikkeiden monimuotoisuutta edistävää toimintaa
- Panostetaan maatilatason öljyntuotantoon
 - Tutkimusta koostumuksesta joilla voi ajaa
 - Valmiita kohtuuhintaisia puristamoyksiköitä
- Hajautettua sähköntuotantoa (aurinko, tuuli)
- Viljelykierron monipuolistaminen

Kuinka toimien saadaan sitoutettua ruokajärjestelmän toimijat parantamaan kestäväää kiertotaloutta ja energia- sekä materiaalitehokkuutta toiminnassaan?

- *Valtion ohjaus ja tuki kohti kestävämpään toimintaan*
- *Koulutusta ja neuvontaa - toisten esimerkit ja tilakohtaiset näytökset*
- *Veroale kehitykseen sitoutuville toimijoille*
- *Kompostoinnin ja biokaasulaitosten kehitys*
- *Viestimällä toimijoiden saamista hyödyistä, säästöistä ja kilpailuedusta*
- *Tuotepakkausten suunnitteluun panostaminen energiaa säästäviksi ja kierrätyskelpoisiksi*
- *Kierrätyksen kehittäminen ja salliminen elintarvikepakkauksissa - haittavero hajoamattomille pakkauksille*
- *Julkinen kiitos / palkitseminen toimijoille, jotka onnistuvat ja ovat esimerkillisiä kestävässä toiminnassa*
- *Tehdään näkyväksi se työ, mitä tuottajat, teollisuus ja kauppa tekevät näiden asioiden eteen*
- *Pyritään ohjaamaan kuluttajia entistä enemmän ostamaan vastuullisesti tuotettua ruokaa*

Kuinka toimien saadaan lisättyä ruokajärjestelmän toimijoiden varautumisosaamista ja parannettua varautumisjärjestelyjä?

- Säännöllinen **koulutus** yhdessä viranomaisten, puolustusvoimien, kaupan, teollisuuden ja alkutuotannon kanssa
- Selkokielenen kirjallinen **varautumisopas** tuottajille
- Valtion ohjaus ja säädökset varautumisjärjestelyjen toteuttamiseen
- Erinäisten riskien pohjalta tehtävät **skenaariot ja simulaatiot**
- Kuntien evakuointipiirien evakuointipisteiden varustaminen ruualla ja muilla tarpeellisilla tarvikkeilla
- Maatilakohtaiset hätävarastot
- Toimijoilla omavalvontasuunnitelma, joka kattaa poikkeusolot.
 - Suunnitelman tulisi kuvata toimintatavat poikkeustilanteissa, kuten mistä hankkia aggregaatti, jos tilalla on sähkökatko.
 - Sisältää myös toimenpiteet, joilla ehkäistään poikkeustilanteiden syntymistä, kuten tarttuvien eläintautien ennaltaehkäisy
- Järjestöjen tukeminen varautumistyössä ja näiden tuominen lähemmäksi tuottajia

Kilpailukyky

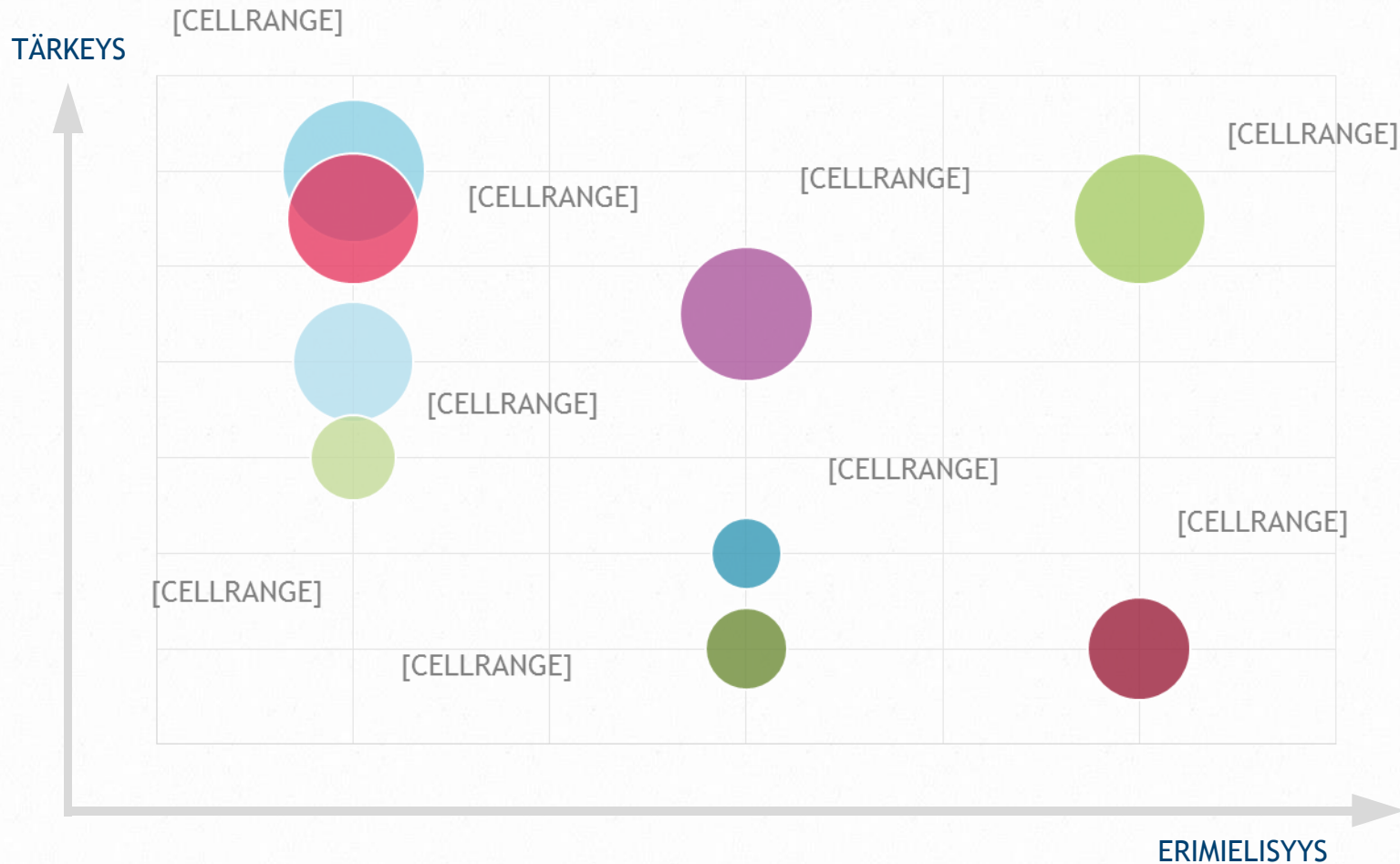

Kilpailukyky

Toimenpiteiden tärkeys

#	Toimenpide	Kuvaus	Tärkeys
1	Tehostetaan suomalaisen ruuan kansainvälistä markkinointia	Tehostetaan kansainvälistä markkinointia ja viestitään suomalaisen ruuan laadusta ja turvallisuudesta sekä ruokajärjestelmän tutkituista ja todennetuista vahvuuksista.	Erittäin korkea
3	Parannetaan kuluttajien tietoisuutta suomalaisesta ruuasta	Parannetaan kuluttajien tietoisuutta suomalaisen ruuan laadusta ja turvallisuudesta sekä ruokajärjestelmän vahvuuksista esimerkiksi pakkausmerkintöjen ja muun kuluttajille suunnatun viestinnän avulla.	Erittäin korkea
2	Kevennetään sääntelyä ja sen toimeenpanoa	Sääntelyn ja toimeenpanon keventämisellä parannetaan koko ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja varmistetaan yrityksille kohtuulliset toimintaedellytykset.	Erittäin korkea
4	Vientiosaamisen kehittämisen ohjelmat ja koulutus		Korkea
6	Viennin tukipalvelut kotimaassa helposti saatavilla		Korkea
5	Tietoa nuorille ruokasektorista ja sen tarjoamista tehtävistä	Viestitään nuorille ruokasektorista ja sen tarjoamista eri tehtävistä, jotta turvataan ruoka-alan säilyminen Suomessa.	Korkea
7	Digitaaliset järjestelmät viennin tukena	Kehitetään vientiä ja kansainvälistä kauppaa tukevia digitaalisia järjestelmiä	Korkea
9	Varmennettujen laatujärjestelmien käyttöönotto	Edistetään varmennettujen laatujärjestelmien kehittämistyötä ja käyttöönottoa sektorikohtaisesti.	Korkea
8	Vahvistetaan hankintalain tuntemusta ja soveltamisosaamista		Korkea

Kilpailukyky

Suomalaisen ruoan kilpailukyky

- *”Elintarviketoimijoiden kattojärjestö, joka hoitaa suomalaisen ruoan brändäämisen ja markkinoinnin, sekä avustaa viennissä (koulutukset, markkinatutkimukset, rahoitus EU:n menekinedistämistuelle)*
- *Viestitään suomalaisen ruoan puhtaudesta ja tuotanto-oloista, niin kotimaassa, kuin ulkomailla (MTK, ProAgria)*
- *Panostetaan vientiosaamiseen*
 - *Yhteistyö korkeakoulujen kanssa elintarvikeviennin koulutusohjelman toteuttamiseksi.*
 - *Tarjotaan koulutusta ja kursseja yrittäjien vientiosaamisen kartuttamiseksi. Verkkokoulutuksia - kaikki tieto yhdessä portaalissa*
- *Koko tuotantoketjun kattavaa ja helposti saatavaa konsultointia - tunnistetaan tuotannon pullonkaulat, kehitetään kokonaisvaltaista osaamista ja viestitään ketjun eri vaiheiden tarpeista alaspäin”*

Suomalaisen ruoan kilpailukyky

- *”Lisätään asiakaslähtöisyyttä ja tuotetaan sitä mitä asiakkaat haluavat. Nyt ehkä 70 % kuluttajista arvostaa kotimaisuutta ja suomalaista tuotantotapaa - loput ostavat hintaa tai eivät välitä. Todennäköisesti ainoa toimiva keino parantaa suomalaisen tuotteen kannattavuutta, on pyrkiä viemään se osa kotimaisesta tuotannosta, joka ylittää tuon 70 % tason.*
- *Jotta kilpailukykyä voidaan parantaa, pitää ensin tietää nykyinen taso. Missä ollaan hyviä, mitä pitää parantaa, mistä pitää luopua, mitä lisätä, mitä vähentää, mitä uutta? Tähän tarvitaan yrityskohtaista arviointia ja vanhan tekemisen kyseenalaistamista. Toimialakohtaisilla arvioinneilla ei saavuteta mitään, koska ne antavat aina mahdollisuuden siirtää kehittämisvastuun toisaalle.*
- *Panostamalla reippaasti todellisiin lisäarvoa tuottaviin vahvuuksiin. Nyt valtaosa kehittämiseen ohjatusta rahoituksesta menee sellaisen toiminnan tukemiseen, jonka kilpailukyky on todettu heikoksi.*
- *Suomen brändäys maailman puhtaimmaksi ja eettisimmäksi tuotannoksi”*

Kotimarkkinat

- ”Suoramyyntin säännösten vapauttaminen ja lähimarkkinoiden tukeminen
- Korostetaan suomalaisen ruoan puhtautta ja eläinten oloja
 - Viestitään selvästi suomalaisen ja ulkomaisen ruoan tuotantoeroista
- Kaupanalalle lisää toimijoita ja kilpailua, jotta teollisuudelle ja tuottajille saadaan lisää neuvotteluvoimaa
- Vaaditaan tuontituotteille samat vaatimukset, kuin kotimaassa tuotetuille
- Tukijärjestelmät kohdennettava tukemaan kestäväää liiketoimintaa
- Tehdään koko tuotantoketju tutummaksi kuluttajille
- Julkisten hankintojen jakaminen mahdollisimman monelle toimijalle tarjoaa näkyvyyttä ja referenssejä ja näin ponnahduslaudan laajemmille markkinoille
- Alkutuotannon rakennemuutos - rohkaiseminen yhteispeltoyhtiöihin ja paikalliseen jatkojalostukseen
- Vastuulliseen ja kestäväään kehitykseen panostaminen”

Vienti

- ”Yhteinen organisaatio ja brändi vientiin tähtääville yrityksille
 - Luodaan tarina, jossa korostetaan pohjolan puhtautta ja luontoa, tuodaan esille torjunta-aineiden ja antibioottien vähäinen käyttö, sekä eläintenolot
 - Hoitaa keskitetysti kohdemarkkinoiden markkinatutkimusta
 - Yhtenäinen ilme ja tuotemerkki vientituotteille
- Kaikki yrittäjille ja tuottajille saatavilla oleva tieto tulisi löytyä yhdestä samasta paikasta
- Nostetaan vientituotteiden jalostusastetta
 - Kohdistetaan tukia enemmän tuotekehitykseen
- Pientuottajien yhteistyö EU:n menekinedistämistukien omarahoitusosuuden rahoittamiseen
- Food From Finland- ohjelman rahoitus pysyväksi
- Korostetaan suomalaisen ruoan tuotantoketjun läpinäkyvyyttä
- Mukaan kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin ja laatujärjestelmiin - päästään käsiksi kansainväliseen osaamiseen”

Vientiosaaminen

- *”Elintarvikevientiosaamisen koulutusohjelma Aallon, Viikin ja ammattikorkeakoulujen yhteistyönä*
- *Elintarvikealan opintoihin aktiivista opiskelijavaihtoa*
- *Portaali, josta yrittäjät ja tuottajat löytävät kaiken oleellisen tiedon vientiosaamisensa kehittämiseksi*
- *Säännöllisesti saatavaa koulutusta webinaarien kautta*
- *Koko tuotantoketjun vientiosaaminen*
 - *Mitä kannattaa tuottaa; miten tuotetaan ruokaa, joka läpäisee kansainvälisen markkinan vaatimustason; miten voin omalta osaltani osallistumaan vientikaupan arvoketjuun.*
- *Ruoka-alan tekeminen suosittumaksi nuorten keskuudessa*
 - *Peruskoulusta lähtien opetusta ruokaketjusta ja sen toiminnasta*
- *Elintarvikepuolen koulutus yhteen putkeen sis. alkutuotannon, jatkojalostuksen ja myynnin”*

1. Tehostetaan suomalaisen ruoan kansainvälistä markkinointia

- Suomalaisen ruoan brändäys
- Mukaan kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin
- Etsitään ne segmentit maailmalta, joissa on kysyntää suomalaiselle ruoalle
- Korostetaan suomalaisen ruoan puhtautta ja tuotantotapaa
- Yhteinen ruoantuottajien organisaatio, joka toteuttaa kansainvälisen markkinoinnin

”Tarvitaan yhteinen Suomi-brändi. Nykyiset merkit ovat liian rajattuja.”

2. Parannetaan kuluttajien tietoisuutta suomalaisesta ruuasta

- Peruskouluun opetusta ruoan tuotannosta
- Tuotantoketjun avoimuus
- Kuluttajaviestinnän keskittäminen yhdelle taholle, jonka toiminnan tehokkuutta seurataan tarkasti
- Viranomaiset aktiivisemmin kertomaan faktaa suomalaisesta ruokaketjusta
- Tietoisuutta pitäisi kasvattaa myös kääntäen: tuotannon tulee tuntea asiakkaansa, segmentoida, kohdistaa ja seurata.
- Kampanjaviestintää valtakunnallisesti, näkyvyyttä messuilla ja mediassa, valjastetaan julkiset tahot kertomaan suomalaisesta ruoasta

*”Puhuisin
ennemminkin
tunnettuudesta ja
ketjun eri osista
ei pelkästään
lopputuotteesta.”*

3. Kevennetään sääntelyä ja sen toimeenpanoa

- Yhden luukun periaate alkutuotannon ja ruokaketjun yrittäjälle. Viranomaiset yhteistyöhön
- Ei lisätä mitään omaa EU:n säädöksiin
- Kaikesta valvonnasta aina ensin neuvova käynti ja mahdollisuus korjata puutteet, sitten vasta sanktio.
- Sallivampi kulttuuri tahattomille virheille.
- Yritysten koon ja riskin mukaiset vaatimukset
- Sääntöviidakkoa selkeämmäksi.

”Lisäisi suoramyyntiä ja lähiruuan mahdollisuuksia, jos kaikki turha lupakikkailu ja byrokratia poistettaisiin tai ainakin kevennettäisiin.”

4. Vientiosaamisen kehittämisen ohjelmat ja koulutus

- Oppia vientiosaamiseen ulkomailta - opiskelijavaihto
- Säännöllisesti saatavaa koulutusta webinaarien kautta - matalat kustannukset ja osallistumiskynnys
- Vientimyyjien koulutus ammattikorkeakouluihin - yhteistyö Aallon ja Viikin kanssa
- Talous ja markkinointiosaamisen koulutusta pientuottajille
- Opintomatkat ja tutustumiskäynnit kohdemaihin

”Nyt ollaan liian nöyriä vaikka meillä on upeita tuotteita.”

5. Viennin tukipalvelut kotimaassa helposti saatavilla

- Yhden luukun toimintaperiaate vientiin pyrkivälle yritykselle
 - Yksi portaali jonka kautta tietoa löydettävissä
- Alan yhteinen vientiorganisaatio
- Viestintää enemmän, siihen mistä tukipalveluita löytyy
- Tietoa ulkomaisesta elintarvikkeiden lainsäädännöistä

”Yrityksillä puuttuu tietotaitoa viennistä sekä oikeita kontakteja, näissä tarvitaan apua.”

6. Tietoa nuorille ruokasektorista ja sen tarjoamista tehtävistä

- Kouluissa enemmän opetusta elintarviketeollisuudesta ja maataloudesta
- Ruoka-alan houkuttelevuuden kasvattaminen mm. pienyrittäjyyden kautta (kahvinpaahtimot, panimot yms.)
- Tuodaan esille ruoan terveysvaikutukset ja suomalaisen ruoan puhtaus
- Korostetaan työllistävää vaikutusta
- MTK yhteydessä opinto-ohjaajiin, jotta lisätään kiinnostusta koulusta lähtien

”Opetetaan nuoret suosimaan kotimaista ja paikallista pienestä pitäen.”

7. Digitaaliset järjestelmät viennin tukena

- Automaattinen ja sensoripohjainen dokumentaatio
- Tuotantoketjun läpinäkyvyyden esille tuominen digitaalisuuden avulla esim. QR-koodi pakkauksessa, jonka avulla saadaan näkyviin tuotantoketjun vaiheet
- Digitaalisten markkinointikanavien hyödyntäminen

”Tarvitaan ICT-alan ja elintarvikealan yhteistyötä. Kovin vähän vielä kehitetään softaa ja laitteita elintarvikealan tarpeisiin.”

8. Varmennettujen laatujärjestelmien käyttöönotto

- Kansainvälisessä kontekstissa kuuluminen johonkin kansainväliseen laatujärjestelmään - saadaan hyödynnettyä tehokkaammin muualla olemassa olevaa osaamista ja kontaktit nopeammin käyttöön
- Eläintuotteiden erikoistuminen esim. laidunliha
- Ympäristövaikutuslaskenta tulevaisuudessa tärkeää
- Sertifiointien kehittämiseen mukaan ulkopuolisia toimijoita, kuten eläinsuojelujärjestöt
- Dokumentoidun laadun hyväksi käyttäminen markkinoinnissa ja viennissä

”Laatu on kilpailuvalttimme myös ulkomaille. Tätä tulee korostaa ja viedä sana eteenpäin. Meillä ei ole ruoka-skandaaleja.”

9. Vahvistetaan hankintalain tuntemusta ja soveltamisosaamista

- Julkiset hankinnat tarvitsevat tietoa ja malleja kotimaisen ja lähiruoan kilpailuttamiseen
- Selkokielineen hankintalaki ja selkokielineen opas sekä helpot valmiskaavakkeet
- Julkisen sektorin hankinnoissa kotimaisuuden painottamista ja lähiruoan mainostamista
- Selkeä, lyhyt ja napakka koulutus ilmaiseksi pientuottajille

”Hankintalait ja muut ovat monelle (tuottajalle) liian monimutkaisia ja aikaa vieviä perehtyä.”

Liitteet

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Peltojen kasvukunnosta huolehtivat viljelijät pitäisi palkita, eli pitäisi arvioida peltojen kasvukunto ja tuen tulisi olla parempi silloin kun pelto on tuottavassa kunnossa, peruste; hyvässä kunnossa olevalta pellolta pystytään sateisenakin vuonna korjamaan sato.*
- *Eettisyys ja läpinäkyvyys kaikessa tuotannossa, tuet toimijoille jotka näihin kykenevät.*
- *Porkkanaa kepin sijaan, eli enemmän tukea viljelyn monipuolistamiseen ja esim. viljelytuotteiden tuotteistamiseen.*
- *Tukijärjestelmän pitäisi kannustaa viljelijöitä laadukkaan myyntikelpoisen sadon tuottamiseen siten, että myös me alkutuottajat otamme entistä paremmin huomioon kulutuskysynnän.*
- *Tiedostava kuluttaminen on nyt muotia, ja toivottavasti se ei jääkään vain hetken villitykseksi. Kestävyys kattaa koko tuotantoketjun ja lähiruoan suosiminen vähentää kuljetusten tarvetta.*
- *Tuetaan tuottajaa siihen että antibiootin käyttö olisi mahdollisimman vähäistä eli eläinten rehustus, kivennäiset, vitamiinit jne kunnossa.”*

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Luomulla on kysyntää ja se on kestävämpi tapa tuottaa ruokaa. Luomun byrokratiaviidakko on usein suurin este siihen siirtymiselle. Eviran asenne kaipaa rajua ravistelua, viljelijällä on oikeus tehdä työtään pelkäämättä ja tuntematta itseään rikolliseksi.*
- *Valinnat tehdään tiloillakin viime kädessä taloudellisista näkökulmista. Aate ei elätä. Siksi tukijärjestelmän tulisi huomioida kestävä ruuantuotanto.*
- *Eettisesti ja ekologisesti kestävämpien tuotantomuotojen parempi huomioiminen uusia tukijärjestelmiä suunniteltaessa olisi mielestäni selvä panostus parempaan ja puhtaampaan elintarviketuotantoon.*
- *Biologista typensidontaa hyödyntävien kasvien viljelyn tukeminen*
- *Viljelijälle on maksettava kestävyttä lisäävistä toimenpiteistä ihan selvää rahaa. Ei näennäistoimenpiteistä. ”CAP greening” saatiin vesitettyä Suomen osalta. Greening toimenpiteet olisivat olleet hyviä, mutta jostain syystä Suomen piti saada niistäkin pienistä toimenpiteistä poikkeuksia. Tuetaan niitä viljelijöitä, jotka tosissaan tekevät vaikuttavia toimenpiteitä, ei anneta ”kaikille vähän” vesitetyistä toimenpiteistä. Aloitetaan tukemalla niitä, jotka jo ovat tehneet jotain, esim. rakentaneet valuma-alueilleen kosteikon. Kannustetaan heitä jatkamaan hyvää työtään.”*

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- ”Varmaan olisi syytä kuunnella viljelijöitä vielä enemmän, ei noilla nuorilla helppoa ole velkataakan alla.
- tukijärjestelmiin joustavuutta jotta voi kehittää ja kokeilla uusia menetelmiä
- Nyt tuotetaan satoa ja määrää. Maatalouden pitäisi yhä selkeämmin tuottaa sitä, mitä kuluttajat haluavat, ja reagoida nopeammin kulutuskysynnän muutoksiin. Hallinnon tehtävä on mahdollistaa, mutta tuottajajärjestöt ovat tässä avainasemassa ohjaamaan tuotantoa yhä nopeampiin muutoksiin. Kananmunantuotanto on hyvä esimerkki. MTK vain julistaa, miten syvässä kriisissä häkkimunien tuottajat ovat, ja haukkuvat mm Lidliä sen linjauksesta käyttää muita kuin häkkimunia. No kuluttajat preferoivat virike- ja lattiamunia eettisistä syistä, niiden tuotantoon pitää panostaa.
- Viherlannoitusnurmien tukeminen. Se auttaisi sekä viljelijää että ympäristöä, (vrt. maaperän hiili)
- Maan kasvukunnon parantamiseksi tehtävien toimenpiteiden tukeminen ylipäätään.
- Maito, sianliha ja viljantuottaminen tukijärjestelmään ja tuottajahintojen saattaminen järkevälle tasolle
- Tuotannon ja myös tukijärjestelmän on kannustettava kuluttajakysynnän suuntaan.”

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Kasvihuonetuotannon tuissa on jäykkyyttä koskien mitä siellä viljellään. Esim mansikalle ei tällä hetkellä saa kasvihuonetuotannon tukea vaikka kysyntä selkeästi suomalaisen perinteisen satokauden ulkopuolella kasvaa. Jos emme pysty vastaamaan tähän huutoon kasvihuonetuotannolla, siihen vastataan ulkomaisella tuonnilla!*
- *Tukea voisi kohdistaa siihen, että teknologioita ja menetelmiä uudistetaan kestävään muotoon. Tukea ei välttämättä tarvitsisi sitoa jatkuvaksi tiettyyn tuotantomenetelmään.*
- *Ylipäättään ruuantuotantoa mietittäessä pitäisi huomioida kokonaisuus. Alkutuottajaksi ei nykypäivänä ole kannattavaa ryhtyä, ellei ole sattunut perimään tilaa. Pitäisi miettiä millaisia kokonais(tuki)ratkaisuja tarvitaan, jotta pystyttäisiin kannustamaan ja mahdollistamaan myös kokonaan uusien yrittäjien saaminen alkutuotantosektorille. Maatahan täällä luulisi riittävän, jos alkutuottajaksi ryhtyminen olisi varteenotettava yritysmuoto -tai jos sillä edes saisi perustuskustannukset katettua ja leivän pöytään.*
- *Siirtyminen maksamaan ekosysteemipalvelusta. Siten saadaan kestävyuden kaikki kriteerit samalle viivalle.”*

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- ”Nykyinen tukijärjestelmä tukee olemassa olevaa ja paljolti jo menneeseen aikaan liittyvää tuotantoa. Matilat ovat paljon nykyaikaisempia ja ajassa mukana, toivottavasti tukijärjestelmät saadaan sellaiseksi että se kannustaa myös pioneereja.
- Myös kotieläintuotanto on Suomessa kestävää ja kaikkia tuotantosektoreita voidaan kehittää eteenpäin. Kannustavaa tukipolitiikkaa tarvitaan. Lopputuotteen oltava kilpailukykyinen suhteessa muualta Suomeen tuleviin niin eläin- kuin kasvipärisiin tuotteisiin ja elintarvikkeisiin nähden. Kotimaista tuotantoa kannattaa tukea, koska tiedämme miten se on tuotettu ja voimme myös itse vaikuttaa tuotantoon.
- Ruoantuotannolla ei ole tulevaisuutta ellei se ole kestävää niin ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti. Ekologisen kestävyuden tulee olla aitoa.
- Läpinäkyvyyden esiintuonti ja erilaisten tukimuotojen kannustavuus läpinäkyvyyden hyödyntämiseen
- Tukien tulee suosia kestävää ruuantuotantoa sen sijaan, että tuet ylläpitävät tuotantoa, joka on ympäristön kannalta sietämätön. Rakenteellinen muutos totutuista tuotantotavoista tulee tehdä asteittain ja avointa keskustelua tulee ylläpitää koko ajan.”

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Korkeammat tuet viljelymenetelmistä jotka täyttävät kestävän ruuantuotannon kriteerit*
- *Tuetaan tuotekehitysosaamista ja sen kehitystoiminnan sekä koulutuksen toteutusta.*
- *Tukijärjestelmä painaa tuotteesta saatavan hinnan alas. Se ei kannusta tuottamaan laadukasta raaka-ainetta koska panostaminen laatuun ei tuo tuottajalle juurikaan lisää katetta.*
- *Huomioitava myös esim solumaatalous ja uudet mahdollisuudet, esim konttikasvatus kaupungeissa, kattopuutarhat jne. Näille tarvitaan myös oma tuki.*
- *Esim vihannestuotantoa on saatava suomeen lisää, ja uusia erikoiskasveja ja kokeiluja. Viljanviljelyä taas harrastaa ihan liian moni ja sitten on ylituotantoa ja vietävä tuskalla maasta ulos.*
- *koitetaan lopettaa näennäisviljelyn tukeminen ja ohjata tukivarat nimenomaan oikeasti kestävään viljelyyn ja oikeaan vuoroviljelyyn johon kuuluu myös nurmi (ei kuitenkaan hömppänurmi), huomioiden siinä suomen parhaat mahdollisuudet esim, viljelyn vesijalanjälki ja hiilensitomisen maaperän oikealla hoidolla ja nurmiviljelyllä.*
- *ohjataan tukea sinne missä tuotetaan tuotteita markkinoille jossa on oikeasti vetoa (nyt esim. luomu) ei tueta väkisin tuotetta jolla ei ole vetävää markkinaa.”*

1. Kestävän ruuantuotannon huomiointi tukijärjestelmissä

- *”Rakennetaan kestävän tuotannon järjestelmästä enemmän markkinalähtöinen ja kuluttajia/ostajia palveleva. Nyt järjestelmä palvelee liikaa viranomaisten tarpeita. Kuluttajat ja ostajat suhtautuvat eri maissa hyvin eri tavoin esimerkiksi luomuun, Aasian maissa sitä eivät ostajat juuri kaipaa, Saksassa ja Tanskassa se on arvostettua. Tarvitaan siis markkinalähtöistä dokumentointia, kuten kasvuympäristön, terveysvaikutteisten ominaisuuksien ja alkuperän todentaminen. Markkinalähtöisyys pitäisi olla tukijärjestelmien suunnittelussa tärkein asia.*
- *Kestävä ruuantuotanto on määriteltävä - mikä nykyjärjestelmässä on kestävä. Kestävyysskeskustelu aiheuttaa vastakkainasettelua, jota emme todellakaan kaipaa.*
- *Peltojen kasvukunto on a ja o - ja mmm. nurmikierron mahdollisuudet parantaa maan kasvukuntoa ja ilmastokestävyyttä on relevantti asia.*
- *Toimeenpanosuunnitelmassa tulee painottaa kustannustehokkaita ilmasto- ja ympäristötoimia ja kannusteita kohdennettuihin ratkaisuihin ml. täsmäviljelyn mahdollisuudet.”*

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- ”Pellon vuokraus on ongelmallista ja estää peltojen hoitamista pitkällä tähtäimellä. Pidempiaikaiset vuokrasopimukset/pellon myynti kannattavammaksi?
- Viljelykierto kuntoon kaikilta.
- Hömppäheinän viljelijät kuriin: peltojen kasvukunnosta ei pidetä huolta, rikkakasvit lisääntyvät - korjattavan sadon vaatimus!!!
- Neuvonta ja toimivien käytäntöjen esittely (Neuvontajärjestöt, Salaojakeskus)
- Kuivatuksesta vesitalousjärjestelmiin.
- Kalkituksen tukeminen.
- Uusia avauksia hiilen määrän lisäämiseksi.
- Vaatii merkittävää viljelijöiden kouluttamista.
- Koulutetaan ja tuetaan kasvattamaan vihermassaa tuottavia kasveja jolloin eloperäinen aines lisääntyy ja sitoo ravinteita.
- Luomutuotannon edistäminen
- Luomumenetelmien käyttöönottoa tavanomaisessa tuotannossa
- Uudet peltojen viljavuus- ja muuttutkimukset aktiiviseen käyttöön.
- Järkevää sivuvirtojen hyödyntämistä ilman raskaita jatkojalostussääntöjä peltojen hoidossa.”

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- *”Talvinen kasvipeitteisyys.*
- *Järvien ja meren fosforin uudelleenkäyttö.*
- *Tarvitaan lisää tutkimusta, koulutusta, tiedotusta sekä teknistä ja taloudellista tukea biomassan (ravinteiden ja hiilen) saamiseksi vesistöistä pelloille ravinteiden kierrättämiseksi, vesistöjen rehevöitymisen vähentämiseksi ja maaperän hiilen lisäämiseksi.*
- *Ympäristötuen lisätoimenpiteinä lietelannan multaaminen.*
- *Kuivalannan levittäminen muokattavaan maahan.*
- *Kompostoidun kuivalannan pintalevitys.*
- *Laiduntaminen.*
- *Ja tukiehtoihin lannanlevityksestä mukaan ajatus maaperän 'tankkaamisesta' eli ei pientä levitysmäärää joka lohkolle joka vuosi vaan tuplamäärän levittäminen joka toinen vuosi.*
- *Salaojituksen säilyminen investointituella tuettavien toimenpiteiden listalla.*
- *Aletaan käymään hiilikauppaa peltoviljelyssä. Palkitaan hyvästä työstä, verrattuna nykyiseen ryöstöviljelyyn.”*

2. Peltujen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- ”Kannustetaan karjanlannan käsittelyyn separoimalla ja biokaasutuotannolla.
- Lisätään kannustimia maaperän happamoitumisen vähentämiseen.
- Valtio voisi olla myötämielisempi myymään metsähallituksen maita pellonraivaukseen jotta epäsuotuisia eloperäisiä maita voitaisiin poistaa viljelykäytöstä.
- Maatalouden mahdollisuudet ilmastonmuutoksen ehkäisyssä pitäisi nähdä paremmin ja niistä pitäisi myös viestiä entistä tehokkaammin. Tämä tarkoittaisi myös viljelijöiden kouluttamista, sillä monella tiedot ovat jääneet edelliselle vuosituonnelle. Viestien pitäisi olla tunnevapaita ja keskustelua tulisi ylläpitää asiatasolla. Tässä myös MMM:n edustajilla kuin myös Mavilla on keskeinen rooli.
- Typensitojakasvien viljely osaksi viljatilojen viljelykiertoa. Mitä alemmat viljojen hinnat ovat, sen enemmän N-sitojien osuutta.
- Viljelykiertojen monipuolistaminen on keskeinen asia maan kasvukunnon ylläpitämisessä.
- Markkinavetoinen valkuaiskasvien kysyntä onneksi jo lisää typensitojakasvien kysyntää. Mutta vilja-Suomessa kiertoihin pitäisi saada nurmia tai vihelannoituskasveja maan rakenteen parantamiseksi. Tässä saattaa auttaa se, jos nurmest aryhdytään laajemminkin tekemään biokaasua, se loisi nurmisadolle markkinat. Alus- ja kerääjäkasvien käyttöä pitäisi tukea sekä laji- tai lajikeseosten käyttöä kasvitautiriskin hallinnassa.”

2. Peltujen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- ”Ehdottomasti lisää karjanlannan hyödyntämisen parantamista tai sen käsittelyn tutkimustyötä.
- Tukipolitiikka entistä vakaammaksi
- Maataloustuotannon kannattavuuden parantaminen, jotta varaa investoida esim. ojituksen uusimiseen.
- Lannankäytön ja kompostoinnin osalta älyttömien rajoitusten purku. Kuten asfalttipohja kompostille jne.
- Viljelykierron lisääminen kasvinviljely- ja karjatilojen välillä.
- Tuotekehitys jolla ravinnekierrätys tehdään helpommaksi viljelijöille. Tässä ohjaustyö olisi viranomaisten hallussa.
- Nykyisessä tukijärjestelmässä on suhteellisen hyvät tuet luonnonhoitopelloille, viherlannoitusnurmille, kesannoille. Ongelma kuitenkin on että tukiehdot pitkälti estävät hoitotoimenpiteitten tekemisen järkevänä ajankohta. Esimerkiksi kierrätysravinteiden tai maanparannusaineita ei voi levittää hyvän sään aikana vaan tukiehdot ohjaa sen syksyyn.
- Kotieläintuotanto pitää saada jakaantumaan tasaisemmin vilejlyalueille, jotta lannanlevitysetäisyydet pysyvät kohtuullisina ja lantaa on tasaisesti saatavilla.”

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- ”Nurmea ja valkuaiskasveja pitäisi saada kiertoon - joten kotieläintuotantoa ei kannata tyystin ”poistaa” suunnitelmista.
- Edistettävä märehitjoiden nurmirehupohjaista ruokintaa
- Edistettävä peltojen talviaikaista kasvipeitteisyyttä.
- Peltojen kalkitus ja maaperän hiilen lisääminen tulee tuoda osaksi ympäristötukijärjestelmää.
- Peltojen perusinvestoinnit tulee saada investointitukijärjestelmän kiinteäksi osaksi siten, että niiden tukitasot säilyvät tasaisina koko ajan ja ne ovat koko ajan haettavissa. Nykyisin esim rahoituskauden vaihto ja siitä aiheutuvat hidasteet käytännössä pysäyttävät kokonaan salaojituksen aika ajoin ja luovat heiluriliikettä.
- Sallitaan kyntäminen ja muu maanmuokkaus niin että isäntä päättää mitkä muokkaustoimet hänen tilalleen parhaiten soivat menettämättä maataloustukia.
- Salaojituksen tulo-ajojen poistaminen. Tukea pitää saada vaikka tilan tulot ovat pienet jos tehdään perusparannustyö pellolle. Se on yhteiskunnan etu.
- Tukiviidakon poistaminen.”

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- *”Vesitalouden hallinnan parantamiseen tukea, myös enemmän tietoa esim. tulvatasanteista ym.*
- *Lannan käyttö tuen piiriin tulevalla ohjelmakaudella myös kasvinviljelytiloille.*
- *Lannan käyttöön liittyviä rajoituksia ja ennakkoluuloja puretaan ja*
- *Lisätään yhteistyötä kasvi- ja karjatilojen välillä, jotta lanta järkevästi ja kustannustehokkaasti käyttöön.*
- *Huomioidaan vesistöjen säännöstelyssä/ tulvasuojelussa maatalouden tarpeet ja näkökulma*
- *Paluu perusasioihin: maan vesitalous, rakenne ja pH kuntoon mm. tukijärjestelmällä ohjaamalla*
- *Maanparannusaineiden osalta lainsäädäntö on sekava ja erittäin vaikeaselkoinen. Eviran, Mavin ja Elyn sykronoimattomat säännökset vaikeuttavat järkevää ravinteiden kierrätystä.*
- *Viljelykierto monopuolisemmaksi - nurmi ja typensitojat joka tilalle. Tukipolitiikan euro paras konsultti.*
- *Peruskuivatuksen tukeminen tärkeää. Ojien putkittaminen perusteltua eroosion vähenemisellä ja viljelyolojen parantumisella*
- *vuokramaiden lyhytnäköisen ”riistoviljelyn” estäminen”*

2. Peltojen pitkäjänteisen hoidon parantaminen

- *”Maan rakenteen parantaminen tiivistämistä vähentämällä, pitämällä koko ajan monipuolista kasvustoa lohkoilla, välillä pitkäjuurisia, välillä humusta hoitavaa kasvikerrosta, palkokasveja.*
- *Nurmitutkimus. Pysyvän nurmen määritelmään muutos eli nurmen uudistaminen mahdolliseksi ilman, että pellon status muuttuu pysyväksi nurmeksi.*
- *Lannan räätälöidympi käyttö lannoitteena.*
- *Aloitetaan monivuotinen maaperäpilotti, jossa pilotoidaan hiilen lisäämistä, ravinteiden kierrätystä ja vesitalouden hallintaa. Tekemiseen tarvitaan: MMM, YM, HY, Luke, ProAgria, Sitra, BSAG*
- *Edistetään kierrätyslannoitemarkkinoiden syntymistä.*
- *Kannattavuuden kanssa taistellessa viljelijä joutuu ”luistamaan” pellon pitkäaikaisen kasvukunnon huolehtimisesta ilman siihen suunnattua tukea.*
- *Tuet pois näennäisviljelijöiltä, jotta vuokraisivat tai myisivät pellot niille, jotka niitä oikeasti tarvitsevat. Jo se lisää peltojen pitkäjänteistä hoitoa!”*

3. Tukea kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen

- ”Lyhyen (pelto-navetta-pelto) ravinnekierron lisäksi pitkän (pelto-kuluttaja-pelto) ravinnekierron järjestäminen.
- Kalkitus tai ph tasapainosta huolehtiminen.
- Karjanlanta tulisi saada myös kasvitilojen pelloille
- Lopeteteen lannoitusrajojen tiukentaminen niin viljelypinta-aloja voidaan pienentää satomäärien kasvaessa ja sitä kautta valumat vähenee ja sadon laatu parenee eikä tarvitse syöttää elukoille niin paljon teollisia rehuja.
- Glyfosaatin käyttäminen lopetettava, meillä ei ole varaa tuhota pölyttäjiä.
- Tutkimuksen lisääminen etenkin luomussa on ensisijaisen tärkeää. Huomioita pitäisi myös kiinnittää siihen, miten tutkimustulokset julkaistaan, jotta niistä hyötyisi suurempi viljelijäjoukko.
- Tarjotaan viljelijöille sparrauspalveluita joissa yksittäisen tilan mahdollisuudet kartoitetaan yhdessä asiantuntijan kanssa, lisäksi viljelijää kannustetaan erilaisin lisättiin tai palveluin yhdessä sovitun suunnitelman toteutuksesta. Viljelijöillä voi olla tietoa näistä asioista mutta avun saaminen ja selkeän toimintasuunnitelman tekeminen auttaisi toteutuksessa kiireisen arjen keskellä.”

3. Tukea kestävästi tuotetun sadon lisäämiseen

- *”Tuki vain aktiiviviljelijöille, he kyllä pitävät pellot hyvin tuottavina oman kannattavuuden vuoksi.*
- *Jos kauppa ei maksa tuotteista niin mitään ei voida kehittää ja elinkeino loppuu.*
- *tukipolitiikan kohdentaminen maaperän hoitoon, ei pelkkään hehtaariin*
- *Tutkitaan ja toteutetaan kestävää viljelyä ja helpotetaan tutkimustiedon päätymistä käytäntöön. Panostetaan tiedonkulkuun tutkijalta viljelijälle ja mahdollistetaan viljelijälle valtavirrasta poikkeavat viljelytavat, esimerkiksi tasapuolisen tukijärjestelmän avulla*
- *Maan tiivistyminen on merkittävä haitta. Lietelannan levityksessä on siirryttävä vetoletkulevitykseen. Tätä teknologiaa on syytä edistää, vaikka investointituilla.*
- *Suomalaisten viljeliöiden täytyy saada parempaa ammattitaitoisempaa tila kohtaista neuvontaa . nykyisin joutuu itse hakemaan tiedon/palkkaamaan neuvojan ulkomailta, koska täällä laahaa kaikki 10 vuotta myöhässä.Ei ole ammattitaitoa ja jääty vanhaan kaavaan. Hyvä yritys tiloille tuettu proagrian neuvonta palvelu mutta melko hyödytön kun eivät loppujen lopuksi tiedä osa-alueestaan juuri mitään.”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- ”Valvonnan kohdistaminen eläinten hyvinvointiin eikä ikkunan leveyteen milleinäkään
- Hyvinvoinnin seuranta käymällä tilalla
- Valvonta ilman turhaa byrokratiaa / byrokratian vähentäminen
- Luomutuotannon lisääminen. Luomumenetelmien käytön laajentaminen.
- Luopuminen häkkituotannosta / parsinavettakielto / emakkohäkkikielto
- Tuottajien omasta jaksamisesta huolehtiminen / uupumuksen ennaltaehkäisy
- Viljelijöiden ja eläinten pitäjien osaamista ja motivaatiota tautien vastustamisessa tulee pyrkiä lisäämään tiedotuksen ja koulutuksen avulla.
- Kasviperäisten ravintotuotteiden tutkimuksen, kehittämisen ja innovointien tukeminen.
- Tukemalla eläinten lajinmukaista elämää, antamalla lehmien pitää sarvensa, possujen tonkia maata ja paranevat eläinten hyvinvointi huomattavasti.
- Kompostoimalla karjalanta, viljely viljelykierron avulla, hoitamalla maata ja maisemaa luonnonmukaisesti tai jopa biodynaamisesti saadaan elinvoimaisia rehukasveja eläimille ja ne sairastavat vähemmän, varsinkin jos pääsevät ulos ja voivat valikoida tutuilla laitumilla itse ruokansa.”

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- *”Valvonnan keventämiseksi huomioidaan elinkeinon omat laatujärjestelmät ja omavalvonta.*
- *Eläinten hyvinvointia edistämällä vähennetään myös antibioottien käyttötarpeita.*
- *Tässä asiassa olisi hyvä ottaa huomioon luomun hyviä käytäntöjä kaikille kotieläintiloille, jos päättäjillä riittää uskallusta....*
- *Eläinten hyvinvointia tulee ensisijaisesti parantaa uudella eläinsuojelulla.*
- *Myös läpi vuoden laiduntavat rodut pitää ottaa paremmin huomioon hyvinvointituessa. Kyseisten rotujen kasvattajat tekevät enemmän työtä valvonnan, kuivituksen, hajallaan sijaitsevien ryhmien vaativan logistiikan muodossa. Tukijärjestelmän pitäisi huomioida tämä ”näkymätön investointi” hyvinvointiin.*
- *Valvonta sellaiseksi, että esim mikäli eläinten hyvinvointia tarkastellaan, keskitytään niihin asioihin jotka siihen oikeasti vaikuttaa. Sellainen nipotus ”turhasta” pois.*
- *Kaikessa suunnittelussa ja toteuttamisessa oltava mukana sellaisia toimijoita, joilla on käytännön kokemusta alkutuotannosta. Mieluiten aktiivimaaseutuyrittäjiä.”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- *”Konkreettisenä toimenpiteenä olisi jokaisen eläintuotantoketjussa toimivan huolellisuus ja asenteiden parantaminen (suojavaatetus, hygienia jne.). Toki taudit voivat siirtyä myös oireettomien eläinten mukana.*
- *Eläinten elinolot pitää pystyä näyttämään kaikille avoimesti ja pitääkin tuoda esille enemmän. On huolestuttavaa kuinka etääntyneitä olemme nykyään ruuan alkuperästä. Voisi kuulua ihan peruskoulun opetussuunnitelman että käydään maatilalla katsomassa mistä ruoka tulee.*
- *Palkitaan tiloja, joissa eläimet saavat olla vapaana, eikä lukittuina karsinoidiin tai päästään kiinni ison osan vuodesta. Muutkin eläimet elävät onnellista elämää, kuin vain luomut, mutta sellaiset tilat eivät saa mitään lisätukia. Luomuun ei kiinnosta liittyyä älyttömien paperisotkujen takia, mutta järjestelmällisempi eläinten hyvinvointi voisi kiinnostaa moniakin.*
- *Suhtautuminen eläimiin: ei teollisuutta vaan kiitollisuudella ja kunnioituksella kohdeltuja yhteistyökumppaneita.*
- *Naseva pakolliseksi eläintiloilla. Vähintään vuosittaiset tilakäynnit tukemaan tuottajia eläinten hyvinvointiin liittyvissä asioissa.”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet !!!

- *”Eläinten hyvinvointia tulisi kehittää mm. lisäämällä porsaiden kastrointi lainalaiseksi ja kehittämällä aktiivisesti hormonikastroinnin vaihtoehtoja. Vasikoiden nupoutuksessa tulisi olla riittävä kivunlievitys ja navetoissa tulisi olla ”yhteisemoja”, jotka pitävät allaan vasikoita. Näin vasikoiden sosiaalinen emotarve täyttyisi.*
- *Eläintuotannosta puhuttaessa ”turhasta” tuotannosta tulisi päästä pikaisesti pois; kukkopoikien silppuaminen on suunnatonta hukkaamista - sukupuolen seulominen jo ennen syntymää tulisi olla vaihtoehto tai alkaa järjestelmällisesti kehittämään kukkopojoille suurempia markkinoita. Sama pätee myös vuohituotannossa kilipukkeihin; vuohen lihan markkinointia tulee edistää, jotta kilipukit eivät kuole nuorina ”turhaan”.*
- *Markkinahäiriöt logistisessa ja aikataulutetussa sikatuotannossa on tuhoisia; on moraalitonta, jos sikoja joudutaan dumpaamaan markkinoille tai viemään polttoon. Nautoja ja muita tuotantoeläimiä pitäisi saada teurastaa tilalla omaan käyttöön.*
- *Eläimille tulee turvata riittävä liikkumatila (mm. emakkohäkeistä tulee päästä eroon) ja uusi eläinsuojelulaki täytyy saattaa viipymättä loppuun asti. ”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- *”Eläinsuojelulaki valmiiksi ja siihen häkkiporsituksesta ja parsinavetoista luopumisen aikaraja.*
- *Eläinten parempia hoito-oloja edistävien rakennusratkaisujen tukeminen investointitukijärjestelmässä, luomueläinten kotieläinrakennuksiin erityishuomio*
- *Tukia myös pienempien korjausten tekemiseen, ei vain isoihin peruskorjauksiin.*
- *Ympärivuotisten ulkotarhojen rakentamiseen tukea kaikkien tuotantosuuntien rakentamiseen.*
- *Tuet oikeasti eläinten hyvinvointiin satsanneille, eikä niille jotka pesevät epäeettistä tuotantoa tukitarkastusten ajaksi jollain kikkakonsteilla.*
- *Eläintautien vastustukseen hyvällä alulla ett:n hanke, siihen aiheeseen lisää paukkuja ja ehkä vähän keppiäkin, ellei leväperäinen toiminta eläinten siirroissa ym. muuten ota laantuakseen.*
- *Tukia ainoastaan eläinten hyvinvoinnin lisäämisestä yli minimivaatimusten.*
- *Tukipolitiikka entistä kannustavammaksi hyvinvoinnin edistämisen suhteen.*
- *Eläinsuojelulain tehokas ja pikainen uudistaminen”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- *”Eläinten hyvinvoinnista: Eläimet pitää hoitaa hyvin, mutta säädöstöä laadittaessa pitäisi olla joku tolkku ja muistaa, että tuotantoeläimet ovat tuotantoeläimiä. Ja tarkastuksissa katsoa, että voiko eläin hyvin sen sijaan että mitataan mittanauhalla karsinan tai ikkunan kokoa.*
- *Eläinten hyvinvoinnin kohdalle nostaisin myös lomitussjärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen. Myös pienillä tiloilla - ja sivutoimisilla karjankasvattajilla.*
- *Kasvien osalta kasvintuhoojien ennaltaehkäisy: Kyllähän valiotaimituotannon kutistaminen (No Luken päätöshän se oli) oli karhunpalvelus puutarhasektorille.*
- *Ei saa tehdä järjestelmästä liian monimutkaista. Tukivalvonnoissa inhimillisyyttä enemmän mukana. Ei voi joku karsinan tilavuus tai sikojen ruokintpöydän leveys olla milleistä tai senteistä kiinni. Pitäis katsoa asioita maalaisjärjellä eikä sillai että viljelijä on suurrrrikollinen jos tukia hakee ja varsinkin jos sanktioita tulee. Sanktioiden kohtuullisuus. Koko kesän ja loppuvuoden aina seuraavaan tukihakuun saa pelätä onko tehnyt virheitä tukihaussa tai onko kaikki hyvinvointituen ehdot ja lisäehdot noudatettu vai onko jotain oleellista unohtunut. Välillä miettii mitä järkeä koko hommassa on kun meitä näin syytetään kaikesta.”*

4. Eläinten hyvinvointia parantavat toimenpiteet

- ”1. Kohdennetaan toimenpiteet hyvinvoinnin kannalta kriittisimpiin kohteisiin.
- 2. Kannustetaan luopumaan tuotannosta olosuhteiltaan vanhentuneissa tuotantotiloissa
- 3. Kiinnitetään huomio eläinten todettuun hyvinvoinnin tilaan millimetrimitan ja teknisten ratkaisujen sijaan. Parsinavetassakin lehmät voivat voida hyvin, kun pääsevät päivittäin ulkoilemaan eikä tarvitse kilpailla ruuasta ja tilasta vahvempien kanssa. Pienikokoiset eläinrodut eivät tarvitse yhtä paljon tilaa kuin isokokoiset jne.
- Koko teollinen eläintuotanto pitäisi lopettaa. Eläimiä ei missään tapauksessa saa käyttää vientiedellytysten kehittelyyn. On siirryttävä pääasiallisesti kasvispohjaiseen ruokaan ja eläimiä oltava ruuantuotannossa vain äärimmäisen vähän.
- Panostetaan kestäväan kotieläintuotantoon, joka ei tarkoita tuotannon jatkuvaa tehostamista aina vain suurempiin yksiköihin. En tiedä keinoja vaikuttaa konkreettisesti tähän, mutta ajatus ja todellisuus siitä että suuri yksikkö tuottaa enemmän ja on automaattisesti parempi ja eläinten hyvinvoinnin huomioiva, pitää saada muuttumaan.”

5. Tuetaan kotimaisen kalan pääsyä kuluttajan ostoskoriin

- *”Tuotantoketjun vaatimuksia kotimaisessa tuotannossa pitää laskea. Hygieenia ja kylmäketju vaatimukset ovat järjettämiä, kun samaa ei vaadita ulkomaalaiselta tuotteelta.*
- *Luonnonkala eroteltuna säkkikalasta*
- *Hinta on oltava kilpailukykyisempi, niin ostaminen lisääntyy.*
- *Tässä pitäisi tukea viljelijää jotta kalan hintaa saisi alemmas, mutta tuotanto kuitenkin kannattaisi. Ottaako kauppa viljelijän ja kuluttajan välistä taas 40 %siivun ja siksi hinta pompsahtaa! Kaupan katteet kuriin!*
- *Pitäisi kehittää esim. kalastus osuuskunta muotoisten pyyntirinkien, tai vastaavien yhtymien/yritysten muodostumista, ne saavat helpommin aikaan markkinakelpoisia eriä kalaa joko omaan jalostukseen, tai toimitettavaksi isommalle jalostajalle.*
- *Tutkimukseen ja tuotekehittelyyn lisää panostusta, mm.koulutus, kurssit, hankkeet, innovatiivisuus.*
- *Kalaviljelyn imagon parantamista. Kotimaisen kalan syömisen hyötyjen korostaminen (myös viljellyn kalan), selkeitä kamppanjoita missä näytetään ero päästöissä kotimaisen ja ulkomaisen kalan välillä.”*

6. Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyö-muotoihin

- ”Yhteistyölle olisi paljon tilaa, mutta ensin viljelijän päässä on saatava muuttumaan ajatus mm. siitä, että se on kingi, joka tekee kevätkylvöt nopeiten. Eli huomio taloudelliseen tulokseen eikä näennäistehokkuuteen, mikä tulee mm. isommasta traktorista, suuremmasta lannoituksesta jne...
- Kuluttajan ja tuottajan välistä kanssakäymistä on lisättävä todella paljon. Se on tae sille, että kuluttaja alkaa arvostamaan suomalaisia tuotteita ja sille, että tuottaja ymmärtää miten erilaisia tarpeita on. Asiakaslähtöisyyttä lisää ja on muistettava, että peruna laarissa ei ole tuote. Se on tuote vasta sitten kun se on varastoitu, lajiteltu, pakattu, markkinoitu, myyty, kuljetettu jne... eli se on tuote, vasta kun se on käyttäjän pöydällä ja siitä tehdään ruokaa. Pienetkin tuottajat pääsevät markkinoille yhteistyöllä.
- Vaikka ravintoloitsijana tykkään käyttää lähituottajien tuotteita, niin se on tosi työlästä. Tilata yhtä yhdestä, toista toisesta paikasta, tavaran vastaanottokerrat lisääntyvät, laskuja on maksettava useampi ja kirjanpitäjälle joutuu maksamaan myös enemmän. Tukku on helppo, mutta niistä ei vaan tahdo saada kaikkea.
- Tuottajat eivät myöskään ymmärrä, että he eivät voi saada kaupalta tai ravintolalta samaa hintaa, millä he myyvät tuotetta suoraan kuluttajille. Meidänkin on elettävä. Tuottajien ymmärrystä markkinoista ja kaupankäynnistä on lisättävä.”

6. Kannustetaan tuottajia uusiin yhteistyö-muotoihin

- *”Yhteisten viljelykiertojen järjestämisen helpottaminen tukioikeussompailuja yksinkertaistamalla.*
- *Koulutetaan maatalousalalla opiskelevat ymmärtämään yhteistyön edut.*
- *REKO- ja torikaupan sekä kuluttajille suoraan myynnin helpottaminen ja sääntöjen yksinkertaistaminen ja sääntelyn poistaminen.*
- *Amerikan malliin ja etelä-euroopan tyyliin pienimuotoisen tuotannon vapauttaminen liiallisesta säännöstelystä ja rajoituksista.*
- *Pienten lähiruokapuotien syntyminen estyy liian tiukalla säännöstöllä.*
- *Luodaan mahdollisuuksia tuottajille tavata toisiaan jonkin rajatun teeman parissa, jotta yhteistyöverkostoja voi syntyä.*
- *Olemassa olevat hyvät esimerkit vielä kirkkaampina esille ja malliksi muille.”*

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- ”Ympäristökorvauksen, kuten muidenkin tukien sanktioinnin pitäisi olla nykyistä ”armollisempaa”: eli ensimmäisellä kerralla puutteista tulisi vaan ”moitteita” ja kehotus korjata asiat kuntoon. Ja jos asioita ei sitten korjattaisi, niin sitten lähtisi tukileikkurit leikkaamaan. Sinällensä en kannata lusperointia eli kaikkien pitää noudattaa yhteistä sääntöjä, mutta virheitä syntyy usein tahattomasti ja tukimenetykset voivat olla kohtuuttomia.
- Lannoitusasioissa toivoisin myös väljyyttä. Käytännössä esim, karjanlannan levittäminen kilon (ravinteiden osalta)tarkkuudella on käytännössä hyvin vaikeaa. Ja jos papereissa on vaikkapa puolen kilon typpiylitys, niin rapsuja tulee.
- Karjanlannan käsittelyn yksityiskohdat, esim. lastausalueen pinnasta, voisivat olla vähemmän yksityiskohtaisia.
- Ympäristökorvausjärjestelmää on yksinkertaistettava.
- On perustettava taho, joka ratkaisee/kohtuullistaa valvonnassa syntyneitä kiistoja. Tällä hetkellä alkutuottaja on maaorjan asemassa suhteessa hallintopykäliin.
- Syysilmoitusmenettely toteutetuista toimenpiteistä laajemmalti käyttöön. Mikäli aiotut toimenpiteet on toteutettu ja ovat onnistuneet korvaus ilmoitusten perusteella. Helpottaisi myös henkistä painetta kasvukauden aikana.”

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- *”Otetaan maalaisjärki käyttöön ja kuullaan laajasti viljelijöitä valmistelussa. Yksittäisten toimenpiteiden sijaan huomio pitäisi kohdistaa vaikutusten kokonaisuuteen, jolloin yksittäinen mittaustulos ei johda kohtuuttomiin seurauksiin, jos kokonaisuus on kuitenkin ympäristöystävällinen*
- *Otetaan uudelleen käyttöön EU-jäsenyyden alussa tehty tilakohtainen ympäristösuunnitelma, jolla kartoitetaan juuri ne kohteet, joihin panostamalla kunkin tilan ympäristövaikutukset saadaan optimoitua.*
- *Mitoitetaan korvaustasot alusta asti realistiselle tasolle ja jätetään riittävä pelivara mahdollisille lisätoimenpiteille. Nykyisen järjestelmän suojavyöhykekorvauksen jokainen täysjärkinen ymmärsi olevan täysin ylimitoitettu ja varsinkin tilanteessa, jossa viljantuotannon kannattavuus on surkea.*
- *Perustellut ja molemmin puolin sitovat linjaukset. Nyt esimerkiksi kasvipeitteisyyden määritelmää muutettiin ensimmäisen vuoden jälkeen niin, ettei esim. viherlannoitusnurmi enää ollutkaan kasvipeitteinen, mutta glyfosaatilla käsitelty sänki ja kevytmuokattu pelto ovat. Maalaisjärki sanoo jotakin muuta. ”*

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- ”Selkokielisyyden lisäämistä hakuihin sekä yksinkertainen keino inhimillisten virheiden korjaamiseen ja oikaisuun ennen maksua.
- Kehitystyöhön mukaan voimakkaammin itse viljelijöitä sekä korvausjärjestelmään liittyvien tukipalvelujen tarjoajia, joille on kehittynyt kattava käsitys korvausjärjestelmän solmukohdista.
- Pitää luoda tilakohtainen (pelto ja metsät) CO₂- tase ilmastonmuutoksen laskentaan. Siis todella: tilakohtainen tarkastelu. Ei pellot, eläimet, metsät erikseen.
- Täydentävät ehdot pois kokonaan, ja jyvitetään tuki niin että tietyillä toimenpiteillä saat tietyn tuen - tarkistus vain näille toimenpiteille mistä maksetaan.
- Neuvonnan yhdistäminen valvontaan, niin että valvontakäynnit olisivat aina ensin neuvonnallisia, jolloin puutteet voisi korjata seuraavalle käynnille. Sanktio vasta jos havaittuja puutteita ei ole korjattu.
- Nykyinen järjestelmä on tehty Etelän osa-aikaisille viljanviljelijöille ja se on väärin.”

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- *”Eri tukien ja toimenpiteiden rinnakkaisvaikutuksia on pakko poistaa. Nykyinen tukijärjestelmä ei ole hallittavissa. Erilaisia prosentteja ja pienellä prääntätyjä lausekkeita on aivan liikaa.*
- *Pitää olla joustava mahdollisuus saada tukea toimenpiteestä vrt. nyt et saa tukea viherlannoituksesta tai saneerauskasveista, ellet ole v.2015 sattunut vetämään rasteja oikeisiin ruutuihin.*
- *Mukaan työryhmään viljelijäedustusta, jotka ovat mm. valvonnoissa päässet ihmettelemään näitä byrokratian kukkasia!*
- *tukivalvontojen kilpailutus ja yksityistäminen (vrt. katsastus)*
- *sika- ja siipikarjatuen perusteeksi tuotantopinta-alaperusteiseksi (vrt. kasvihuoneet), ei 10 vuotta vanhoihin eläinmääriin!*
- *tukikelpoisen ja tukikelvottoman pellon yksinkertaistaminen, kaikki mukaan tukikelpoisuuteen ja alennetaan tukea sen verran, pinta-aloissa siirrytään 10 aarin tarkkuuteen ja jätetään aarit pois! ”*

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- *”Poistetaan ympäristökorvausjärjestelmä. Jos toteutetaan täydentäviä ehtoja, toteutetaan jo pitkälle ympäristökorvausjärjestelmän vaatimuksia. Ympäristöä säästävän, suojelevan ja toisaalta sadontuotantoon tähtäävän viljelyn on aina toteuduttava. Yksi hehtaarituki. ELY:n maisemanhoidot ja perinnebiotoopit, ym. heidän omaksi järjestelmäksi erilleen peltoviljelyn aikatauluista. Yksi tukihaku, syksyllä. Valvotaan kasvukautena kasvit ja viljelyn tarkoituksenmukaisuus, viljelijälle paremmat mahdollisuudet noudattaa luonnon omaa rytmitystään viljelykasvien valinnassa. Tähdätään hyvään satoon eikä suurimpaan tukipottiin.*
- *Tuki pellon kasvukunnon parantamiseen hiilen määrää seuraamalla. lisääntynyt hiili antaa isomman tukipotin.*
- *Järjestelmän pitää kannustaa markkinakelpoisen sadon tuottamiseen*
- *Nyt suojavyöhykkeet ja ympäristöhoitonurmi jumittavat peltomarkkinoita ja nostavat maan hintaa, koska eläköityvät viljelijät eivät halua luopua pelloista.”*

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- *”Ympäristökorvausjärjestelmän tulee pohjautua tutkimustietoon. Valittavissa menetelmissä tulee paremmin huomioida maamme monimuotoisuus ja alueelliset tarpeet nykyistä paremmin - esim tulva-alueet, jokisuistot, Järvi-Suomen olosuhteet.*
- *Tulee myös kyseenalaistaa tavoite luoda ympäristökorvaus-järjestelmästä niin laaja, että maksimaalinen määrä tuottajia siihen osallistuu - tämä on johtanut tukitasojen alentumiseen ja siihen, ettei monellakaan toimenpiteellä ole käytännön merkitystä monella tilalla.*
- *Nykyinen ympäristötukijärjestelmä antaa viljelijälle toimenpideperusteisen tuen, vaikka toimenpiteiden vaikuttavuus vaihtelee voimakkaasti esim. maantieteellisen sijainnin, pellon kunnon ym. mukaan. Ympäristötukijärjestelmää on kehitettävä enemmän suoritusperusteiseksi: saavutetuista tuloksista maksetaan.*
- *Koko ohjelma kannattaisi rakentaa ekosysteemipalveluiden pohjalle. Ympäristökorvausta tulee kehittää ympäristövaikutuksiltaan tehokkaammaksi. Kaikille viljelijöille tarvitaan ympäristöllinen minimitaso (täydentävät ehdot) vaikka ympäristökorvauksella palkittaisiin niitä jotka tekevät enemmän.”*

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- ”Ympäristökorvausjärjestelmä on tarpeettoman yksityiskohtainen ja monisäikeinen. Se poikkeaa täydentävien ehtojen asettamista säädöksistä ja aiheuttaa näin päällekkäistä sääntelyä. Vaikka monimutkaisella ympäristökorvausjärjestelmällä on varmaan pyritty takaamaan se, ettei tukea makseta vääristä asioista, on sen noudattaminen, valvominen ja korvauksien maksaminen järjettömän vaikeaa ja kohtuutonta. Siellä on paljon hyvää, mutta hyvin paljon asioita, joita olisi helppo pyyhkiä pois. Kolme sanaa: yksinkertaistaminen, selkiyttäminen ja ymmärrettävämpi.
- Olisi hienoa, jos ympäristökorvauksesta aiheutuvien rahallisten sanktioiden määrän pystyisi edes arvioimaan - nyt se ei onnistu ja sotii vakavasti viljelijän oikeusturvaa vastaan.
- Ympäristökorvausjärjestelmää on kehitettävä siihen suuntaan, että se sallii vilejlijälle useamman toimenpiteen yhtäaikaisen toteuttamisen lohkolla.
- Ympäristökorvausjärjestelmässä pitäisi ottaa paremmin huomioon funktionallinen ekologia ja biodiversiteetti mm. villipölyttäjien ja peltolinnuston suojelu. Kukkivat kasvit, jotka tuottavat ravintoa pöyttäjille, ovat usein sopivia ravintokasveja myös luontaisille vihollisille (loispistiäiset, kukkakärpäset, leppäpirkot jne.)”

7. Ympäristökorvausjärjestelmän kehittäminen

- *”Nyt viljelijöiden huomio ja energia menee paperien ja hakemusten kirjaamiseen eikä ensi luokkaisen tuotteen tuottamiseen*
- *Termistön ja sääntelyn yksinkertaistus. Monesti ehdot on tulkinnanvaraisia tai liian monimutkaisia poikkeuksineen. Lisäksi sääntöjä muutetaan usein vaikka sitoutumista vaaditaan vuosiksi. Tukijärjestelmän pyörittäminen virkamiehineen on liian kallista. Esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden käytön tarkka valvonta on käytännössä mahdotonta. Aineille, joiden käyttöä halutaan oikeasti rajoittaa voisi määrätä haittaveron (esim. glyfosaatti).*
- *Tukijärjestelmä pitäisi rakentaa myös verotuksen keinoin . Verotuksessa olisi helppo puuttua haitallisiin asioihin ja taasen helppo suosia kannatettavia. Samaten tuoteverotuksella on helppoa puuttua kuluttajien kulutuskäyttäytymiseen.*
- *Investointi- ja kehitystukia PAIKALLISEEN ravinteiden kierrätykseen. Neuvonta ja kuluttajavalistus ravinnekierron pitämiseksi puhtaana.”*

8. Ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotannon tutkimus ja tuet

- *”Härkäpapu on tulossa voimakkaasti kotimaiseen elintarviketuotantoon. Ongelmana on kotimaisen raaka-aineen saatavuus. Viljelyyn korotetut tuet, jotta määrät saadaan kasvuun. Herne-, härkäpapu-, kaura- ja apilatimotei luomun peruskierroksi.*
- *Informaatio viljelijöille. Omakohtainen esimerkki: HAMK Mustialassa, jossa opiskelen ja jossa asiaa tutkitaan, härkäpavut ja herneet kotieläinten ruokinnassa ovat lähestulkoon jokaisen huulilla, kuten myös sen suunnan tuottajilla. Kotikunnassa Kouvolassa ja lähialueilla taas kukaan ei edes osaa ajatella koko asiaa, kun täällä siitä ei puhuta eikä sen eteen tehdä julkisesti mitään.*
- *Omaa kasvinjalostusta ja lajiketutkimusta sekä viljelymenetelmätutkimusta erityisesti luomutuotannon menetelmin toteutettavasta palkokasvien viljelystä. Hyönteisravinnon kasvattamisen edistämiseen myös lainsäädäntötukea siis sallituksi tuotantotavaksi, jota koskevat niin oikeudet kuin velvollisuudetkin vastaavasti kuin kasvi- ja eläintuotteiden elintarviketuotantoa.*
- *Tukijärjestelmä muuttuu jatkuvasti ja tulkinnat ovat erilaisia eri maakunnissa ja eri vuosina.*
- *Viljelyvarmojen valkuaiskasvilajikkeiden kehittäminen, jotta myös Etelä-Suomen pohjoispuolella voidaan viljellä niitä.”*

8. Ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotannon tutkimus ja tuet

- *”Kasvinjalostuksella Suomeen sopivia lajikkeita. Neuvonnan kautta valkuaistuotannon osaamista, viestiä ja vertaiskokemuksien levittämistä viljelijöille.*
- *Kasvinjalostuksella Suomeen sopivia lajikkeita. Neuvonnan kautta valkuaistuotannon osaamista, viestiä ja vertaiskokemuksien levittämistä viljelijöille.*
- *Rehuomavaraisuus kotimaisesta valkuaisraaka-aineesta olisi optimaalista ruokaturvallisuuden turvaamista, mutta myös taloudellinen mahdollisuus. Eettinen ja ekologinen rehuntuotanto on jatkossa yhä tärkeämpää.*
- *Lisätään kotimaisen kasvivalkuaisen tuotantoa rehukäyttöön (tukea tai hintaa) mm. herne, härkäpapu. Typensitojakasvit nurmituotannossa: myös omia kasvijalostus eikä vain tuontilajikkeet*
- *Kotimaisen herneen, härkäpavun ja lupiinin viljelyn ja kuluttajakäytön ja ammattikeittiökäytön edistäminen: luodaan toimitusketjuja tiloilta ammattikeittiöihin ja kuluttajille. Lisätään tietoisuutta kotimaisista valkuaislähteistä. Selvitetään härkäpavun käyttö; voidaanko esim. kuorittua härkäpapua käyttää liottamatta ruuanvalmistuksessa. ”*

8. Ruoka- ja rehuvalkuaisen tuotannon tutkimus ja tuet

- *”Suomalaisen kasvinviljelytutkimuksen on oltava paremmin ajan hermoilla, esim. härkävavun viljely kasvaa ja eri nurmikasviseosten käyttö yleistyy, mutta kasvinjalostus ja kasvien testaaminen Suomen olosuhteisiin ovat lapsen kengissä.*
- *Ruoka- ja rehuvalkuaisen kotimaisen tuotannon kasvattaminen on erittäin tärkeää omavaraisuuden, ruokaturvan ja tuotannon kestävyyskannalta. ”*

9. Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä

- *”MMM ja Arktiset aromit koordinoimassa luonnontuotteiden vientiä ja jalostusasteen kasvattamista kotimaassa. Kun markkinat nähdään myös suomalaisten houkuttelevina, lisääntyy innostus sitä myötä luonnontuotteiden keruuseen ja arvostukseen. Myös markkinointia vientiä varten tarvitaan lisää. Apuna Ford From Finland.*
- *Tässäkin luomu etunenässä eli metsien luomusertifiointin lisääminen, kerääjien kouluttaminen ja luonnontuotteiden tuotteistaminen käyntiin ja pian!*
- *koko suomi taajamia ja selvästi saastuneita kohteita lukuunottamatta luomukeruualueeksi*
- *Neuvoja luonnontuotteiden keruuseen ja hyödyntämiseen.*
- *Tällä hetkellä biotalouden nimissä ollaan hakkaamassa sellaisella vauhdilla metsiä, että koko luonnon tuotteiden keruun mahdollisuus tuntuu olevan uhattuna!*
- *Opiskelen Osaralla luonnonvaratuottajaksi ja ala on nousussa. Koulun on paljon hakijoita ja alalle halutaan (Tosin johto meinaa muuttaa koulun eläinhoivakouluksi ja luonnonvaratuottajaopiskelijoiden jatkojalostuskurssit on lopetettu kesken opiskelun, mikä tuntuu kummalta)”*

9. Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä

- *”Meidän superfoodit pärjäisi maailmalla loistavasti, jos siihen annetaan mahdollisuudet. Viime keväänä yritin selvittää luomukeruualueita, mutta eihän niitä saanut mistään, vaikka niitä niin kovasti mainostettiin ja kampanjoitiin. Itse olisin valmis pyörittämään keruuverkosta ja yritystä, mutta kenelle niitä myisin? Kanavia siihen kiitos!*
- *Koulutus ja tiedotus yms tuntuu olevan vielä lapsenkengissä. Hopi hopi, jottei jäädä junasta!*
- *Tarvitaan luonnontuotteiden ja luomualan neuvontaa ja pienyritystoimintaa lisäävää neuvontaa, tuotekehitystä tukevaa tutkimusta.*
- *Siirryttävä pois keruutaloudesta luonnontuotteiden osalta - kehitettävä aktiivisen tuotannon menetelmiä ja keruuteknologia. Metsät nähtävä ja niitä kehitettävä alueina joissa voi olla suunnitelmallista elintarvikkeiden tai niihin rinnastettavissa olevien tuotteiden aktiivista ja suunnitelmallista tuotantoa - viljelyä tai puoliviljelyä metsässä (marjat, sienet, puuvedet ym.).*
- *korkeanteknologian maan Suomen on keruuverkkojen sijasta panostettava marjojen tuotannon osalta panostaa keruuteknologian kehittämiseen. ”*

9. Tehostetaan luonnontuotteiden hyödyntämistä

- *”Viestinnän ja hintakilpailun keinoin elvytetään paikallisten into lähteä poimimaan marjoja ja muita luonnontuotteita kotimaisen teollisuuden tarpeisiin.*
- *Luomukeruualueet laajasti hakuun ja esille.*
- *Keruuverkostojen luominen erityisen tärkeää.*
- *Tässä pitäisi ehdottomasti EVIRAN purkaa kummallisia sääntöjä terveysvaikutuksista ja muusta höpinästä, joka ei ota huomioon miten perinteisesti on käytetty yrtejä lääkinnässä ja ruoanlaitossa. Me tarkastamme itsemme varattomiksi ja jäämme jälkeen kehityksessä. Nyt jo on tapettu paljon kotitarveviljelyä ja muuta, kun se on liian vaikeaa toteuttaa.*
- *Otetaan luonnontuoteturssit peruskoulujen opetussuunnitelmaan.*
- *Etsitään uusia ja unohdettuja tuotteita suunnitelmalliseen ja taloudellisesti järkevään keruuseen ja tuotantoon. ”*

10. Riskien hallinnan parantaminen vedentuotantoketjussa

- ”Suodausjärjestelmistä pidettävä huolta
- vesiputket tulee vaihtaa ajan kuluessa
- Vedenpuhdistamoiden kunnossa pito
- Tukea vesitutkimukselle ja innovaatioille, tekniikan kehittämisele ja digitalisaation hyödyntämiselle.
- Nurmitalous ja nurmen jalostaminen lihaksi ja maidoksi on erittäin tärkeää myös vesiensuojelun kannalta. Nurmet sitovat ravinteita ja estävät eroosiota meidän tuhansien järvien maassamme.
- Kalatalouden lääkkeiden käyttöön huomiota.
- Varasuunnitelmat mahdollisien vesihuoltoon kohdistuvien sabotaasien varalle.
- Suomen vesiasiantuntijat ja turvallisuuden riskianalyttikot saman pöydän ääreen.
- kloorin käytöstä tulisi luopua.
- Vedenpuhdistamojen ohijuoksutukset on lopetettava.
- On kehitettävä mikroroskien ja lääkejäämien suodattamista.
- Pohjaveden pilaamisesta yrityksille ja muille toimijoille kovemmat sanktiot.
- Pidetään vesijohtoverkosto kunnossa.”

11. Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

- ”Kalankasvatus on maailman nopeimmin kasvava ruuantuotantosektori. Suomella on erinomainen potentiaali kehittyä kalankasvatusmaana. Kylmän ilmastomme vuoksi kalankasvatusmahdollisuutemme ovat lähtökohtaisesti etuoikeutetut maailman mittakaavassa, mutta jos Suomi ei laajenna, kasvata ja ennen kaikkea kehitä alaa, on riskinä, että jäämme jälkeen globaalia kasvua tukevista tavoitteista.

Kalasta on jo nyt pulaa, eikä kalastuksen avulla sitä saada lisää. Kalankasvatuksella voidaan turvata kotimainen kalansaanti tulevaisuudessa. Suomessa olisi mahdollista kasvattaa huomattavasti enemmän kalaa ja tuottaa sitä myös vientiin ja näin lisätä työpaikkoja sekä nostaa kalan vientitasetta. Kansantalouteen syntyy taloudellista hyötyä eniten, jos kalankasvatustuotanto kasvaa kansallisen vesiviljelystrategian mukaisesti. Tuotannon lisäys kymmenellä miljoonalla kilolla olisi Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan arvoltaan noin 40 miljoonaa euroa ja loisi rannikolle noin 400 uutta työpaikkaa. Kerrannaisvaikutuksineen tämä tarkoittaisi noin 120 miljoonaa euroa ja noin 1 400 työpaikkaa.

Kalan tuottamisessa on huomioitava tasapuolisesti kaikki tuotantomuodot. Toistaiseksi kiertovesitekniikka on liian kallis ruokakalantuotantoon. Luonnonvarakeskuksen mukaan kirjolohen poikasten ja arvokkaampien kalalajien kasvatus maalla olevilla kiertovesilaitoksilla on kannattavaa, mutta nykyisiä määriä lohta ja kirjolohta voi saada vain merilaitoksista.

Ympäristö- ja lupaviranomaiset pitäisi saada ymmärtämään kalankasvatuksen merkitys suomalaisessa ruuantuotannossa. Vaikutusten siirto ulkomaille ei ole ympäristövastuullisuutta. Ekoteko on kehittää omaa tuotantoa. ”

11. Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

- *”Brändätään suomalainen kala.*
- *Kehitetään kaikki kalalajit ruokakaloiksi kelpaaviksi raaka-aineiksi ja tuotteiksi.*
- *Tehdään kotitarvekalastuksesta arvostettu harrastus kaikille perheille.*
- *Kalankasvatuksen ympäristöluvut myönnettävä toistaiseksi voimassaolevina ja lupaprosessia nopeutettava.*
- *Vastaava kuin kotimaisen kalan pääsyssä kuluttajan ostoskoriin. Tuotantoketjun vaatimuksia kotimaisessa tuotannossa pitää laskea. Tällä tavalla päästään lähemmäksi kilpailukykyistä toimintaympäristöä. Tai vaaditaan samat todistetut toimintatavat ulkomaalaisilta tuotteilta.*
- *Suomen kalatalous on alamaissa ja uusia kalastajia ei ole juuri tullut. Kalastajat eläköityvät ja jatkajia ei ole. Tämä on keskeisin ongelma, johon pitää löytää ratkaisuja. Työergonomian ja työssäjaksamisen parantaminen, erilaiset uudet rahoitusinstrumentit tarvittavien investointien toteuttamiseen. Byrokratian karsiminen siten, että suorakauppa ja kalastajien asema elintarvikeketjussa suhteessa kauppaan ja teollisuuteen paranee”*

11. Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

- *”Kalastajien verkkoja tuhoavien hylkeiden määrää reippaasti vähennettävä luonnonsuojelijoiden vastustuksesta huolimatta. Suomessa muutoinkin ns. luonnonsuojelijat/viherpiipertäjät ovat saaneet liian suuren vallan, ja puuttuvat mielipiteillään ja vaatimuksillaan toisarvoisiin asioihin tuottaen elinkeinonharjoittajille ja muille kansalaisille suurta haittaa.*
- *Suuri virhe myydä suomalaisten kalastusoikeuksia virolaisille!*
- *Kalanviljely elinkeinona kärsii voimakkaasti huonosti hoidetusta ympäristölupamenettelystä.*
- *Lupakäytäntöjen kehittäminen ja kalatalouden edistäminen osaksi viranomaistoimintaa.*
- *Ylikalastettujen kalakantojen käyttö omassa maassamme tulisi tiedotusta lisäämällä jne saada minimoitua.*
- *Särkikalojen käyttöä tulisi tukea, jotta uusi sukupolvi omaksuu uudet tottumukset.*
- *Uusia keksintöjä tarvitaan esim. pikkukalan käsittelyyn ja jalostukseen.”*

11. Kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

- *”Kalankasvatus/vesiviljely; sujuvoitetaan ympäristölupamenettelyjä. YM:n alaisuudessa on jo pitkään selvitetty mahdollisuuksia keventää kalankasvatuksen ympäristöluvitusta esimerkiksi ilmoitusmenettelyyn siirtymällä. Kalankasvatus on osa ruuantuotantoa ja vaikuttaa suoraan kalanjalostuksen toimintaedellytyksiin. Lupamenettelyä ja sen kestoja on kehitettävä nopealla aikataululla. Lupamenettelyistä tulee siirtyä nopeampaan ilmoitusmenettelyyn tai ainakin varmistaa, että lupamenettely mahdollistaa kannattavan liiketoiminnan, toiminnan kasvun ja pitkäjänteisyyden (ei nykyisenlaisia määräaikaista lupia)*
- *Kalanjalostus tulee saattaa samalle viivalle muun elintarviketeollisuuden kanssa. Vuoden 2016 hallitusohjelman toimeenpanon yhteydessä linjattu: ”Valtionavustuksesta yritystoiminnan tukemiseksi annettua lakia (9/2014) muutetaan siten, että se mahdollistaa kalanjalostusteollisuuden tukemisen. Valmis 1/2017.” Ko. muutosta ei ole sovitusta huolimatta toteutettu, vaan edelleen 16.6. asti lausunnolla olevassa aineistossa esitetään, että edellä oleva laki 9/2014 kumotaan ja tilalle esitetyn lain (alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluiden rahoittamisesta) 4 § 2 momentissa rajataan ulos edelleen kalastuotteiden jalostus.*
- *Kalatalouden arvoketjua tulee tarkastella kokonaisuutena ja selvittää, miten toimintaedellytyksiä tehokkaimmin ja nopeimmin voidaan parantaa sekä millainen arvoketjun kilpailukyky on suhteessa esim. muihin pohjoismaihin.”*

Paikallinen, lähi-

- *”Turhat vaatimukset Suoramyyntiä helpotettava. Miksi täällä tarvitsee kalliit hyväksytyt ja valvotut tilat siihen, että saat myydä vaikkapa kyläyhteisölle itse teurastamasi eläimen lihaa, samalla kun eteläeuroopassa eläimien ruhot paloitellaan kauppahallissa tiskillä ja myydään asiakkaille suoraan?”*
- *Tehokasta suoramyntiä Suoramyyntiä pitää helpottaa. Viinit ja oluet samoihin kauppoihin elintarvikkeiden kanssa. Tukevat toisiaan.*
- *Julkiset hankinnat Tavalla tai toisella pitäisi huolehtia siitä, että pienet(kin) paikalliset yrittäjät voisivat jättää tarjouksensa kunnallisten keittiöiden tarjouskisaan. Ja että kun hankitaan ulkomaisia raaka-aineita (esimerkiksi vaikkapa broileri), niin niiden tuotannossa on täytettävä samat vaatimukset kuin kotimaiselle tuotannollekin on.*
- *Järkeä logistiikkaan Esim. Reko on suoramyntitapana hyvä juttu, mutta tavaroiden kuljettamiseen liittyy joku säädös. Eli että esim. minä en voisi viedä naapurin tuotteita Reko-jakoon ilman, että olen joku ammattiautoilija tai rekisteröitynyt ... jotakin. Se että naapurukset ajelee peräkkäin vaikkapa tuonne Reko-jakoon, ei ole millään muotoa kestävä, ei sen enempiä ekologisesti kuin ekonomisestikaan.”*

Paikallinen, lähi-

- ”Suoramyynti suoramyynnin lisääminen. Elintarvikebyrokratian purku näiltä osin. Keski-Euroopassa paljon matkailleena pitää vaan edelleen ihmetellä miksi Suomessa on vedetty kaikki elintarvikemyynti suoraan kuluttajille niin hirveän monimutkaiseksi ja vaikeaksi. Tällä nykyjärjestelmällä ruokitan vain suuria kauppaketjuja.
- Myynti suoraan tilalta Pitäisi tehdä helpommaksi myydä suoraan tilalta tilan omia tuotteita kuten maitoa, vihanneksia, lihaa, leivonnaisia. Kesäasukkaiden kansoittamassa kunnassa uskon että kyläläiset ostaisivat mieluusti suoraan tilalta mahdollisimman monenlaisia tuotteita jos lainsäädäntö olisi toisenlainen.
- Yhteistyö ja vuorovaikutus keskiöön Lähiruoka määritellään yleensä sen mukaan, miten kaukana kulutuspaikaasta se on tuotettu. Mutta se ei ota kantaa logistiikan tehokkuuteen eli lähiruoan logistinen ketju saattaa olla paljon tehottomampi hiilijalanjäljen näkökulmasta kuin keskusliikkeiden logistiikka. Viljelijöiden kannattaisi hakeutua enemmän yhteistyöhön kuluttajien kanssa, on turha odottaa vuotta tulevaksi Mooseksen luo. Tuottajarenkaat, jalostusringit, markkinarenkaat yms. Näitä tarvitaan lisää. Viljelijän on opittava ymmärtämään, että myös logistiikka on osa hänen tuotettaan. Sekä se, että toimitukset ovat täsmällisiä, laatu sitä, mitä on sovittu jne... Lähiruoka olisi saatava helpommin lähikauppojen hyllyyn, sillä harvalla kuluttajalla on aikaa lähteä niitä esim. tilalta tai lähiruokapuodeista ostamaan. Ne on saatava helposti ja nopeasti kotimatalla töistä.”

Yhteistyö

- ”Viljelijä yhteistyö yhteinen lähettämö josta useamman viljelijän tuotteet lähtevät markkinoille.
- Yhteistyö ja vuorovaikutus keskiöön Lähiruoka määrittää yleensä sen mukaan, miten kaukana kulutuspaikasta se on tuotettu. Mutta se ei ota kantaa logistiikan tehokkuuteen eli lähiruoan logistinen ketju saattaa olla paljon tehottomampi hiilijalanjäljen näkökulmasta kuin keskusliikkeiden logistiikka. Viljelijöiden kannattaisi hakeutua enemmän yhteistyöhön kuluttajien kanssa, on turha odottaa vuotta tulevaksi Mooseksen luo. Tuottajarenkaat, jalostusringit, markkinarenkaat yms. Näitä tarvitaan lisää. Viljelijän on opittava ymmärtämään, että myös logistiikka on osa hänen tuotettaan. Sekä se, että toimitukset ovat täsmällisiä, laatu sitä, mitä on sovittu jne... Lähiruoka olisi saatava helpommin lähikauppojen hyllyyn, sillä harvalla kuluttajalla on aikaa lähteä niitä esim. tilalta tai lähiruokapuodeista ostamaan. Ne on saatava helposti ja nopeasti kotimatalla töistä.
- Kauppaketjut paikallisen ruoan ostajina ja myyjinä Paikalliset kaupat tehostaisivat yhteistyötä paikallisten tuottajien kanssa. Näin saataisiin tuotteille ”kasvot” ja ruoan arvostus lisääntyisi.”

Yhteistyö

- ”Markkinointiyhteistyö, logistiikka ja läpinäkyvyys Isompien myyntierien koostaminen yhteistyöllä - samalla saadaan myös parempi toimitusvarmuus. Markkinointi ja tuotteistaminen - askel kohti ammattimaisuutta. Rakennetaan toimivat sähköiset järjestelmät, joiden avulla ostajat ja myyjät voivat kohdata toisensa, tiedetään mitä halutaan ja mitä on tarjolla.
- Lähiruokayhteistyö Lähiruokayhteistyö, esim REKO-rinki
- Lähiruoan suoramyynä (tuottajalta suoraan kuluttajille) Tuottajien
yhteistyötä tulisi edistää esimerkiksi koordinaatioavulla lähiruoan suoramyynnin edellytysten parantamiseksi (esim. kuljetus- ja markkinointiyhteistyön lisäämiseksi ja erilaisten markkinointikanavien kehittämiseksi).
- Sopimustuotantoa ja tilausviljelyä Kaupalle pitäisi tavalla tai toisella luoda tahtotila kotimaisen ruuantuotannon ja tuottajien tasa-arvoisempaan kohtaamiseen ja aitoon kumppanuuteen. Kaupan ja/tai teollisuuden kanssa tulisi olla mahdollista tehdä sopimukseen pohjautuvaa tuotannon suunnittelua ja esisopimuksia. Kuluttajatutkimuksella tässä tärkeä sija.”

Kannustus ja tuet

- ”Lähiruokaa Pienten lähikauppojen väheneminen merkitsee suurien automarkettien lisääntymistä, asiakkaan kauppamatkan pidentymistä ja samalla kaupan ja asiakkaan suhteen heikkenemistä. Matkat alkutuottajalta ja leipomostakin pidentyy ja samalla tuottajan kasvat häviää. Kuljetusmatkojen pidentyminen aiheuttaa lisäkustannuksia, joka lisätään tuotteen hintaan, jonka loppupelissä maksaa asiakas. Tuoreuskin kärsii. Lähikaupat, jossa asiakas tuntee kauppaansa ja kauppias asiakkaan ostotottumukset, hävikki vähentyy. Niin kauppias kuin ostaja tuntee mm porkkanantuottajan ja tieto tuotteesta tulee nopeasti tuottajalle, vaikkapa häiriöstä maussa.
- Lähiruuan käytön lisääminen kunnissa Kuntia pitäisi kannustaa ja ”pakottaa” hankkimaan kaikki mahdolliset elintarvikkeet oman kunnan alueelta. On hölmöläisten touhua ostaa kunnassa tuotettuja tuotteita vastaavia tuotteita muualta. Verorahojen karkaaminen kunnista pitää estää. REkon tapaiste foorumien lisäämistä kaikille paikkakunnille pitäisi edesauttaa. Näin ruoka saa kasvat ja ihmiset oppivat hyödyntämään oman alueen tuotteita.
- Kaupat ja lähiruoka Suurten yksiköiden päättäjien sparraus. Heidän näkökulmansa lienee pääosin kaupan kannattavuus ja kilpailukyky ilman vastuuta kotimaisesta tuotannosta. Koulutusta ja asennekasvatusta sisäänostajille, kaupassa esillepanijoille: lähiruoka tarjolle ensimmäiseksi.”

Kannustus ja tuet

- *”Kaupungien lähelle nouto puutarhoja ja tiloja Mahdollistettava ja kannustettava muualla olevia tiloja kaupunkien läheisyydessä, joista kuluttavat voivat noutaa suoraan pellolta tuotteita mahdollisimman monipuolisesta valikoimasta. Myös tilojen yhteismyymälöitä kannustettava. Torikulttuuria tehostettava esim iltatoreilla tai kauppojen yhteydessä olevilla tuoretoreilla. Samalla saataisiin ehkä monipuolisempi lajikevalikoima mm. tomaatteihin, tuotteita, jotka maistuvat paremmilta ja joita kuluttavat haluavat, mutta jotka eivät kestä kuljetusta.*
- *Kannustusta verkkokauppaan vientimarkkinoille Katson asiaa vain kansainvälisten markkinoiden kannalta, koska toimin elintarvikkeiden vientikaupassa. PK -yrityksiä tulisi kannustaa ja opastaa myymään tuotteitaan kansainvälisille markkinoille yhä lisääntyvästi online -verkkokaupan kautta. Suomessa ruoan verkkokauppa on alikehittynyt, maailmalla se toimii suurilla volyymeillä. Suomalaisyrittäjillä olisi mahdollisuutta edullisesti ja helposti tehdä onlinekauppaa ulkomaisille asiakkaille, joko yhdessä tai yksin toimien, jos olisi osaamista asian toteutukseen.*
- *Kannustimia enemmän, verotusta ja sääntelyä vähemmän”*